

**UCHWAŁA NR 193/XXIV/26
RADY MIEJSKIEJ W ŻUROMINIE**

z dnia 26 sierpnia 2026 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin na lata 2026-2032

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2026r. poz.662 z późn. zm.) oraz art. 16 b i art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2026 r. poz.639 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin na lata 2026-2032, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy i Miasta Żuromin.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

§ 4. Traci moc Uchwała Nr 52/VII/19 Rady Miejskiej w Żurominie z dnia 13 maja 2019 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin na lata 2019-2025.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Żurominie

Czarek Ossowski

Uzasadnienie

Zakres zadań jednostek samorządu terytorialnego w obszarze pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2026 r. poz.639 z późn. zm.). Podejmowanie przez te jednostki działania mają m.in. umożliwiać osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, określonych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej.

Ważną rolę w zakresie tych działań spełnia rozbudowany system aktów planowania, do których należy m.in. gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z art. 16 b ust.1 i art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2026 r. poz.639 z późn. zm.), które wskazują, że do zadań własnych o charakterze obowiązkowym gminy należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin na lata 2026-2032 określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki.

Jest to dokument wieloletni, planistyczny, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej i jednocześnie stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Realizacja strategii w znacznej mierze uzależniona będzie od wielkości środków zaplanowanych w corocznym budżecie gminy, w tym od przekazywanych środków na realizację zadań, które zapewnia budżet państwa oraz od aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli różnych podmiotów administracji samorządowej i lokalnych organizacji pozarządowych.

Projekt Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych został pozytywnie zaopiniowany, stosownie do art. 16 b ust. 2 a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2026 r., poz.639 z późn. zm.).

W związku z powyższym przyjęcie uchwały jest zasadne.

Załącznik
do Uchwały Nr 193/XXIV/26
Rady Miejskiej w Żurominie
z dnia 26 sierpnia 2026r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin na lata 2026-2032

Żuromin, 2026

Zamawiający:

Gmina i Miasto Żuromin
Plac Józefa Piłsudskiego 3
09-300 Żuromin

Wykonawca:

Westmor Consulting Urszula Wódkowska
Biuro: ul. Królewiecka 27, 87-800 Włocławek
Siedziba: ul. 1 Maja 1A, 87-704 Bądkowo

Zespół autorów:

Kierownik Projektu – Karolina Drzewiecka
Konsultant – Joanna Kaszubska
Analityk – Mateusz Grzelak

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	5
2. Wstęp.....	5
3. Określenie wizji i misji Strategii.....	6
4. Metodyka opracowania Strategii.....	7
5. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy i Miasta Żuromin	8
5.1. Sytuacja demograficzna.....	8
5.2. Sytuacja ekonomiczna i gospodarka.....	14
5.3. Edukacja.....	21
5.4. Kultura	25
5.5. Sport.....	27
5.6. Ochrona zdrowia.....	27
5.7. Sytuacja osób starszych i niepełnosprawnych	28
5.8. Stan bezpieczeństwa	31
5.9. System pomocy społecznej.....	34
5.10. Problemy społeczne.....	36
5.10.1. Podmioty wsparcia społecznego i pomoc świadczona przez ośrodek pomocy społecznej.....	36
5.10.1.1. Bezrobocie.....	46
5.10.1.2. Ubóstwo.....	47
5.10.1.3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych	49
5.10.1.4. Problemy osób starszych	51
5.10.1.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	52
5.10.1.6. Uzależnienia	54
5.10.1.7. Bezdomność	55
5.10.1.8. Przemoc domowa	56
5.10.1.9. Przestępczość.....	59
5.10.2. Ekonomia społeczna i współpraca z organizacjami pozarządowymi	59
5.11. Wyniki badania ankietowego.....	61
5.12. Analiza SWOT	76
6. Prognoza trendów rozwojowych w obszarze polityki społecznej.....	79
6.1. Prognoza demograficzna	79
6.2. Prognoza zmian	80

7. Spójność z lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i europejskimi dokumentami strategicznymi	81
8. Cele strategiczne, cele operacyjne wraz z przyporządkowanymi działaniami	88
9. Tryb i zasady oceny efektywności, monitoring i ewaluacja wraz ze wskaźnikami realizacji	91
10. Zarządzanie realizacją strategii	93
Spis tabel i wykresów	94

1. Wprowadzenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin na lata 2026 - 2032 jest dokumentem definiującym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie gminy i miasta Żuromin.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest narzędziem materializacji lokalnej polityki społecznej. Różnorodność problemów społecznych nakłada na realizatorów polityki społecznej konieczność uwzględniania wielu instrumentów pomocowych. Świadomość przenikania się problemów wskazuje, iż w ich rozwiązywanie powinni zostać zaangażowani przedstawiciele sektora publicznego, ale także przedstawiciele sektora pozarządowego oraz pozostali członkowie wspólnoty samorządowej. Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym i aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej.

2. Wstęp

Zobowiązanie sporządzenia dokumentu wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2026 poz. 639), w którym zostało napisane: „do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Zgodnie z art. 16b, ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2026 poz. 639), strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera przede wszystkim:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - celów strategicznych projektowanych zmian,
 - kierunków niezbędnych działań,
 - sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - wskaźników realizacji działań.

W ramach niniejszej Strategii przeprowadzono diagnozę sytuacji społecznej Gminy i Miasta Żuromin, w tym występujących problemów społecznych. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy, prognozy trendów rozwojowych w obszarze polityki społecznej, określono wizję i misję oraz cele strategiczne, cele operacyjne i działania planowane do realizacji w latach 2026-2032.

3. Określenie wizji i misji Strategii

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin została opracowana na podstawie analizy sytuacji społecznej, szczegółowo opisanej w rozdziale 5 niniejszej Strategii oraz identyfikacji obszarów strategicznych.

Określono następującą wizję

„GMINA I MIASTO ŻUROMIN JEST MIEJSCEM WSPIERAJĄCYM OSOBY I RODZINY W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ, TWORZĄCYM WARUNKI DO INTEGRACJI, BEZPIECZEŃSTWA, GODNEGO ŻYCIA ORAZ PRZECIWDZIAŁAJĄCYM WYKLUCZENIU SPOŁECZNYM”

Przedstawiona wyżej wizja rozwoju społecznego dotyczy wszystkich mieszkańców gminy i miasta Żuromin dotkniętych problemami społecznymi.

Z kolei misją Gminy i Miasta Żuromin jest:

„WDRAŻANIE SPÓJNEGO, DOSTĘPNEGO I SKUTECZNEGO SYSTEMU WSPARCIA SPOŁECZNEGO, KTÓRY WZMACNIA OSOBY I RODZINY ZNAJDUJĄCE SIĘ W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ, PRZECIWDZIAŁA UBÓSTWU, WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU, IZOLACJI OSÓB STARSZYCH ORAZ PRZEMOCY DOMOWEJ, A TAKŻE SPRZYJA AKTYWIZACJI SPOŁECZNEJ I ZAWODOWEJ MIESZKAŃCÓW. ROZWÓJ WSPÓŁPRACY INSTYTUCJI PUBLICZNYCH, ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH, PODMIOTÓW EKONOMII SPOŁECZNEJ I SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ W CELU ZAPEWNIENIA MIESZKAŃCOM BEZPIECZEŃSTWA SOCJALNEGO, GODNYCH WARUNKÓW ŻYCIA, INTEGRACJI SPOŁECZNEJ ORAZ REALNYCH MOŻLIWOŚCI SAMODZIELNEGO FUNKCJONOWANIA W ŚRODOWISKU LOKALNYM”

4. Metodyka opracowania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin na lata 2026 – 2032 została podzielona na część diagnostyczną i strategiczną z planem działań.

Rozdziały 1 i 2 stanowią wprowadzenie do Strategii, uwzględniające podstawę prawną jej opracowania. W rozdziale 3 zaprezentowano wizję i misję w zakresie realizacji polityki społecznej w Gminie i Mieście Żuromin.

Rozdział 5 obejmuje szczegółową diagnozę sytuacji społecznej, w tym analizę skali występujących na terenie gminy i miasta Żuromin problemów społecznych, w tym m.in.: bezrobocia, ubóstwa, uzależnień, przemocy domowej. Wskazano podmioty wsparcia społecznego i przedstawiono pomoc świadczoną przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W ramach rozdziału 5 zaprezentowano również wyniki ankietyzacji przeprowadzonej w dniach 22.04.2026 - 06.05.2026. Formularz udostępnionej ankiety składał się z 17 pytań. Ankietowani mogli wyrazić swoją opinię dotyczącą sfery społecznej i odpowiedzieć na pytania dotyczące oceny ogólnych warunków życia, ubóstwa, niepełnosprawności, osób starszych, problemu uzależnień czy bezpieczeństwa. Podsumowaniem rozdziału 5 jest analiza SWOT, w ramach której przedstawiono najistotniejsze mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia w zakresie realizacji działań społecznych.

W rozdziale 6 zaprezentowano prognozowane trendy rozwojowe w obszarze polityki społecznej. Rozdział 7 zawiera analizę spójności podejmowanych działań z dokumentami strategicznymi odnoszącymi się do polityki społecznej na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim.

Określone w ramach Strategii cele strategiczne, cele operacyjne wraz z przyporządkowanymi działaniami i podmiotami odpowiedzialnymi za koordynowanie i realizację zadań zostały przedstawione w rozdziale 8.

Rozdziały 9 i 10 uwzględniają opis trybu i zasad oceny efektywności, monitoring i ewaluację wdrażania Strategii oraz działania z zakresu zarządzania realizacją Strategii.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin na lata 2026 – 2032 została sporządzona z wykorzystaniem danych pochodzących z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurominie, w tym m.in. rocznych sprawozdań z działalności za lata 2021-2025, ocen zasobów pomocy społecznej za lata 2021-2025, Komendy Powiatowej Policji w Żurominie, Głównego Urzędu Statystycznego, a także źródeł i danych dostępnych na stronach internetowych oraz dokumentach Gminy i Miasta Żuromin.

5. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy i Miasta Żuromin

5.1. Sytuacja demograficzna

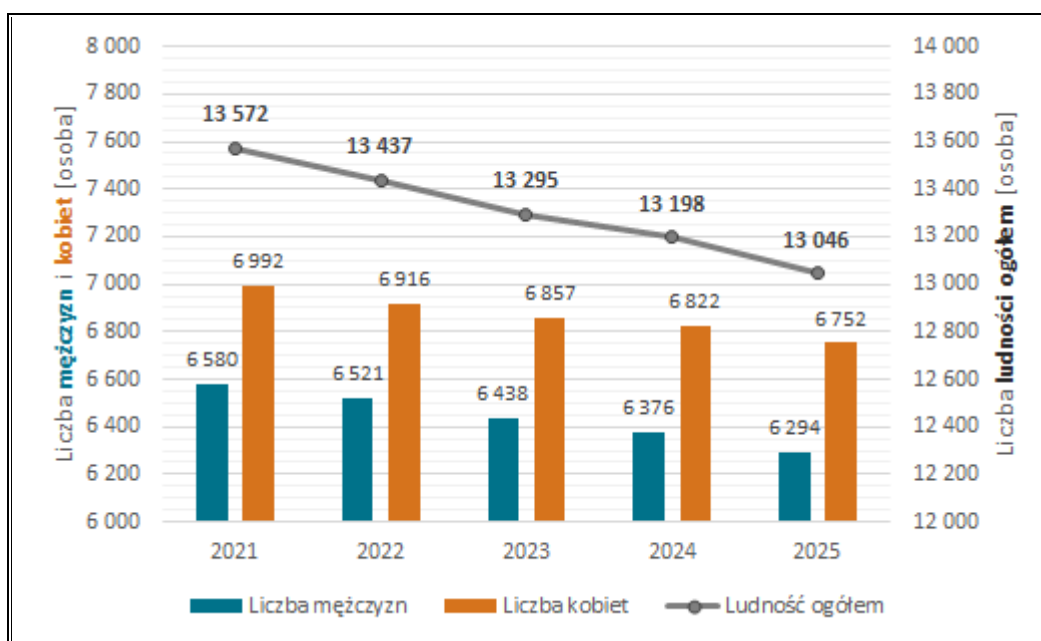
Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w roku 2025 gminę i miasto zamieszkiwało 13 046 osób, z czego liczba mężczyzn wyniosła 6 294 osoby (48,24%), a liczba kobiet 6 752 osoby (51,76%). Na przestrzeni lat 2021-2025 liczba mieszkańców ogółem zmniejszyła się o 526 osób, tj. o 3,88% w stosunku do roku 2021, z czego liczba mężczyzn zmniejszyła się o 286 osób, tj. 4,35%, a liczba kobiet zmniejszyła się o 240 osób, czyli 3,43%.

Tabela 1. Liczba ludności na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2025

Wyszczególnienie	Jednostka	2021	2022	2023	2024	2025
Ogółem	Osoba	13 572	13 437	13 295	13 198	13 046
Mężczyźni		6 580	6 521	6 438	6 376	6 294
Kobiety		6 992	6 916	6 857	6 822	6 752

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/> (dostęp: 2.06.2026 r.)

Wykres 1. Liczba ludności (wg płci) gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2025

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/> (dostęp: 2.06.2026 r.)

Sytuacja demograficzna na terenie powiatu żuromińskiego i województwa mazowieckiego przedstawia się analogicznie do sytuacji na obszarze gminy i miasta. Jednostki te również mierzą się z malejącą liczbą ludności. Na przestrzeni lat 2021-2025 liczba ludności na terenie powiatu żuromińskiego zmniejszyła się o 1 625 osób, tj. 4,68%, natomiast na obszarze województwa mazowieckiego spadek wynosił 6 937 osób tj. 0,13%. Również w kontekście podziału na płeć w 2025 r. w powyższych jednostkach przeważały kobiety.

Tabela 2. Liczba ludności na terenie powiatu żuromińskiego i województwa mazowieckiego w latach 2021-2025

Wyszczególnienie	Jednostka	2021	2022	2023	2024	2025
powiat żuromiński						
Ogółem	Osoba	36 312	35 882	35 486	35 122	34 687
Mężczyźni		17 903	17 695	17 477	17 321	17 123
Kobiety		18 409	18 187	18 009	17 801	17 564
województwo mazowieckie						
Ogółem	Osoba	5 512 794	5 510 612	5 510 527	5 508 322	5 505 857
Mężczyźni		2 639 416	2 638 241	2 638 474	2 637 677	2 636 460
Kobiety		2 873 378	2 872 371	2 872 053	2 870 645	2 869 397

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/> (dostęp: 2.06.2026 r.)**Struktura wiekowa mieszkańców**

Analizując sytuację demograficzną w zakresie poszczególnych grup ekonomicznych, na przestrzeni lat 2021-2025 odnotowano:

- spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym o 6,52%,
- spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym o 7,61%,
- wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym o 7,95%.

Tabela 3. Ludność gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2025 wg grup ekonomicznych

Wyszczególnienie		Jednostka	2021	2022	2023	2024	2025
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ogółem	Osoba	2 471	2 423	2 400	2 366	2 310
	Mężczyźni		1 260	1 236	1 231	1 217	1 179
	Kobiety		1 211	1 187	1 169	1 149	1 131
Ludność w wieku produkcyjnym	Ogółem	Osoba	8 018	7 874	7 685	7 541	7 408
	Mężczyźni		4 300	4 236	4 129	4 033	3 969
	Kobiety		3 718	3 638	3 556	3 508	3 439
Ludność w wieku poprodukcyjnym	Ogółem	Osoba	3 083	3 140	3 210	3 291	3 328
	Mężczyźni		1 020	1 049	1 078	1 126	1 146
	Kobiety		2 063	2 091	2 132	2 165	2 182

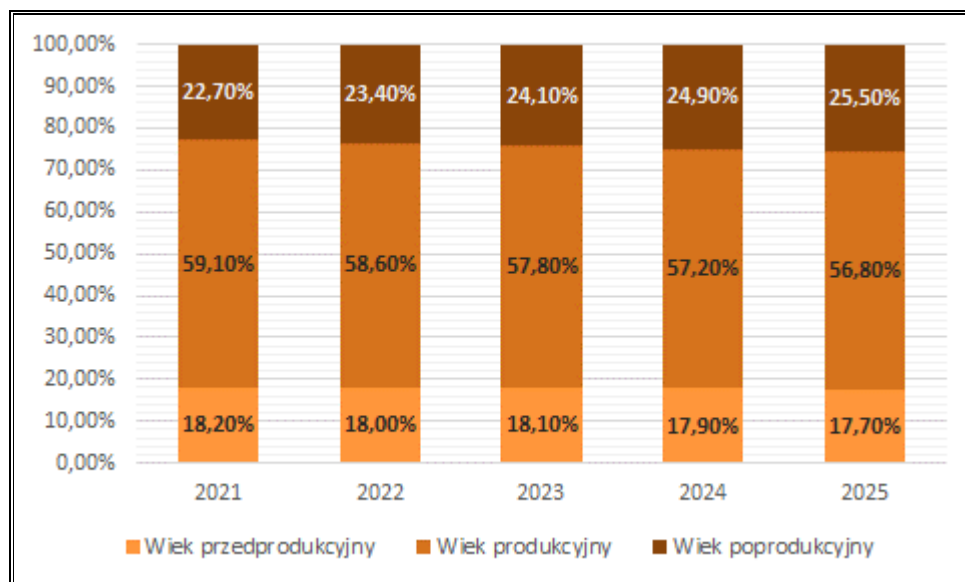
Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/> (dostęp: 2.06.2026 r.)

W 2025 r. sytuacja demograficzna przedstawiała się następująco:

- udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem wynosił 17,70%,
- udział ludności w wieku produkcyjnym w ludności ogółem wynosił 56,80%,
- udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem wynosił 25,50%,

Biorąc powyższe pod uwagę, sytuacja demograficzna na terenie gminy i miasta w większości ma cechy wspólne z tendencją ogólnokrajową i przedstawia postępujący proces starzenia się społeczeństwa.

Wykres 2. Udział poszczególnych grup ekonomicznych gminy i miasta Żuromin w ogólnej liczbie ludności w [%] w latach 2021-2025

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/> (dostęp: 2.06.2026 r.)

Porównując powiat żuromiński i województwo mazowieckie sytuacja na poziomie gminnym przedstawia się mniej korzystnie. Z danych za 2025 r. wynika że na obszarze gminy i miasta udział ludności w wieku poprodukcyjnym kształtuje się na dużo wyższym poziomie niż na poziomie powiatu i województwa. Podobna, niekorzystna sytuacja występuje w udziale ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, który jest zauważalnie niższy niż w ww. jednostkach samorządu terytorialnego.

Tabela 4. Udział poszczególnych grup ekonomicznych powiatu żuromińskiego i województwa mazowieckiego w latach 2021-2025 wg grup ekonomicznych w [%]

Wyszczególnienie		2021	2022	2023	2024	2025
Powiat żuromiński	Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym	18,7	18,5	18,3	18,1	17,8
	Udział ludności w wieku produkcyjnym	59,0	58,8	58,3	57,8	57,6
	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym	22,3	22,7	23,4	24,1	24,6
Województwo mazowieckie	Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym	19,4	19,4	19,3	19,1	18,8
	Udział ludności w wieku produkcyjnym	59,0	58,7	58,6	58,5	58,6
	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym	21,6	21,9	22,1	22,4	22,6

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/> (dostęp: 2.06.2026 r.)

Rodziny wielodzietne

Na przestrzeni lat 2021-2024¹ liczba rodzin posiadających Kartę Dużej Rodziny na terenie gminy i miasta Żuromin zwiększyła się z 456 do 788 tj. o 72,81%. Był to większy wzrost niż na terenie powiatu żuromińskiego (wzrost o 59,87%) oraz województwa mazowieckiego (wzrost o 54,65%). Szczegóły prezentuje poniższa tabela.

Tabela 5. Liczba rodzin posiadających Kartę Dużej Rodziny na terenie gminy i miasta Żuromin, powiatu żuromińskiego i województwa mazowieckiego w latach 2021-2024

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024
Liczba rodzin posiadających Kartę Dużej Rodziny na terenie gminy i miasta Żuromin	456	623	753	788
Liczba rodzin posiadających Kartę Dużej Rodziny na terenie powiatu żuromińskiego	1 510	1 914	2 307	2 414
Liczba rodzin posiadających Kartę Dużej Rodziny na terenie województwa mazowieckiego	151 747	184 664	221 494	234 672

Źródło: Dane Urzędu Gminy i Miasta Żuromin; Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/> (dostęp: 2.06.2026 r.)

Migracje

Przez cały analizowany okres (2021-2024)² zanotowano ujemne saldo migracji, co świadczy o większej liczbie osób, które wymeldowały się z terenu gminy i miasta, w stosunku do osób, które się zameldowały. Najniższe saldo migracji zanotowano w roku 2021. Szczegóły prezentuje tabela i wykres poniżej.

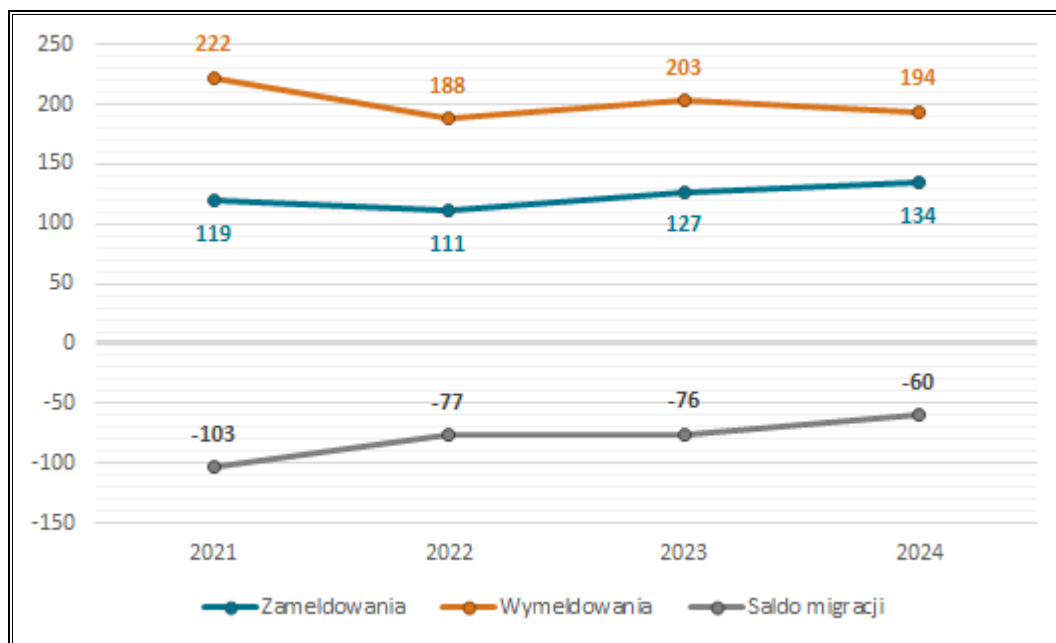
Tabela 6. Migracja na pobyt stały na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2024

Wyszczególnienie	Jednostka	2021	2022	2023	2024
Zameldowania	osoba	119	111	127	134
Wymeldowania		222	188	203	194
Saldo migracji		-103	-77	-76	-60

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/> (dostęp: 2.06.2026 r.)

¹ W chwili sporządzania niniejszego dokumentu dane za 2025 rok nie były jeszcze dostępne.

² W chwili sporządzania niniejszego dokumentu dane za 2025 rok nie były jeszcze dostępne.

Wykres 3. Migracja na pobyt stały na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2024

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/> (dostęp: 2.06.2026 r.)

Analogicznie sytuacja wygląda na obszarze powiatu żuromińskiego gdzie w analizowanym okresie notuje się również ujemne saldo migracji, natomiast odmienna sytuacja występuje na obszarze całego województwa, które notuje każdego roku wyższą liczbę osób meldujących się niż osób wymeldowujących.

Liczba zawartych małżeństw

Na przestrzeni lat 2021-2024³ liczba zawartych małżeństw na terenie gminy i miasta Żuromin zmniejszyła się z 64 do 47 tj. o 26,56%. Porównywalna sytuacja występuje na terenie powiatu żuromińskiego i województwa mazowieckiego gdzie notuje się spadek liczby zawartych małżeństw odpowiednio o 23,21% i 16,01%.

Tabela 7. Małżeństwa zawarte na terenie gminy i miasta Żuromin, powiatu żuromińskiego i województwa mazowieckiego w latach 2021-2024

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024
Małżeństwa zawarte na terenie gminy i miasta Żuromin	64	64	64	47
Małżeństwa zawarte na terenie powiatu żuromińskiego	168	169	145	129
Małżeństwa zawarte na terenie województwa mazowieckiego	24 974	23 475	22 341	20 976

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/> (dostęp: 2.06.2026 r.)

Przyrost naturalny

W okresie lat 2021-2024⁴ przyrost naturalny na terenie gminy przyjmował we wszystkich latach wartości ujemne. Świadczy to o większej liczbie zgonów ogółem niż urodzeń żywych i jest

³ W chwili sporządzania niniejszego dokumentu dane za 2025 rok nie były jeszcze dostępne.

⁴ W chwili sporządzania niniejszego dokumentu dane za 2025 rok nie były jeszcze dostępne.

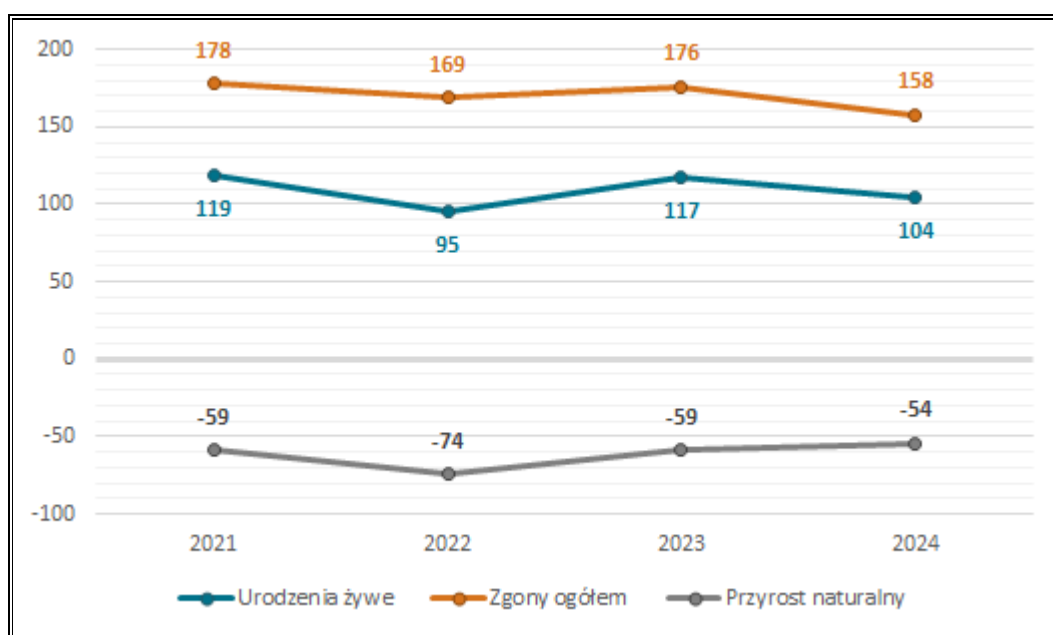
sytuacją niepożądaną. Szczegółowe dane przedstawione zostały w poniższej tabeli oraz na wykresie.

Tabela 8. Urodzenia żywe i zgony ogółem oraz przyrost naturalny na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2024

Wyszczególnienie	Jednostka	2021	2022	2023	2024
Liczba urodzeń	osoba	119	95	117	104
Liczba zgonów		178	169	176	158
Przyrost naturalny		-59	-74	-59	-54

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/> (dostęp: 2.06.2026 r.)

Wykres 4. Przyrost naturalny na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2024

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/> (dostęp: 2.06.2026 r.)

Podobne trendy odnotowano na terenie powiatu żuromińskiego i województwa mazowieckiego gdzie również wystąpił problem ujemnego przyrostu naturalnego. Szczegóły przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 9. Przyrost naturalny na terenie powiatu żuromińskiego i województwa mazowieckiego w latach 2021-2024

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024
Powiat żuromiński	-211	-265	-176	-175
Województwo mazowieckie	-19 539	-12 372	-12 956	-15 302

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/> (dostęp: 2.06.2026 r.)

5.2. Sytuacja ekonomiczna i gospodarka

Gospodarka

Gmina i Miasto Żuromin pełni funkcję lokalnego ośrodka administracyjno-usługowego dla powiatu żuromińskiego. Jest to gmina miejsko-wiejska położona w północno-zachodniej części województwa mazowieckiego, przy drogach wojewódzkich nr 541 i 563, w odległości ok. 150 km od Warszawy, 120 km od Olsztyna i 100 km od Torunia. Układ drogowy umożliwia autobusową komunikację zbiorową, która obejmuje połączenia lokalne, powiatowe i regionalne. Najważniejsze kierunki komunikacyjne z Żuromina prowadzą do Bieżunia, Kuczborka, Lutocina, Poniatowa, Chamska i Zielonej, a w układzie ponadlokalnym także do Warszawy, Działdowa Sierpca i Mławy. Na terenie gminy nie występuje transport kolejowy.

Gospodarka ma charakter mieszany: miejski rdzeń koncentruje funkcje administracyjne, handlowe, usługowe i drobną przedsiębiorczość, natomiast obszary wiejskie zachowują silne powiązania z rolnictwem.

Podstawowym ograniczeniem rozwoju gospodarczego jest presja demograficzna związana ze spadkiem liczby ludności oraz starzeniem się społeczeństwa. Oznacza to stopniowe kurczenie się lokalnej bazy pracowników i konsumentów. W perspektywie gospodarczej skutkiem może być rosnąca trudność w pozyskiwaniu pracowników, słabsza dynamika popytu lokalnego oraz większe obciążenie budżetu usługami społecznymi.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na terenie gminy i miasta Żuromin w roku 2025 zarejestrowanych było 1 463 podmiotów gospodarczych. Liczba podmiotów gospodarczych ogółem w latach 2021-2025 zwiększyła się o 54 działalności (tj. 3,83%). Lokalna przedsiębiorczość rozwija się głównie w formule mikrofirm. Struktura działalności jest jednak mało zdywersyfikowana i oparta na sektorach o umiarkowanej wartości dodanej: handlu, budownictwie, usługach lokalnych oraz częściowo rolnictwie i przetwórstwie. Istotnym instrumentem rozwoju gospodarczego są tereny inwestycyjne. Gmina promuje uzbrojone tereny inwestycyjne, w tym w ramach Podstrefy Żuromin Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Oferta Podstrefy obejmuje m.in. zwolnienia z podatku od nieruchomości i pomoc publiczną dla inwestorów.

Polityka rozwoju gminy i miasta Żuromin powinna koncentrować się na następujących kierunkach: wzmocnieniu lokalnego rynku pracy, przyciąganiu inwestycji produkcyjno-usługowych o większej wartości dodanej oraz przeciwdziałaniu odpływowi mieszkańców poprzez poprawę jakości usług publicznych, mieszkalnictwa, transportu i oferty dla młodych rodzin.

Rynek pracy

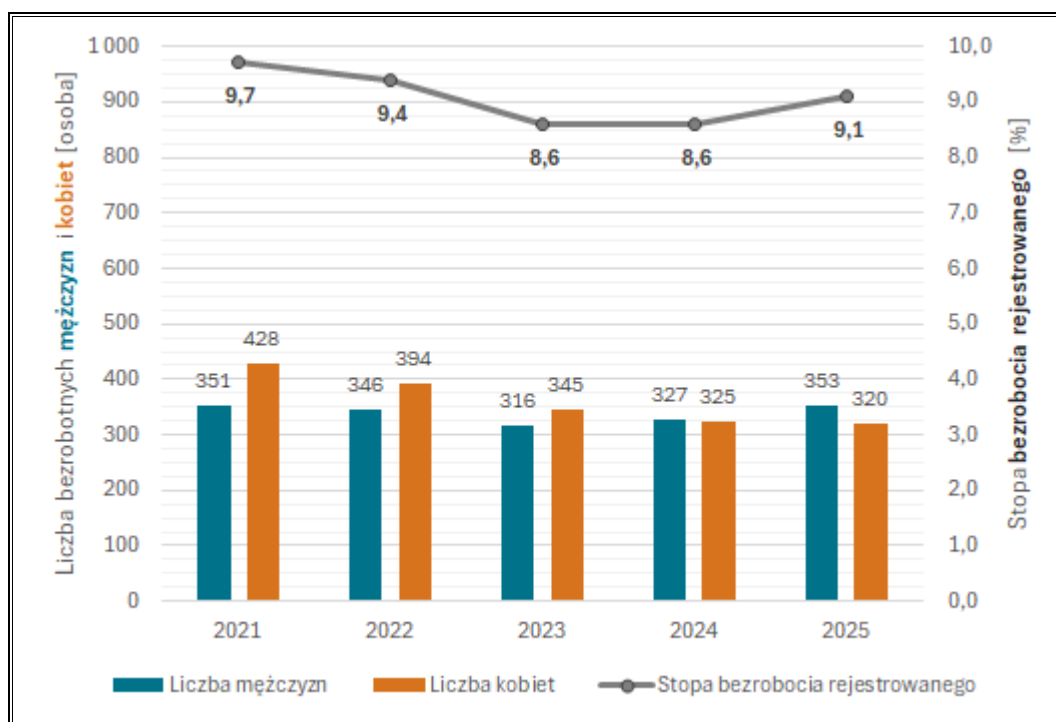
Na terenie gminy i miasta Żuromin, podobnie jak w innych rejonach kraju, w ostatnich latach zaobserwowano spadek liczby osób bezrobotnych, co związane jest przede wszystkim z ogólnym rozwojem gospodarczym kraju oraz powstawaniem nowych miejsc pracy.

Analizując dane dotyczące bezrobocia na terenie gminy i miasta, zaobserwować można, że liczba osób bezrobotnych spadła w latach 2021-2025 o 13,61% z zauważalnym wzrostem między latami 2024-2025. Bezrobocie w większym stopniu dotyczy mężczyzn. Stopa bezrobocia rejestrowanego (udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym) w gminie spadła z poziomu 9,7% w 2021 r. do 9,1% w 2025 r. Dla porównania w powiecie żuromińskim stopa ta wyniosła na koniec 2025 r. 9,7%, a w województwie mazowieckim 3,7%.

Tabela 10. Bezrobocie na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2025

Wyszczególnienie		Jednostka miary	2021	2022	2023	2024	2025
Bezrobotni zarejestrowani według płci							
Ogółem		osoba	779	740	661	652	673
w tym:	Mężczyźni	osoba	351	346	316	327	353
	Kobiety	osoba	428	394	345	325	320
Stopa bezrobocia rejestrowanego według płci							
Ogółem		%	9,7	9,4	8,6	8,6	9,1
w tym:	Mężczyźni	%	8,2	8,2	7,7	8,1	8,9
	Kobiety	%	11,5	10,8	9,7	9,3	9,3

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/> (dostęp: 2.06.2026 r.)

Wykres 5. Bezrobotni zarejestrowani według płci na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2025

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/> (dostęp: 2.06.2026 r.)

Biorąc pod uwagę grupy wiekowe bezrobotnych, zauważalny jest wzrost liczby bezrobotnych o 22,09% w grupie osób do 25 roku życia oraz spadek w grupie osób do 30 roku życia o 9,84%, o 13,88% w grupie osób powyżej 50 roku życia. Liczba osób pozostająca długotrwale bezrobotna zmniejszyła się w analizowanym okresie o 99 osób, tj. o 19,96%.

Tabela 11. Bezrobotni zarejestrowani według wieku na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2025

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2021	2022	2023	2024	2025
Do 25 roku życia	osoba	86	88	99	89	105
Do 30 roku życia	osoba	183	183	162	149	165
Powyżej 50 roku życia	osoba	209	194	169	190	180
Długotrwale bezrobotni	osoba	496	443	383	372	397

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/> (dostęp: 2.06.2026 r.)

Infrastruktura techniczna

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w gminie i mieście Żuromin na przestrzeni lat 2021-2024⁵ długość czynnej sieci kanalizacyjnej nie uległa zmianie i w 2024 r. wyniosła 34,3 km. W tym samym roku procent budynków podłączonych do infrastruktury kanalizacyjnej wyniósł 44,9%. W przypadku infrastruktury wodociągowej, długość sieci wodociągowej w latach 2021-2024 wzrosła o 0,3 km do 191,3 km. Z kolei procent budynków

⁵ W chwili sporządzania niniejszego dokumentu dane za 2025 rok nie były jeszcze dostępne.

podłączonych do infrastruktury wodociągowej osiągnął 93,2%. Jeżeli chodzi o infrastrukturę gazową to długość czynnej sieci wyniosła w 2024 r. 14,29 km, natomiast procent liczby ludności korzystający z instalacji wyniósł 0,9%.

Na terenie miasta funkcjonuje Zakład Energetyki Ciepłej Żuromińskich Zakładów Komunalnych Sp. z o.o., który wytwarza ciepło w 3 źródłach ciepła o łącznej mocy zainstalowanej 11,35 MW. Są to kotłownia „Wyzwolenia”, kotłownia „Targowa” oraz kotłownia „Kościuszki”. W 2022 r. łączna długość sieci ciepłowniczych na terenie miasta wynosiła 1,412 km. Poza powyższym systemem ciepłowniczym budynki mieszkalne na terenie gminy i miasta zasilane są przede wszystkim z domowych kotłowni indywidualnych.⁶

Mieszkalnictwo

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2024⁷ roku na terenie gminy i miasta Żuromin znajdowało się 5 219 mieszkań (wzrost o 277 lokali, tj. 5,61% w stosunku do roku 2021) o łącznej powierzchni użytkowej 436 823 m² (wzrost o 20 832 m², tj. 5,01% w stosunku do roku 2021). Liczba izb w tym samym roku wyniosła 22 020 i wzrosła w stosunku do roku 2021 o 877 tj. 4,15%. Świadczy to o rozwoju gminy w zakresie mieszkalnictwa i świadczy o zainteresowaniu nią pod względem osiedleńczym.

Tabela 12. Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2024

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2021	2022	2023	2024
Mieszkania	szt.	4 942	4 959	5 190	5 219
Izby	szt.	21 143	21 241	21 868	22 020
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	415 991	418 366	432 568	436 823

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/> (dostęp: 2.06.2026 r.)

W analizowanym okresie przeciętna powierzchnia mieszkaniowa jednego mieszkania zmniejszyła się o 0,5 m² (0,59%). Odwrotny trend przyjął wskaźnik przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę, który wzrósł o 2,4 m², tj. 7,82% oraz wskaźnik mieszkań na 1 000 mieszkańców (wzrost o 31,3 tj. 8,60%).

Tabela 13. Zabudowa mieszkaniowa na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2024

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2021	2022	2023	2024
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	m ²	84,2	84,4	83,3	83,7
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	m ²	30,7	31,1	32,5	33,1
Mieszkania na 1000 mieszkańców	-	364,1	369,1	390,4	395,4

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/> (dostęp: 2.06.2026 r.)

⁶ Plan adaptacji do zmian klimatu dla Gminy i Miasta Żuromin, str. 23-24

⁷ W chwili sporządzania niniejszego dokumentu dane za 2025 rok nie były jeszcze dostępne.

Zgodnie z danymi w Ocenach zasobów pomocy społecznej Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurominie na przestrzeni lat 2021-2025 liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy zmniejszyła się z 184 do 163 tj. 11,41%. Z kolei liczba mieszkań socjalnych (lokali) zanotowała wzrost o 1 lokal tj. 11,11%.

Tabela 14. Liczba mieszkań komunalnych i lokali socjalnych w zasobie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2025

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	184	174	165	166	163
w tym: liczba mieszkań socjalnych (lokali)	9	10	10	10	10

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurominie za lata 2021, 2022, 2023, 2024 i 2025.

Na obszarze gminy i miasta obowiązuje Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy i Miasta Żuromin na lata 2024-2028, który uchwalony został uchwałą nr 475/LXV/24 Rady Miejskiej w Żurominie z dnia 31 stycznia 2024 r. Średniorocznie do Urzędu Gminy i Miasta w Żurominie wpływa 10 wniosków o przyznanie lokalu mieszkalnego z gminnego mieszkaniowego zasobu. Wynajem lokali realizowany jest sukcesywnie w miarę zwalniania lokali w istniejącym zasobie, na podstawie listy osób oczekujących na wynajem/zamianę lokalu mieszkalnego. Średniorocznie wpływa jeden wyrok sądowy zobowiązujący gminę i miasto do zapewnienia lokalu socjalnego osobom eksmitowanym. W najbliższych latach przewiduje się wzrost liczby rodzin ubiegających się o lokale mieszkalne, w tym socjalne.

Aktywność społeczna

Na terenie gminy i miasta Żuromin działa wiele organizacji pozarządowych, których działalność skupia się przede wszystkim w obszarze społecznym, sportowym, kulturalnym, edukacyjnym i ratowniczym. Wśród działających organizacji są m.in. kluby sportowe, liczne OSP, organizacje senioralne, harcerstwo, stowarzyszenia społeczno-kulturalne, fundacje i organizacje wspierające dzieci i osoby z niepełnosprawnościami.

Zgodnie z informacjami przedstawionymi w sprawozdaniach z realizacji rocznego programu współpracy Gminy i Miasta Żuromin z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie za lata 2023, 2024, 2025, wsparcie otrzymały w ostatnich latach m.in. następujące organizacje:

- Miejski Klub Sportowy WKRA Żuromin,
- Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Żurominie,
- Stowarzyszenie zwykłe „Club 180” Żuromin,
- Stowarzyszenie Społeczno - Kulturowe WZU z siedzibą w Raczynach,

- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Żurominie,
- Stowarzyszenie zwykłe „09-300” Żuromin,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Poniatowie,
- Stowarzyszenie zwykłe Żuromińska Grupa Historyczna z siedzibą w Poniatowie,
- Stowarzyszenie Katharsis – Kraina Dobrego Życia w Żurominie,
- Stowarzyszenie „Siła Mam” z siedzibą w Brudnicach,
- Mazowiecka Fundacji Zdrowia, Rozwoju i Pomocy Rodzinie Oddział w Żurominie.

W latach 2021-2025 Gmina i Miasto Żuromin oraz Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurominie nie zlecał zadań w obszarze pomocy i wsparcia organizacjom pozarządowym.

Zasoby przyrodnicze

Zasoby przyrodnicze mogą pełnić ważną funkcję rekreacyjną i społeczną. Największy potencjał mają dolina Wkry, tereny zielone oraz obszary objęte ochroną. Zgodnie z danymi w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody na terenie gminy i miasta znajdują się:

- obszar chronionego krajobrazu Międzyrzecze Skrwy i Wkry,
- obszar natura 2000 Doliny Wkry i Mławki,
- 4 pomniki przyrody.

Obszar Chronionego Krajobrazu Międzyrzecze Skrwy i Wkry, obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. Zajmuje powierzchnię 27650,77 ha i obowiązuje dla niego uchwała nr 98/25 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 24 czerwca 2025 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Międzyrzecze Skrwy i Wkry.

Obszar natura 2000 Doliny Wkry i Mławki, obejmuje powierzchnię 28 751,5 ha oraz obowiązuje dla niego Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków, a także Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Doliny Wkry i Mławki PLB140008 ze zmianami.

Zasoby przyrodnicze mogą być wykorzystywane do spędzania czasu wolnego mieszkańców poprzez spacer, wycieczki rowerowe, rekreację nad wodą, edukację przyrodniczą, integracyjne pikniki i zajęcia plenerowe dla rodzin, dzieci, seniorów oraz osób zagrożonych wykluczeniem. Przyroda może być traktowana jako lokalny zasób wspierający profilaktykę i integrację społeczną. Miejsca rekreacji sprzyjają przeciwdziałaniu izolacji seniorów, organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży, wzmacnianiu więzi sąsiedzkich oraz promocji

zdrowego stylu życia. Ma to znaczenie zwłaszcza tam, gdzie mieszkańcy potrzebują łatwo dostępnych form aktywności poza domem.

5.3. Edukacja

Żłobki

W roku 2025 w gminie funkcjonował 1 żłobek, w tym 4 oddziały żłobkowe (Miejsko - Gminny Żłobek w Żurominie). Placówka ta obejmowała 50 miejsc na dzień od 1 stycznia 2025 r. do 31 lipca 2025 r. Od 01 września 2025 r. do 31 grudnia 2025 r. było 50 dzieci i funkcjonowały 4 oddziały.

Przedszkola

W 2025 roku funkcjonowały 2 przedszkola miejskie (Samorządowe Przedszkole Nr 1 i Przedszkole Samorządowe Nr 2), 5 oddziałów przedszkolnych przy Szkole Podstawowej Nr 2, 1 oddział przedszkolny przy Szkole Podstawowej Nr 1 w Żurominie i 4 oddziały przedszkolne przy szkołach wiejskich. Na terenie Gminy i Miasta Żuromin funkcjonowały również dwa niepubliczne punkty przedszkolne w Żurominie oraz niepubliczne przedszkole.

Szkoły podstawowe

W Gminie i Mieście Żuromin na rok 2025 roku funkcjonowało 6 szkół podstawowych z oddziałami przedszkolnymi i 2 przedszkola.

- Szkoła Podstawowa Nr 1 w Żurominie,
- Szkoła Podstawowa Nr 2 w Żurominie,
- Szkoła Podstawowa w Raczynach,
- Szkoła Podstawowa w Poniatowie,
- Szkoła Podstawowa w Będziminie,
- Szkoła Podstawowa w Chamsku.

Analiza wyników egzaminu ósmoklasisty w gminie i mieście Żuromin w latach 2023 – 2025 wskazuje, że średnie wyniki uczniów były wyższe niż w powiecie żuromińskim oraz niższe od średnich wartości dla województwa mazowieckiego. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

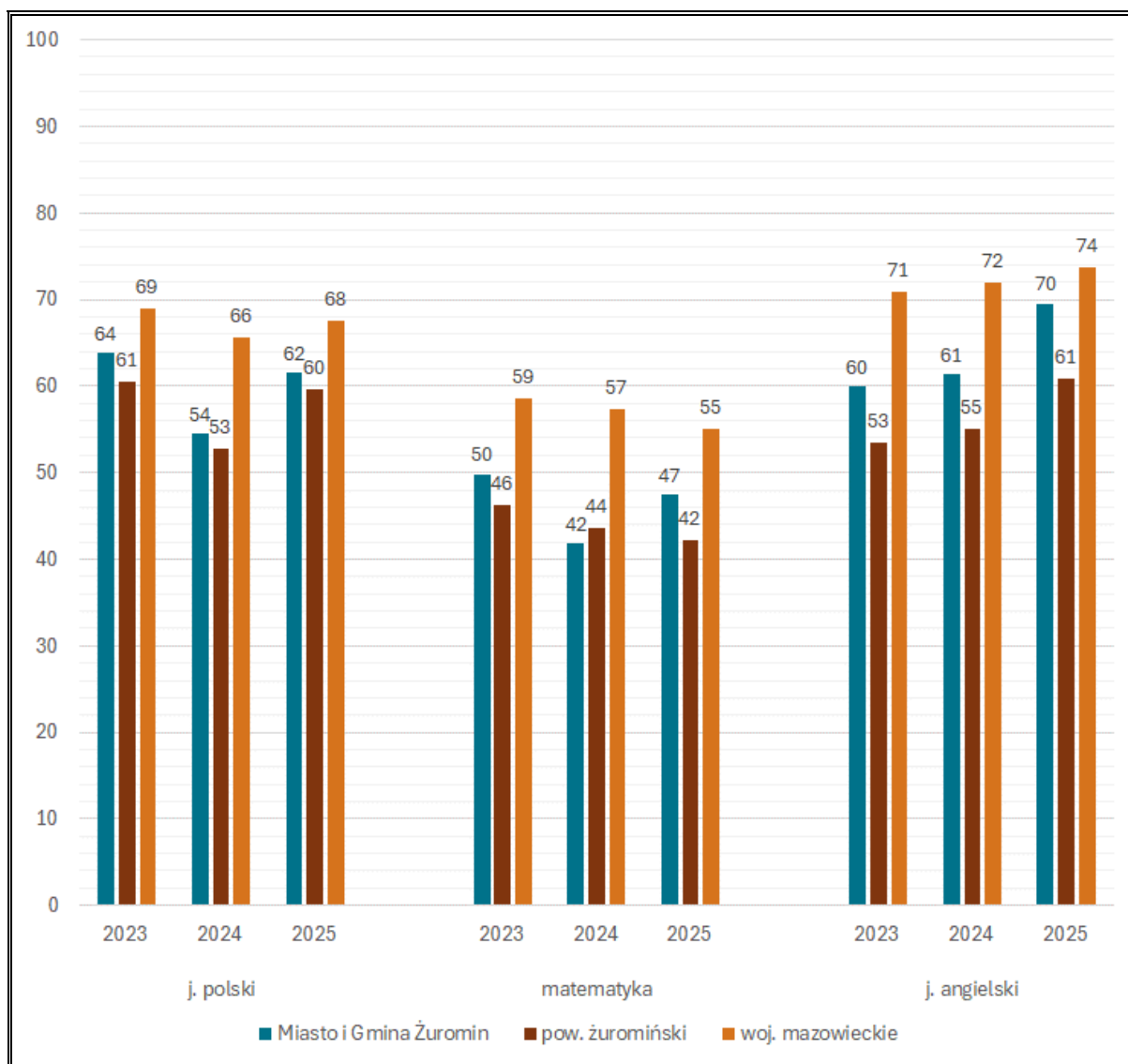
Tabela 15. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty w [%] dla szkół na terenie gminy i miasta Żuromin, powiatu żuromińskiego i województwa mazowieckiego w roku 2023, 2024 i 2025

Rok szkolny	Wyszczególnienie	Język polski	Matematyka	Język angielski
2023	Szkoła Podstawowa Nr 1 w Żurominie	62,13	46,78	60,23
	Szkoła Podstawowa Nr 2 w Żurominie	67,90	55,67	64,39
	Szkoła Podstawowa w Raczynach	53,22	36,89	49,67
	Szkoła Podstawowa w Poniatowie	68,50	64,40	64,10
	Szkoła Podstawowa w Będzynie	73,20	76,00	81,60
	Szkoła Podstawowa w Chamsku	56,50	37,67	34,33
	Średni wynik dla gminy i miasta Żuromin	63,83	49,83	59,94
	Powiat żuromiński	60,52	46,19	53,42
	Województwo mazowieckie	68,98	58,61	70,95
2024	Szkoła Podstawowa Nr 1 w Żurominie	47,40	35,80	48,05
	Szkoła Podstawowa Nr 2 w Żurominie	59,78	44,87	71,52
	Szkoła Podstawowa w Raczynach ⁸	–	–	–
	Szkoła Podstawowa w Poniatowie ^{Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.}	–	–	–
	Szkoła Podstawowa w Będzynie ^{Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.}	–	–	–
	Szkoła Podstawowa w Chamsku ^{Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.}	–	–	–
	Średni wynik dla gminy i miasta Żuromin	54,48	41,86	61,33
	Powiat żuromiński	52,80	43,55	55,07
	Województwo mazowieckie	65,67	57,41	71,98
2025	Szkoła Podstawowa Nr 1 w Żurominie	59,60	43,25	70,38
	Szkoła Podstawowa Nr 2 w Żurominie	72,17	60,54	80,63
	Szkoła Podstawowa w Raczynach	46,00	34,83	39,00
	Szkoła Podstawowa w Poniatowie	59,67	55,33	75,56
	Szkoła Podstawowa w Będzynie	48,60	36,00	43,00
	Szkoła Podstawowa w Chamsku	49,00	31,75	58,63
	Średni wynik dla gminy i miasta Żuromin	61,55	47,44	69,56
	Powiat żuromiński	59,60	42,21	60,92
	Województwo mazowieckie	67,56	55,04	73,63

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie, <https://bip.oke.waw.pl/> (dostęp: 3.06.2026 r.)

⁸ Wyniki dla szkoły nie zostały opublikowane z powodu przystąpienia do egzaminu mniej niż 5 uczniów. Okręgowa Komisja Egzaminacyjna nie publikuje szczegółowych wyników w szkołach, w których do egzaminu przystąpiło mniej niż 5 uczniów, ze względu na konieczność ochrony danych osobowych i prywatności.

Wykres 6. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty w [%] (zaokrąglone do wartości całkowitych) na terenie gminy i miasta Żuromin, powiatu żuromińskiego i województwa mazowieckiego w roku 2023, 2024 i 2025

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie, <https://bip.oke.waw.pl/> (dostęp: 3.06.2026 r.)

Ponadto na tutejszym obszarze funkcjonuje również Zespół Szkół Specjalnych w Żurominie, w ramach której działa przedszkole, szkoła podstawowa oraz szkoła przysposabiająca do pracy.

Szkoły ponadpodstawowe

Na terenie gminy i miasta Żuromin funkcjonują następujące szkoły ponadpodstawowe:

- Liceum Ogólnokształcące im. Marii Dąbrowskiej w Żurominie,
- Zespół Szkół Techniczno - Zawodowych im. Jana Pawła II w Żurominie:
 - Branżowa Szkoła I Stopnia,
 - Technikum.

— Branżowa Szkoła II Stopnia w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Żurominie.

W poniższej tabeli przedstawiono średnie wyniki procentowe egzaminu maturalnego dla szkół ponadpodstawowych na terenie gminy i miasta Żuromin, powiatu żuromińskiego i województwa mazowieckiego w roku 2023, 2024 i 2025.

Tabela 16. Średnie wyniki procentowe egzaminu maturalnego w [%] dla szkół ponadpodstawowych na terenie gminy i miasta Żuromin, powiatu żuromińskiego i województwa mazowieckiego w roku 2023, 2024 i 2025

Rok szkolny	Wyszczególnienie	Język polski – poziom podst.	Matematyka – poziom podst.	Język angielski – poziom podst.
2023	Liceum Ogólnokształcące im. Marii Dąbrowskiej w Żurominie	66,19	71,05	75,87
	Technikum w Zespole Szkół Techniczno - Zawodowych im. Jana Pawła II w Żurominie	—	—	—
	Średni wynik dla gminy i miasta Żuromin	66,19	71,05	75,87
	Powiat żuromiński	65,77	66,07	70,71
	Województwo mazowieckie	67,23	73,56	86,76
2024	Liceum Ogólnokształcące im. Marii Dąbrowskiej w Żurominie	67,54	73,82	77,99
	Technikum w Zespole Szkół Techniczno - Zawodowych im. Jana Pawła II w Żurominie	45,96	57,49	65,66
	Średni wynik dla gminy i miasta Żuromin	59,95	68,08	73,71
	Powiat żuromiński	57,48	61,53	68,76
	Województwo mazowieckie	63,68	65,63	80,96
2025	Liceum Ogólnokształcące im. Marii Dąbrowskiej w Żurominie	71,30	77,49	81,08
	Technikum w Zespole Szkół Techniczno - Zawodowych im. Jana Pawła II w Żurominie	61,41	62,57	60,71
	Średni wynik dla gminy i miasta Żuromin	67,03	71,05	72,37
	Powiat żuromiński	65,72	71,00	74,33
	Województwo mazowieckie	62,58	63,46	81,13

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie, <https://bip.oke.waw.pl/> (dostęp: 3.06.2026 r.)

Analizując powyższą tabelę można stwierdzić, że średnie wyniki egzaminu maturalnego dla gminy i miasta Żuromin w latach 2023–2025 były co do zasady wyższe od średnich wyników powiatu żuromińskiego, natomiast na tle województwa mazowieckiego wypadały bardziej zróżnicowanie. W 2023 r. szkoły na terenie gminy i miasta osiągnęły wyniki wyższe niż powiat

we wszystkich trzech przedmiotach: z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego. Jednocześnie wyniki te były niższe od średniej wojewódzkiej, szczególnie w przypadku języka angielskiego. W 2024 r. średnie wyniki gminy i miasta również przewyższały wyniki powiatu we wszystkich analizowanych przedmiotach. W porównaniu z województwem mazowieckim gmina i miasto uzyskała lepszy wynik z matematyki, natomiast słabsze wyniki z języka polskiego i języka angielskiego. W 2025 r. wyniki szkół z obszaru gminy i miasta były nieznacznie wyższe od powiatowych z języka polskiego i matematyki, natomiast niższe z języka angielskiego. Na tle województwa gmina i miasto Żuromin wypadła korzystnie z języka polskiego i matematyki, osiągając wyniki wyższe niż średnia wojewódzka, jednak ponownie odnotowała wyraźnie słabszy rezultat z języka angielskiego.

5.4. Kultura

Korzystanie z dóbr i usług prowadzonych przez instytucje zajmujące się kulturą i sportem ma wpływ na jakość życia mieszkańców i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Placówki kultury i sportu, znajdujące się na terenie gminy, mają za zadanie prowadzić działalność upowszechniającą kulturę, sport i rekreację. Odbywa się to poprzez rozbudzanie zainteresowań kulturalnych mieszkańców, organizowanie imprez, zajęć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, kształtowanie nawyków aktywnego uczestnictwa w powyższych działaniach oraz udostępnianie bazy na działalność sportowo-rekreacyjną.

Działalność ta stanowi ważny element życia społecznego mieszkańców. Wpływa pozytywnie na więzi międzyludzkie, propaguje nowe formy rozrywki, pozwala na lepsze zorganizowanie czasu mieszkańcom poprzez integrację. Bogata oferta zajęć oraz wydarzeń kulturalnych jest również istotna dla promocji gminy.

Na terenie gminy i miasta Żuromin zadania z tego zakresu realizuje przede wszystkim Żuromińskie Centrum Kultury oraz Powiatowo – Miejska Biblioteka Publiczna w Żurominie, które działają jako samorządowe instytucje kultury, wpisane do rejestru kultury.

Liczba zorganizowanych imprez na terenie gminy i miasta na przestrzeni lat 2021-2025 wzrosła prawie sześciokrotnie, tj. o 70 imprez, natomiast liczba uczestników wzrosła o 187,22% tj. o 2 447 osób. Obrazuje to rozwój dostępu do oferty kulturowej przez mieszkańców. Szczegóły przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 17. Liczba zorganizowanych imprez oraz liczba uczestników na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2025

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba zorganizowanych imprez	15	7	26	28	85
Liczba uczestników imprez	1 307	819	2 610	419	3 754

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/> (dostęp: 2.06.2026 r.)

Stan księgozbioru Powiatowo – Miejskiej Biblioteki Publicznej w Żurominie w 2024 r.⁹ wynosił 28 174 woluminów. W stosunku do 2021 r. zwiększył się on o 2 385 woluminów, tj. 9,25%. W 2024 r. wypożyczonych zostało 15 398 książek. W porównaniu do 2021 r., liczba wypożyczeni księgozbioru wzrosła o 1 716 woluminów, tj. 12,54%.

Tabela 18. Księgozbiór biblioteki oraz liczba wypożyczeń księgozbioru na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2024

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2021	2022	2023	2024
Księgozbiór	wol.	25 789	26 627	27 637	28 174
Wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	13 682	16 515	16 115	15 398

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/> (dostęp: 2.06.2026 r.)

Ważną funkcję kulturalną na terenie gminy pełnią również jednostki oświatowe oraz świetlice wiejskie, które są uzupełniającym miejscem spotkań mieszkańców oraz życia kulturalnego na obszarze gminy. Świetlice wiejskie znajdują się w 15 miejscowościach: Będzimin, Brudnice, Chamsk, Dąbrowice, Dębsk, Kliczewo Duże, Kruszewo, Młudzyn, Nowe Nadratowo, Olszewo, Raczyny, Rozwozin, Rzęzawy, Tadałówka i Wiadrowo.¹⁰ Zapewniają dodatkowy dostęp do źródeł wiedzy oraz tworzą środowisko alternatywnego spędzania czasu przez dzieci, młodzież i dorosłych, spełniając w ten sposób swoje zadania statutowe. Obiekty te stanowią miejsce, gdzie tworzą się koła i grupy zainteresowań zrzeszające różne grupy wiekowe ludności lokalnej. W efekcie funkcjonowania szkół i świetlic wiejskich realizowana jest integracja mieszkańców.

Życie kulturalne prowadzone jest również przez niektóre zespoły ludowe, kluby, organizacje pozarządowe i stowarzyszenia działające na terenie gminy, do których należą m.in. ochotnicze straże pożarne czy koła gospodyń wiejskich. Kluby, stowarzyszenia i organizacje pozarządowe często angażują się w ochronę i zachowanie dziedzictwa kulturowego, takiego jak zabytki architektury, historyczne miejsca czy tradycje kulturowe. Dzięki działaniom konserwatorskim, edukacyjnym, promocyjnym oraz rozwojowi turystyki możliwe jest zachowanie dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń.

Oferta kulturalna gminy i miasta Żuromin jest stosunkowo zróżnicowana i obejmuje zarówno bierny odbiór kultury, jak i aktywne uczestnictwo mieszkańców w zajęciach, warsztatach i sekcjach. Największym atutem jest komplementarność ŻCK i biblioteki: pierwsza instytucja koncentruje się na kulturze widowiskowej, artystycznej i animacyjnej, druga na kulturze czytelnicznej, edukacyjnej i społecznej. Głównym wyzwaniem pozostaje natomiast zapewnienie równomiernego dostępu do tej oferty mieszkańcom całej gminy, zwłaszcza obszarów wiejskich. Na terenie gminy i miasta odbywają się różnorodne wydarzenia kulturalne: koncerty,

⁹ W chwili sporządzania niniejszego dokumentu dane za 2025 rok nie były jeszcze dostępne.

¹⁰ *Raport o stanie Gminy i Miasta Żuromin za rok 2025*, str.21

spektakle, występy artystyczne, konkursy, festiwale, zajęcia sekcyjne, warsztaty plastyczne i rękodzielnicze, spotkania autorskie, działania czytelnicze oraz wydarzenia senioralne. Szczególne znaczenie mają wydarzenia organizowane przez ŻCK.

5.5. Sport

Na obszarze gminy i miasta instytucjami prowadzącymi działania polegające na upowszechnianiu kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży, osób dorosłych, zwiększaniu aktywności fizycznej i świadomości społecznej o potrzebie aktywności ruchowej w każdym wieku są przede wszystkim jednostki oświatowe. Odbywa się to poprzez rozbudzanie zainteresowań mieszkańców, organizowanie imprez, zajęć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, kształtowanie nawyków aktywnego uczestnictwa w powyższych działaniach oraz udostępnianie bazy na działalność sportowo-rekreacyjną. Na tutejszym terenie działa m.in. ważny dla lokalnej społeczności Miejski Klub Sportowy „WKRA” Żuromin.

Dostęp do usług sportowych w gminie i mieście Żuromin opiera się na kilku typach infrastruktury: stadionie miejskim z kompleksem boisk, Orliku, boiskach szkolnych i wielofunkcyjnych, otwartych strefach aktywności, infrastrukturze rekreacyjnej oraz działalności klubów i organizatorów zajęć. Najważniejszym obiektem sportowym w mieście jest Stadion Miejski, funkcjonujący jako kompleks piłkarski obejmujący pełnowymiarowe boiska z naturalną nawierzchnią oraz boisko typu Orlik ze sztuczną nawierzchnią i oświetleniem. System sportu lokalnego ma charakter mieszany: część oferty jest związana z klubami i organizowanymi szkoleniami sportowymi, część z nieodpłatnymi lub ogólnodostępnymi formami rekreacji. Oznacza to, że mieszkańcy mogą korzystać zarówno z aktywności regularnych, takich jak treningi piłkarskie, zajęcia na Orliku czy szkolenie dzieci i młodzieży, jak i z aktywności indywidualnych: gry rekreacyjnej, ćwiczeń na świeżym powietrzu, korzystania z placów zabaw, boisk i otwartych stref aktywności.

Dostępność sportu należy ocenić jako dobrą w mieście Żuromin i umiarkowaną w skali całej gminy. Mieszkańcy miasta mają dostęp do głównych obiektów i zorganizowanych zajęć, podczas gdy mieszkańcy obszarów wiejskich korzystają przede wszystkim z lokalnych boisk, placów zabaw i stref aktywności. Dalszy rozwój powinien koncentrować się na wyrównywaniu dostępu przestrzennego, poszerzaniu oferty dla różnych grup wiekowych, rozwijaniu sportu rekreacyjnego i zdrowotnego oraz zwiększeniu różnorodności dyscyplin.

5.6. Ochrona zdrowia

Istotnym elementem infrastruktury społecznej jest system ochrony zdrowia. Dostęp do infrastruktury ochrony zdrowia zależy przede wszystkim od liczby instytucji świadczących usługi zdrowotne, ich rozmieszczenia oraz kosztów usług.

Gmina i Miasto Żuromin posiadają podstawowo zabezpieczony dostęp do usług zdrowotnych. Rdzeniem systemu jest Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Żurominie, który skupia leczenie szpitalne, POZ, poradnie specjalistyczne, diagnostykę, nocną i świąteczną opiekę zdrowotną oraz świadczenia długoterminowe. Dzięki temu mieszkańcy mają dostęp do szerokiego zakresu opieki na miejscu, bez konieczności każdorazowego wyjazdu do większych miast. Największym atutem lokalnego systemu jest koncentracja wielu świadczeń w jednym ośrodku oraz obecność nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej. Ważne znaczenie ma również dostęp do poradni specjalistycznych, opieki psychicznej, terapii uzależnień, rehabilitacji, diagnostyki i aptek. Najważniejsze problemy to natomiast nierównomierna dostępność przestrzenna, możliwe bariery transportowe dla mieszkańców wsi, ograniczona dostępność świadczeń wysokospecjalistycznych oraz zależność od harmonogramów i limitów przyjęć w poradniach. Ponadto na tutejszym obszarze działa m.in. Stacja Opieki - Centrum Pielęgniarstwa Rodzinnego Caritas Diecezji Płockiej, a także 7 aptek.

Liczba porad lekarskich w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w 2025 roku zanotowała wzrost o 24,57% w stosunku do roku 2021. Szczegóły prezentuje poniższa tabela.

Tabela 19. Opieka zdrowotna na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2025

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024	2025
Podstawowa opieka zdrowotna – porady ogółem	52 148	55 696	57 196	65 719	64 959

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/> (dostęp: 2.06.2026 r.)

5.7. Sytuacja osób starszych i niepełnosprawnych

Sytuacja osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w Gminie i Mieście Żuromin jest silnie powiązana z procesami demograficznymi. Z perspektywy planistycznej oznacza to rosnące znaczenie usług opiekuńczych, zdrowotnych, rehabilitacyjnych, asystenckich, transportowych i środowiskowych. Grupy wymagające szczególnego wsparcia to przede wszystkim: osoby starsze samotne, osoby po 75. roku życia, osoby przewlekle chore, osoby z niepełnosprawnościami ruchowymi, sensorycznymi, intelektualnymi lub sprzężonymi, osoby niesamodzielne oraz ich opiekunowie rodzinni.

Lokalny system wsparcia ma charakter wieloinstytucjonalny. Kluczową rolę pełnią: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurominie, Żuromińskie Centrum Kultury prowadzące działania senioralne, SP ZZOZ w Żurominie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie, Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy, Warsztaty Terapii Zajęciowej oraz Dom Pomocy Społecznej w Bądzynie jako placówka powiatowa. System ten obejmuje zarówno wsparcie środowiskowe, jak i instytucjonalne, ale jego dostępność jest nierównomierna przestrzennie.

Podstawową instytucją odpowiedzialną za pomoc społeczną na poziomie gminnym jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurominie, który prowadzi sprawy z zakresu pomocy społecznej, świadczeń, programów i projektów, w tym programów adresowanych do osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. Ważnym elementem wsparcia są m.in. usługi opiekuńcze. Gmina i Miasto Żuromin realizuje również program „Opieka 75+”, adresowany do osób starszych wymagających wsparcia. Istotnym rozwiązaniem była także teleopieka. W latach 2020 i 2022 M-GOPS w Żurominie realizował „Pilotażowy program wdrożenia usług opiekuńczych w formie teleopieki”. Wsparcie było adresowane do osób 60+ zamieszkujących teren gminy, które ze względu na wiek lub stan zdrowia wymagały pomocy.

Ważnym elementem lokalnej polityki senioralnej był Klub Senior+ w Żurominie, w ramach którego seniorzy mogli uczestniczyć m.in. w zajęciach kulinarnych, rękodzielniczych, artystycznych i muzycznych. Od 1 stycznia 2022 r. zadania związane z działalnością Klubu Seniora są prowadzone przez Żuromińskie Centrum Kultury w ramach struktury tej jednostki. Oznacza to przesunięcie akcentu z modelu czysto pomocowego w stronę aktywizacji społecznej, kulturalnej i integracyjnej seniorów. Działalność Klubu Senior należy ocenić pozytywnie, ponieważ przeciwdziała izolacji społecznej osób starszych, wzmacnia ich uczestnictwo w życiu lokalnym i tworzy warunki do utrzymywania sprawności społecznej oraz psychofizycznej. Jednocześnie oferta ta ma charakter dzienny i aktywizacyjny, a więc nie zastępuje usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych ani całodobowej opieki dla osób niesamodzielnych.

Gmina i Miasto odpowiada za kierowanie mieszkańców do domów pomocy społecznej oraz ponoszenie opłat za pobyt, jeżeli mieszkaniowiec lub jego bliscy nie są w stanie ich pokryć. Najbliższą powiatową placówką całodobową jest Dom Pomocy Społecznej w Bądzynie, położony w gminie Lubowidz. Placówka zapewnia mieszkańcom całodobową opiekę, zaspokajanie potrzeb bytowych, rekreacyjnych, społecznych i religijnych, z uwzględnieniem sprawności psychicznej i fizycznej mieszkańców. DPS w Bądzynie posiada również sprzęt rehabilitacyjny i gabinet pomocy doraźnej; opiekę i terapię świadczą m.in. psycholog, instruktorzy terapii zajęciowej, rehabilitant, pracownik socjalny i opiekunki. Dostęp do opieki całodobowej należy więc ocenić jako zapewniony na poziomie powiatowym, ale nie w formie placówki zlokalizowanej bezpośrednio w mieście Żuromin. Dla rodzin oznacza to konieczność korzystania z zasobów ponadgminnych, co może utrudniać codzienny kontakt z osobą umieszczoną w placówce.

Dla osób z niepełnosprawnościami istotną rolę pełni Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie, które realizuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej finansowanej ze środków PFRON. PCPR wskazuje m.in. dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, dofinansowanie likwidacji barier

architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się oraz dofinansowanie uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych.

Ważną placówką pobytu dziennego jest Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Żurominie, przeznaczony dla osób dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną, prowadzony przez Caritas Diecezji Płockiej.

Uzupełnieniem systemu są Warsztaty Terapii Zajęciowej w Żurominie, prowadzone przez Caritas Diecezji Płockiej. WTZ pełni funkcję rehabilitacji społecznej i zawodowej, wzmacniając samodzielność, kompetencje społeczne i aktywność osób z niepełnosprawnościami.

Dostęp do rehabilitacji i wsparcia zdrowotnego dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy i miasta opiera się na SP ZZOZ, w którego strukturze znajdują się m.in. oddziały szpitalne, oddział rehabilitacyjny i paliatywny oraz poradnie specjalistyczne. Tego typu usługi są szczególnie istotne dla osób przewlekle chorych, po hospitalizacji, z ograniczoną mobilnością oraz dla osób wymagających długotrwałej opieki pielęgniarstwa lub usprawniania. Dodatkowo osoby z niepełnosprawnościami mogą korzystać także z instrumentów PCPR/PFRON, takich jak dofinansowanie sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych, likwidacji barier oraz turnusów rehabilitacyjnych. Dostęp do rehabilitacji należy ocenić jako obecny, ale potencjalnie niewystarczający wobec rosnących potrzeb starzejącej się populacji. Kluczowe ograniczenia to możliwe kolejki, limity świadczeń finansowanych publicznie, potrzeba dojazdu do placówek oraz nierównomierna dostępność dla mieszkańców wsi.

Dostępność usług jest najwyższa w mieście Żuromin, gdzie koncentrują się główne instytucje: M-GOPS, placówki zdrowotne, rehabilitacja, Klub Senior, ŚDS, WTZ oraz obsługa administracyjna. Słabsza dostępność dotyczy mieszkańców terenów wiejskich, szczególnie osób starszych, samotnych, niezmotoryzowanych i mających ograniczoną mobilność. Istotnymi barierami są koncentracja usług w mieście, zależność od transportu, ograniczona skala usług środowiskowych, rosnące koszty opieki instytucjonalnej oraz potrzeba stałego finansowania usług asystenckich i opieki wytchnieniowej.

Kierunki rozwoju lokalnej polityki senioralnej powinny koncentrować się na wzmacnianiu usług świadczonych w miejscu zamieszkania, czyli na deinstytucjonalizacji. Oznacza to rozwój usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych, teleopieki, opieki sąsiedzkiej, usług asystenckich, wsparcia opiekunów rodzinnych i opieki wytchnieniowej. Drugim ważnym kierunkiem jest rozwój dziennych i aktywizujących form wsparcia, takich jak Klub Senior, Środowiskowy Dom Samopomocy i Warsztaty Terapii Zajęciowej. Instytucje te powinny pełnić funkcję miejsc integracji, rehabilitacji społecznej, terapii, przeciwdziałania samotności i podtrzymywania samodzielności. Równolegle należy rozwijać transport do usług, likwidować

bariery architektoniczne i komunikacyjne oraz poprawiać koordynację pomiędzy M-GOPS, SP ZZOZ, PCPR, organizacjami pozarządowymi, sołectwami i instytucjami kultury.

5.8. Stan bezpieczeństwa

W zakresie bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy i miasta znajduje się:

- Komenda Powiatowa Policji w Żurominie,
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Żurominie,
- Straż Miejska w Żurominie,
- 7 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych: OSP Poniatowo, OSP Chamsk, OSP Olszewo, OSP Młudzyn, OSP Rzęzawy, OSP Będzimin oraz OSP Żuromin.

Powyższe podmioty i instytucje chronią życie, zdrowie i mienie obywateli oraz dbają o szeroko rozumiany porządek społeczny zapewniający prawidłowe funkcjonowanie społeczeństwa.

W razie wystąpienia klęski żywiołowej lub innych wydarzeń zagrażających bezpieczeństwu publicznemu powołany zostaje sztab kryzysowy, który podejmuje odpowiednie działania planistyczne i organizacyjne w zakresie zarządzania kryzysowego oraz obrony cywilnej.

Policja

Gmina i Miasto Żuromin funkcjonuje jako kilka rejonów służbowych, w których swoje zadania wykonują dzielnicowi. W swoich planach priorytetowych działań oprócz zapewniania bezpieczeństwa i porządku publicznego, dzielnicowi zwracają uwagę w szczególności na: ograniczenie zjawiska kradzieży sklepowych, ograniczenie zjawiska polegającego na spożywaniu alkoholu w miejscach niedozwolonych i zakłócaniu porządku publicznego.

Analizując dane bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy i miasta Żuromin zauważyć można spadek liczby przestępstw o 12,28% na przestrzeni lat 2021-2025 i liczby kolizji o 7,02%. Wzrost o 57,14% zanotowała natomiast liczba wypadków drogowych. Szczegóły prezentuje poniższa tabela.

Tabela 20. Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2025

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba przestępstw, w tym:	57	80	83	58	50
— <i>Kradzież rzeczy obcej</i>	25	43	48	26	29
— <i>Kradzież z włamaniem</i>	22	16	22	17	15
— <i>Rozboje</i>	1	2	2	1	0
— <i>Bójki i pobicia</i>	0	5	4	1	2
— <i>Uszczerbek na zdrowiu</i>	9	14	7	13	4
Liczba kolizji	242	209	170	185	225
Liczba wypadków drogowych	14	16	24	13	22

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Żurominie

Straż Miejska

Straż Miejska w Żurominie funkcjonuje przy ul. Plac Józefa Piłsudskiego 3. Do strażników miejskich można zwrócić się z prośbą m.in. o interwencję dotyczącą:

- ochrony spokoju i porządku w miejscach publicznych,
- porządku i kontroli ruchu drogowego,
- kontroli i podjęcia działań dla zapewnienia czystości i estetycznego wyglądu miasta, w szczególności budynków komunalnych, obiektów i urzędzeń przeznaczonych do użytku publicznego,
- bezpańskich i agresywnych psów stanowiących zagrożenie dla mieszkańców oraz wobec właścicieli psów którzy łamią przepisy porządkowe,
- nielegalnych wysypisk śmieci ,
- wypalania pozostałości roślinnych i traw,
- przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska.

Liczba interwencji porządkowych podjętych przez straż miejską na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2024¹¹ zanotowała wzrost o 35,63%. Szczegóły pokazuje poniższa tabela.

Tabela 21. Liczba interwencji porządkowych podjętych przez straż miejską na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2024

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024
Liczba interwencji porządkowych	87	102	113	118

Źródło: Raporty o stanie Gminy i Miasta Żuromin za lata 2021, 2022, 2023 i 2024

¹¹ W chwili sporządzania niniejszego dokumentu dane za 2025 rok nie były jeszcze dostępne.

Straż Pożarna

Ochronę przeciwpożarową na terenie gminy zapewnia Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Żurominie i 7 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych: OSP Poniatowo, OSP Chamsk, OSP Olszewo, OSP Młudzyn, OSP Rzęzawy, OSP Będzimin oraz OSP Żuromin. Ich dodatkowym celem jest również ochrona ludności, zakładów pracy, urządzeń użyteczności publicznej i dóbr kultury oraz ratowanie i udzielanie pomocy poszkodowanym w sytuacjach kryzysowych, a także pomoc przy wypadkach drogowych.

Zagrożenia pożarowe na terenie gminy mogą wystąpić na skutek awarii lub pożaru zakładów lub budynków mieszkalnych i gospodarczych położonych na jej terenie. Dodatkowym źródłem zagrożenia jest transport drogowy, którym przewożone są różnego rodzaju materiały niebezpieczne. Ponadto duże zagrożenie pożarowe występuje na terenach wiejskich w okresie prac żniwnych, w czasie których często nie są przestrzegane podstawowe przepisy z zakresu ochrony przeciwpożarowej.

W latach 2021-2024¹² na tym obszarze odnotowywano głównie małe pożary oraz lokalne miejscowe zagrożenia¹³. Na przestrzeni analizowanych lat zaobserwować można spadek ogólnej liczby zdarzeń.

Tabela 22. Działania ratownicze straży pożarnej na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2024

Wyszczególnienie		2021	2022	2023	2024
Pożary		35	37	41	35
w tym:	małe	34	36	37	34
	średnie	1	1	2	0
	duże	0	0	1	0
	bardzo duże	0	0	1	1
Miejscowe zagrożenia		183	172	103	151
w tym:	małe	12	12	7	9
	lokalne	170	160	95	140
	średnie	1	0	1	2
Alarmy fałszywe		9	6	4	9
w tym:	złośliwe	0	0	0	0
	w dobrej wierze	9	6	4	5
	z instalacji wykrywania	0	0	0	4

¹² W chwili sporządzania niniejszego dokumentu dane za 2025 rok nie były jeszcze dostępne.

¹³ zdarzenie wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody niebędące pożarem ani klęską żywiołową, stanowiące zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska, któremu zapobieżenie lub którego usunięcie skutków nie wymaga zastosowania nadzwyczajnych środków (Dz.U. z 2025 r., poz. 188).

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024
Liczba zdarzeń ogółem	227	215	148	195

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/> (dostęp: 2.06.2026 r.)

Strażacy z obszaru gminy stale podnoszą swoje kwalifikacje, uczestnicząc w licznych szkoleniach, kursach i ćwiczeniach, w celu doskonalenia działań w nagłych wypadkach oraz prowadzą czynności i działania prewencyjne celem poprawy bezpieczeństwa pożarowego.

Stałe podnoszenie kwalifikacji strażaków poprzez udział w szkoleniach, kursach i ćwiczeniach, a także inwestycje w sprzęt dla OSP, znacząco przyczyniają się do poprawy bezpieczeństwa i skuteczności działań ratowniczych na terenie gminy.

5.9. System pomocy społecznej

System pomocy społecznej w Gminie i Mieście Żuromin opiera się przede wszystkim na działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurominie. M-GOPS jest podstawową instytucją realizującą zadania gminy w zakresie pomocy społecznej, świadczeń, programów osłonowych i wsparcia rodzin oraz osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Zgodnie z informacją o zakresie działania ośrodka, jego zadaniem jest umożliwianie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać przy wykorzystaniu własnych środków, możliwości i uprawnień.

System ma charakter lokalny, interwencyjno-opiekuńczy i administracyjny. Obejmuje zarówno klasyczne świadczenia pieniężne, jak i pomoc usługową, środowiskową, opiekuńczą, rodzinną, mieszkaniową, żywnościową oraz wsparcie osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. Istotną cechą systemu jest koncentracja instytucjonalna w mieście Żuromin, co ułatwia obsługę mieszkańców miasta, ale może być ograniczeniem dla mieszkańców sołectw i obszarów wiejskich.

Dotychczasowe działania gminy można ocenić jako wielokierunkowe i odpowiadające na podstawowe problemy społeczne, zwłaszcza ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwałą chorobę, starzenie się mieszkańców, trudności opiekuńczo-wychowawcze, potrzebę wsparcia rodzin oraz bariery mieszkaniowe. Pozytywnie należy ocenić fakt, że gmina nie ogranicza pomocy społecznej wyłącznie do wypłaty świadczeń. M-GOPS realizuje także programy i usługi kierowane do konkretnych grup mieszkańców, w tym seniorów, rodzin z dziećmi, osób z niepełnosprawnościami i osób wymagających opieki. Przykładem są działania w ramach programu „Opieka 75+”, którego celem jest zwiększenie dostępności usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i więcej. Istotnym elementem polityki społecznej jest także wsparcie osób z niepełnosprawnościami. Od 2023 r. Gmina i Miasto Żuromin realizuje program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego, którego założeniem jest wspieranie osoby z niepełnosprawnością

w codziennym funkcjonowaniu, ale nie wyręczanie jej w czynnościach. Od 2024 r Gmina i Miasto Żuromin realizuje również program „Opieka Wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego. Tego typu program wzmacnia samodzielność i uczestnictwo społeczne, a nie tylko zabezpiecza minimum socjalne. Działania gminne obejmują również wsparcie rodzin. Jest to ważny instrument pracy z rodzinami przeżywającymi trudności opiekuńczo-wychowawcze, ponieważ pozwala działać wcześniej, zanim problemy doprowadzą do głębokiej dezorganizacji rodziny.

Stan pomocy społecznej na terenie gminy i miasta Żuromin należy ocenić jako instytucjonalnie zabezpieczony, ponieważ mieszkańcy mają dostęp do ośrodka pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, dodatków mieszkaniowych, usług opiekuńczych, programów senioralnych, wsparcia osób z niepełnosprawnościami, asystenta rodziny oraz procedur kierowania do domów pomocy społecznej. M-GOPS prowadzi także sprawozdawczość i oceny zasobów pomocy społecznej, co wskazuje na formalne monitorowanie działalności ośrodka. Pod względem zakresu świadczeń system obejmuje zarówno pomoc pieniężną, jak i niepieniężną. M-GOPS informuje m.in. o formach pomocy społecznej, w tym zasiłkach celowych, które mogą być przyznawane także w sytuacjach zdarzeń losowych, klęsk żywiołowych lub ekologicznych. Ośrodek prowadzi również obsługę świadczeń rodzinnych, w tym zasiłku rodzinnego i dodatków do zasiłku rodzinnego, z zastosowaniem mechanizmu „złotówka za złotówkę” przy przekroczeniu kryterium dochodowego oraz świadczeń opiekuńczych. Ważnym komponentem systemu są dodatki mieszkaniowe. M-GOPS wskazuje, że dodatek mieszkaniowy jest świadczeniem pieniężnym wypłacanym przez gminę, służącym dofinansowaniu wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. Oznacza to, że lokalna pomoc społeczna obejmuje nie tylko problemy dochodowe, ale także ryzyko utraty stabilności mieszkaniowej. Możliwości systemu wzmacnia dostępność usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych. Uchwały publikowane przez M-GOPS dotyczą szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Jest to szczególnie istotne wobec starzenia się ludności i wzrostu liczby osób wymagających pomocy w miejscu zamieszkania. Ograniczeniem systemu jest natomiast jego zależność od środków zewnętrznych, kadr oraz dostępności usług w terenie. Programy takie jak „Opieka 75+”, asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością czy asystent rodziny są bardzo potrzebne, ale ich skala zależy od finansowania, naborów, liczby zakwalifikowanych osób i dostępności pracowników. Drugim ograniczeniem jest przestrzenna koncentracja usług w Żurominie. Dla mieszkańców wsi dostęp do M-GOPS, specjalistycznego wsparcia, rehabilitacji, placówek dziennych czy administracji może wymagać transportu i wsparcia rodziny.

Gminny system pomocy społecznej należy ocenić jako stosunkowo szeroki zakresowo, ponieważ obejmuje kilka grup problemów: ubóstwo, trudności rodzinne, potrzeby senioralne, niepełnosprawność, problemy mieszkaniowe, opiekę nad osobami niesamodzielnymi i wsparcie rodzin z dziećmi. Silną stroną jest obecność lokalnej instytucji wyspecjalizowanej w pomocy społecznej, publikowanie informacji o świadczeniach, prowadzenie sprawozdawczości oraz wykorzystywanie programów rządowych i zewnętrznych. Największą wartością dotychczasowych działań jest przechodzenie od modelu wyłącznie świadczeniowego do modelu usługowego i środowiskowego. Widać to w usługach opiekuńczych, programie „Opieka 75+”, wsparciu asystenckim dla osób z niepełnosprawnościami, zatrudnianiu asystenta rodziny, dodatkach mieszkaniowych i działaniach informacyjnych. Taki kierunek jest właściwy, ponieważ problemy społeczne coraz częściej mają charakter złożony i wymagają nie tylko pieniędzy, ale także usług, doradztwa, pracy socjalnej, opieki i koordynacji. Najważniejsze słabości dotyczą potencjalnej niewystarczającej skali usług wobec rosnących potrzeb. Starzenie się mieszkańców, wzrost liczby osób samotnych, niesamodzielnych i przewlekłe chorych będzie zwiększać zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, transportowe, asystenckie, rehabilitacyjne i mieszkaniowe. Ryzykiem jest także niedostateczna dostępność kadr opiekuńczych i socjalnych oraz uzależnienie części działań od programów czasowych.

5.10. Problemy społeczne

5.10.1. Podmioty wsparcia społecznego i pomoc świadczona przez ośrodek pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie z organizacjami społecznymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Świadczenie pomocy społecznej powinno służyć również umacnianiu rodziny. Potrzeby osoby i rodziny korzystającej z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i możliwościom pomocy społecznej.

Do obowiązków ośrodków pomocy społecznej należy realizacja zadań własnych i zadań zleconych w zakresie ustalonym ustawami (wskazanymi w rozdziale 1 niniejszej Strategii), w tym przede wszystkim ustawą o pomocy społecznej, zgodnie z którą ośrodki pomocy społecznej realizują następujące zadania:

1. Zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym:

- a) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
- b) sporządzanie, zgodnie z art. 16a, oceny w zakresie pomocy społecznej,
- c) udzielania schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- d) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- g) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- h) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowego,
- i) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- j) praca socjalna,

- k) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz usług sąsiedzkich,
- l) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych,
- m) dożywanie dzieci,
- n) sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- o) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- p) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- q) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- r) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- s) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

2. Zadania własne gminy:

- a) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- b) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- c) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich,
- d) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- e) opracowanie i realizacja projektów socjalnych,
- f) przyznawanie i realizacja usług wsparcia krótkoterminowego w domach pomocy społecznej,
- g) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznanych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- h) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

3. Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej realizowane przez gminę:

- a) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- b) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- c) prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,

- d) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom i osobom, o których mowa w art. 5a,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz cudzoziemcom przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 106 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub przepisów wydanych na podstawie art. 107 ust. 1 tej ustawy,
- g) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki,
- h) zapewnienie utrzymania oraz rozwoju systemu teleinformatycznego, a także sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.

Ustawowe zadania pomocy społecznej na terenie gminy i miasta Żuromin, wypełnia Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurominie (M-GOPS), w którym zgodnie z danymi na dzień 31.12.2025 r. zatrudnionych jest 27 osób. Ośrodek jest jednostką organizacyjną i budżetową Gminy i Miasta, realizującą zadania administracji rządowej i samorządowej z zakresu pomocy społecznej. Bieżące funkcjonowanie M-GOPS zapewniają środki finansowe z budżetu gminy oraz środki z budżetu państwa.

Zgodnie z art. 36 ustawy o pomocy społecznej, świadczeniami z pomocy społecznej są:

1) świadczenia pieniężne:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd;

2) świadczenia niepieniężne:

- praca socjalna,
- bilet kredytowany,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenia społeczne,
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia i w rodzinnych domach pomocy oraz usługi sąsiedzkie,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- mieszkanie treningowe lub wspomagane,
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej, w tym usługi wsparcia krótkoterminowego,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie – w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

Liczba przyznanych zasiłków stałych na przestrzeni lat 2021-2025 zanotowała wzrost o 11 tj. 26,19%, z czego wzrost o 7 zasiłków zanotowano na obszarze miejskim, a wzrost o 4 na obszarze wiejskim. W przypadku przyznanych zasiłków okresowych, w tym samym okresie czasu, odnotowano spadek o 21 zasiłków tj. 41,18% z czego spadek o 5 na obszarze miejskim i spadek o 16 na obszarze wiejskim. Szczegóły prezentuje poniższa tabela.

Tabela 23. Liczba przyznanych zasiłków stałych i okresowych na przestrzeni lat 2021-2025

Wyszczególnienie	Zasiłek stały [liczba rodzin]		Zasiłki okresowe [liczba rodzin]	
	Miasto	Wieś	Miasto	Wieś
2021	28	14	28	23
2022	24	16	20	20
2023	26	15	25	18
2024	29	17	21	10
2025	35	18	23	7

Źródło: Dane Urzędu Gminy i Miasta Żuromin

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom, które znajdują się w ciężkich sytuacjach życiowych, a w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy domowej,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej na terenie gminy i miasta Żuromin, na przestrzeni lat 2021-2025, wzrosła o 32 rodziny tj. 7,66%, z czego na obszarze miejskim odnotowano wzrost o 46 rodzin tj. 17,49%, natomiast na obszarze wiejskim spadek o 14 rodzin tj. 9,03%. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia pieniężne przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych, w analizowanym okresie czasu, wzrosła o 4 rodziny tj. 2,25%, z czego na obszarze miejskim odnotowano wzrost o 22 rodziny tj. 19,82%, natomiast na obszarze wiejskim spadek o 18 rodzin tj. 26,87%. Z kolei liczba rodzin, którym przyznano świadczenia niepieniężne przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych zmniejszyła się o 17 rodzin tj. 26,56%, z czego na obszarze miejskim o 12 rodzin tj. 25,53%, a na obszarze wiejskim o 5 rodzin tj. 29,41%. Jeżeli chodzi o liczbę rodzin, którym udzielono pomoc wyłącznie w postaci pracy socjalnej to wzrosła ona o 52 rodziny tj. 27,23%, z czego na obszarze miejskim odnotowano wzrost o 41 rodzin tj. 35,34%, natomiast na obszarze wiejskim o 11 rodzin tj. 14,67%. Szczegóły zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 24. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej na przestrzeni lat 2021-2025

Wyszczególnienie	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej		Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia pieniężne przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)		Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia niepieniężne przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)		Liczba rodzin, którym udzielono pomoc wyłącznie w postaci pracy socjalnej	
	Miasto	Wieś	Miasto	Wieś	Miasto	Wieś	Miasto	Wieś
2021	263	155	111	67	47	17	116	75
2022	253	138	100	68	22	54	125	64
2023	348	188	109	71	42	15	219	109
2024	348	130	109	60	38	11	216	61
2025	309	141	133	49	35	12	157	86

Źródło: Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurominie

Na szczególną uwagę w zakresie zadań ośrodka pomocy społecznej zasługuje praca socjalna. Zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej jest ona świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin i osób w ich środowisku społecznym, jak również na rzecz zapobiegania pogorszeniu się ich sytuacji.

Praca socjalna prowadzona jest:

- z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej;
- ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny. Celem pracy socjalnej jest umożliwienie, wspieranie lub wywołanie zmiany sposobu funkcjonowania osoby i rodziny oraz jej otoczenia, a także wzmacnianie potencjału osób i rodzin do przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych.

Do etapów metodycznego postępowania pracy socjalnej należą:

1. Diagnoza i ocena;
2. Wyznaczenie celów działania;
3. Opracowanie planu działania i budowa indywidualnego pakietu usług;
4. Realizacja planu działania;
5. Systematyczna ewaluacja działań;
6. Ewaluacja końcowa.¹⁴

Pracownik socjalny w pierwszej kolejności przeprowadza analizę sytuacji danej rodziny w oparciu o zasoby oraz jej ograniczenia. Musi dokładnie poznać sytuację bytowe osób i rodzin, które zgłaszają się o pomoc. Analizę sytuacji rodziny przeprowadza się za pomocą takich narzędzi jak kwestionariusz wywiadu środowiskowego lub innej specjalistycznej dokumentacji, służącej precyzyjnemu opracowaniu diagnozy rodziny. W kwestionariuszu tym znajdują się m.in. takie informacje, jak:

- dane osoby, z którą przeprowadza się wywiad, dane o rodzinie,
- informacje o członkach rodziny,
- analiza budżetu domowego rodziny,
- sytuacja mieszkaniowa osoby/rodziny,
- sytuacja osób wspólnie zamieszkujących,
- sytuacja zawodowa osoby/rodziny,
- sytuacja zdrowotna rodziny,

¹⁴ K. Kadela, J. Kowalczyk, Standardy pracy socjalnej Rekomendacje organizacyjne i praktyczne.

- sytuacja osób z niepełnosprawnością,
- sytuacja osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków,
- potrzeby osób lub rodzin zgłoszone podczas przeprowadzenia wywiadu,
- ocena sytuacji osoby/rodziny i wnioski pracownika socjalnego,
- plan pomocy lub działań na rzecz osoby lub rodziny.¹⁵

Pracownicy socjalni analizują i oceniają zjawiska, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej oraz zajmują się kwalifikowaniem do uzyskania tych świadczeń oraz plan pomocy (projektowanie działań). Ich zakres obowiązków obejmuje także pomoc w uzyskaniu poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów oraz pobudzaniu społecznej aktywności i inspirowaniu działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych.

Wobec powyższego, świadczenie pracy socjalnej może odbywać się m.in. poprzez monitorowanie sytuacji interesantów, poradnictwo specjalistyczne, edukację, pomoc w przygotowaniu do pełnienia określonej roli społecznej. Praca socjalna opiera się również na podejmowaniu różnego rodzaju interwencji np. odebranie dziecka wobec bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia lub wobec osób starszych pozostawionych bez należytej opieki albo doświadczających przemocy domowej oraz występowanie na rzecz osoby/rodziny do innych instytucji, celem objęcia pomocą według ich kompetencji.

W przypadku umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, pracownik socjalny ma za zadanie monitorowanie ich sytuacji życiowej, edukowaniu w zakresie nabywania właściwych kompetencji wychowawczych, a także ocenianiu oraz opiniowaniu dla organizatorów pieczy zastępczej ich gotowości i motywacji do ponownego przejęcia opieki nad dzieckiem.

Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód. Wykorzystuje się w niej właściwe dla tej działalności metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osoby i jej prawa do samostanowienia.

W tabeli poniżej przedstawiono liczbę objętych pomocą społeczną w latach 2021-2025 w podziale na powody trudnej sytuacji życiowej, które wystąpiły na terenie gminy i miasta Żuromin. Analizując wskazane dane zauważyć można, że na przestrzeni analizowanego okresu, odnotowano wzrost ogólnej liczby osób dotkniętych trudną sytuacją życiową oraz że większa liczba rodzin borykających się z problemami społecznymi występuje na obszarze miasta.

¹⁵ J. Krzyszkowski (pod. red.), POLITYKA, POMOC, PRACA, Podręcznik dla pracowników socjalnych, Wybrane aspekty pracy socjalnej

Tabela 25. Powody trudnej sytuacji życiowej na przestrzeni lat 2021-2025

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin									
	2025 r.		2024 r.		2023 r		2022 r		2021 r	
	Miasto	Wieś	Miasto	Wieś	Miasto	Wieś	Miasto	Wieś	Miasto	Wieś
Ubóstwo	127	11	86	42	83	50	83	54	86	47
Bezrobocie	83	29	73	35	72	46	70	43	78	46
Niepełnosprawność	80	19	64	28	51	27	44	20	38	18
Długotrwała lub ciężka choroba	106	19	86	39	65	29	46	21	21	12
Potrzeba ochrony macierzyństwa (w tym potrzeba ochrony wielodzietności)	31 12	2 1	33 11	16 7	14 13	5 5	16 11	6 5	15	9
Zdarzenie losowe	–	–	–	1	1	1	–	–	–	1
Trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	3	1	5	1	1	–	1	–	2	–
Bezdomność	8	4	7	1	4	–	5	–	4	–
Alkoholizm	5	2	6	1	–	–	1	–	–	–
Narkomania	6	–	5	–	1	–	–	–	1	–

Źródło: Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurominie

Problem społeczny to zjawisko, które dla większej lub znaczącej części pewnej zbiorowości stanowi fakt uciążliwy oraz wymagający przeciwdziałania. Problemy społeczne mogą stanowić przeszkodę do efektywnego funkcjonowania państwa bądź nawet uniemożliwiają realizację celów społecznych.

Do najpowszechniejszych problemów społecznych, które szczegółowo przeanalizowano w dalszej części Strategii, należą:

- bezrobocie,
- ubóstwo,
- długotrwałe i ciężkie choroby,
- niepełnosprawność,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- uzależnienia, w tym alkoholizm i narkomanię,
- bezdomność,
- przemoc domowa,
- przestępczość.

5.10.1.1. Bezrobocie

Bezrobocie, obok ubóstwa i niepełnosprawności, to jeden z największych problemów gospodarczych i społecznych naszej cywilizacji. W wyniku tego zjawiska diametralnie pogarsza się stan życia osób nim dotkniętych, który może prowadzić również do izolacji społecznej.

Ogólna liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku na przestrzeni lat 2021-2025 zmniejszyła się o 75 osób tj. 17,56%. Z danych wynika, iż w analizowanym okresie co roku liczba kobiet z prawem do zasiłku przewyższała liczbę mężczyzn.

Tabela 26. Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku w latach 2021-2025

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024	2025
Bezrobotni mężczyźni z prawem do zasiłku	203	181	162	167	168
Bezrobotne kobiety z prawem do zasiłku	224	202	166	173	184
Razem	427	383	328	340	352

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurominie za lata 2021, 2022, 2023, 2024 i 2025

Liczba osób otrzymujących na obszarze gminy i miasta Żuromin zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia w latach 2021-2025 zmniejszyła się o 14 osób tj. 31,82%. Szczegóły przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27. Zasilek okresowy otrzymywany z tytułu bezrobocia w latach 2021-2025

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba osób	44	39	42	27	30
Kwota świadczeń w złotych	100 250	116 126	107 926	94 360	102 880

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurominie za lata 2021, 2022, 2023, 2024 i 2025

Gmina i Miasto Żuromin prowadzi ścisłą współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w Żurominie w zakresie osób bezrobotnych będących mieszkańcami gminy. Współpraca ta polega na przepływie informacji dotyczących tych osób, ale także w zakresie pozyskiwania ich do pracy w ramach refundowanych stanowisk pracy. Działania aktywizujące dla osób bezrobotnych prowadzi bezpośrednio PUP lub przedsiębiorcy prowadzący szkolenia ze środków pozyskanych w ramach ogłaszanych Programów.

5.10.1.2. Ubóstwo

Ubóstwo definiuje się jako niedostateczną ilość środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki. Ośrodek pomocy społecznej jest zobowiązany do pomocy ludziom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej na podstawie kryterium dochodowego. Jednymi z najczęstszych powodów ubóstwa są bezrobocie i niechęć podejmowania pracy, ale również długotrwałe i ciężkie choroby uniemożliwiające lub utrudniające podjęcie pracy.

Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w latach 2021-2025 zwiększyła się ogółem o 5 rodzin tj. 3,76%. Spoglądając jednak całościowo widoczne jest utrzymywanie się liczby rodzin dotkniętych ubóstwem na względnie stałym poziomie, z niewielkimi wahaniami co roku. Szczegóły zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 28. Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w latach 2021-2025

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba rodzin	133	137	133	132	138

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurominie za lata 2021, 2022, 2023, 2024 i 2025

Na obszarze gminy i miasta realizowana była pomoc w postaci bonu energetycznego, który stanowi formę wsparcia dla odbiorców energii zagrożonych zjawiskiem ubóstwa energetycznego i realizowany był przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurominie. Z tej formy pomocy skorzystało w 2024 r. 1 436 gospodarstw domowych w łącznej kwocie 542 003,23 zł.¹⁶

¹⁶ Raport o stanie gminy za 2024 rok, str. 14.

Dodatkowo realizowano również inne świadczenia m.in. dodatki osłonowe. Dodatek osłonowy obowiązywał w dwóch głównych okresach tj. przez cały 2022 rok oraz w pierwszej połowie 2024 r. Szczegóły przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29. Wydatki na realizację dodatku osłonowego w latach 2022-2025

Wyszczególnienie	2022	2023	2024	2025
Wydatki na realizację dodatku osłonowego w [zł]	1 796 941,91	0,00	551 922,87	0,00

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurominie za 2021, 2022, 2023 i 2024 r.

Dzieci z rodzin dotkniętych ubóstwem są przede wszystkim objęte wieloletnim Programem „Posiłek w szkole i w domu” w ramach którego otrzymują dożywianie w szkołach lub w przedszkolu, do których uczęszczają dzieci w dni nauki szkolnej. Liczba osób ogółem korzystających z programu w 2025 r. wyniosła 188 osób, a pomoc łącznie w kwocie wyniosła 163 000,00 zł.¹⁷

Ogólna liczba rodzin pobierająca zasiłek celowy w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” na przestrzeni lat 2021-2025 zmniejszyła się o 1 rodzinę tj. 1,03%, w tym na terenie wiejskim odnotowano spadek o 7 rodzin, natomiast na obszarze miejskim wzrost o 6 rodzin. Biorąc pod uwagę liczbę osób pobierających posiłek, na przestrzeni analizowanych lat, odnotowano ogólny spadek o 1 osobę tj. 1,96%, z tego na obszarze miejskim nastąpił wzrost o 1 osobę, a na obszarze wiejskim spadek o 2 osoby. Szczegóły prezentuje poniższa tabela.

Tabela 30. Liczba rodzin pobierająca zasiłek celowy w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” oraz liczba osób pobierających posiłek na przestrzeni lat 2021-2025

Wyszczególnienie	Zasiłek celowy w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” [liczba rodzin]		Posiłek w formie obiadu lub 1 gorącego posiłku [liczba osób]	
	Miasto	Wieś	Miasto	Wieś
2021	58	39	37	14
2022	52	38	40	10
2023	53	37	44	14
2024	54	31	36	10
2025	64	32	38	12

Źródło: Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurominie

¹⁷Sprawozdanie z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurominie za 2025 rok.

5.10.1.3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych

Niepełnosprawność wiąże się z obniżeniem sprawności funkcji fizycznych, umysłowych bądź psychicznych. Osoby dotknięte tymi schorzeniami są często wykluczane z życia społecznego. Muszą codziennie zmagać się z wieloma problemami, np. niedostosowaniem infrastruktury do ich potrzeb. Niejednokrotnie towarzyszy temu izolacja społeczna oraz trudności ze znalezieniem pracy.

Niepełnosprawność kwalifikuje się na podstawie typu choroby i obszaru, jaki ona obejmuje. Orzekanie o niepełnosprawności oraz jej stopniowanie określa Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz.U. z 2026 r. poz. 677). Rodzaje niepełnosprawności oznaczane są według kodów. Na podstawie tego dokumentu określa się następujące kody dla przyczyn niepełnosprawności:

- 01-U Upośledzenie umysłowe;
- 02-P Choroby psychiczne;
- 03-L Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu;
- 04-O Choroby narządu wzroku;
- 05-R Upośledzenie narządu ruchu;
- 06-E Epilepsja;
- 07-S Choroby układu oddechowego i krążenia;
- 08-T Choroby układu pokarmowego;
- 09-M Choroby układu moczowo-płciowego;
- 10-N Choroby neurologiczne;
- 11-I Inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego;
- 12-C Całościowe zaburzenia rozwojowe.

Istotnym problemem dla osób borykających się z niepełnosprawnością są restrykcyjne kryteria dochodowe, które decydują o tym, czy osoba z niepełnosprawnością otrzyma odpowiednią pomoc finansową i materialną, czy też nie. Należy bowiem pamiętać, że niepełnosprawność w rodzinie bardzo nadwyręża domowy budżet, a oferta publicznej opieki zdrowotnej oraz innych podmiotów w zakresie terapii i rehabilitacji jest niewystarczająca. W związku z tym, osoby z niepełnosprawnością i ich rodziny są zmuszone korzystać z kosztownych usług świadczonych przez prywatne podmioty. Pogorszenie sytuacji finansowej wynika również z rezygnacji z pracy w celu opieki nad osobą z niepełnosprawnością. Nierzadko mają również miejsce problemy z powrotem na rynek pracy opiekuna osoby z niepełnosprawnością i trudności w znalezieniu opieki nad taką osobą na czas pracy zawodowej.

Warto także podkreślić, że niepełnosprawność w rodzinie nie tylko wpływa na sytuację finansową, ale także na inne sfery życia rodziny. Do często pojawiających się problemów można zaliczyć: wyczerpanie, wypalenie, depresję, kryzysy małżeńskie (odchodzenie partnerów).

Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2021-2025 zwiększyła się ogółem o 43 rodziny tj. 76,79%. Szczegóły zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 31. Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2021-2025

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba rodzin	56	64	78	92	99

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurominie za lata 2021, 2022, 2023, 2024 i 2025

Liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych z powodu niepełnosprawności w latach 2021-2025 dla niepełnosprawnego dziecka zwiększyła się o 101 osób tj. 14,45%. Wzrostowi uległa również liczba zasiłków przyznanych osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności – wzrost o 215 zasiłków tj. 25,32%. W analizowanym okresie zmniejszyła się natomiast liczba zasiłków przyznawanych osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia – spadek o 202 zasiłki tj. 15,62%.

Tabela 32. Liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych z powodu niepełnosprawności w latach 2021-2025

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024	2025
Zasiłek pielęgnacyjny - dla niepełnosprawnego dziecka	699	665	730	798	800
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności	849	923	1 026	1 145	1 064
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia	1 293	1 387	1 219	1 183	1 091

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurominie za lata 2021, 2022, 2023, 2024 i 2025

Dodatkowo osobom, które ze względu na m.in. niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, a rodzina nie może zapewnić

takiej pomocy, oferowane jest wsparcie w ramach usług opiekuńczych¹⁸, a także w ramach programu „Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością” oraz „Opieka Wytchnieniowa”.¹⁹

Celem programu „Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością” jest ogólnodostępne wsparcie dla osób niepełnosprawnych poprzez usługę asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej, mającą na celu zapewnienie pomocy Uczestnikowi Programu w wykonywaniu codziennych czynności oraz w funkcjonowaniu w życiu społecznym. Z kolei program „Opieka Wytchnieniowa” ma za zadanie odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnością poprzez odciążenie ich od codziennych obowiązków łączących się ze sprawowaniem opieki nad osobą z niepełnosprawnością poprzez zapewnienie czasowego zastępstwa w tym zakresie. Program adresowany jest do członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobą z niepełnosprawnością.

Ponadto od 1 stycznia 2024 r. weszła w życie ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym, która wprowadziła nowe rozwiązania w systemie świadczeń dla osób z niepełnosprawnościami. Świadczenie wspierające jest nowym instrumentem wsparcia realizowanym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

5.10.1.4. Problemy osób starszych

Starość to nieuchronny etap życia każdego człowieka, pomimo to pojęcie starości nie zostało jeszcze jednoznacznie zdefiniowane. Za podstawowe cechy starości uznaje się stopniowy wzrost zależności od otoczenia, demencja i szczególnie widoczne postępujące ograniczenie ruchowe. Główne problemy osób starszych to uczucie izolacji i braku przydatności w ukształtowanej hierarchii społecznej, a także samotność i w dużej mierze życie w ubóstwie.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) za początek starości uznaje 60 rok życia. Wyróżnia trzy zasadnicze etapy starości:

- 60 – 75 rok życia – wiek podeszły (tzw. wczesna starość);
- 75 – 90 rok życia – wiek starchy (tzw. późna starość);
- 90 rok życia i powyżej – wiek sędziwy (tzw. długowieczność).

Zjawisko starzenia się społeczeństwa, które zauważalne jest na terenie całego kraju, niesie ze sobą pogorszenie sytuacji demograficznej każdego z regionów. Gmina i Miasto powinna podejmować działania ukierunkowane na działania związane z rozwojem opieki społecznej osób starszych.

¹⁸ Raport o stanie gminy za 2024 rok, str. 12.

¹⁹ Raport o stanie gminy za 2024 rok, str. 14.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego ogólna liczba osób w wieku starszym zwiększyła się na przestrzeni lat 2021-2025 o 188 osób tj. 5,25%. Największy wzrost można zauważyć w grupie osób w wieku 75-79 lat. Szczegóły prezentuje poniższa tabela.

Tabela 33. Ludność w wieku starszym na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2025

Wyszczególnienie	Jednostka	2021	2022	2023	2024	2025
60-64	osoba	1 046	1 048	1 043	1 029	973
65-69	osoba	873	895	919	940	953
70-74	osoba	712	727	729	700	728
75-79	osoba	381	393	435	532	580
80-84	osoba	285	305	303	279	257
85+	osoba	287	274	272	288	281
Razem	osoba	3 584	3 642	3 701	3 768	3 772

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/> (dostęp: 2.06.2026 r.)

Na obszarze gminy i miasta osobom starszym, które m.in. ze względu na wiek lub chorobę wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, a rodzina nie może takiej pomocy zapewnić, bądź osobom samotnym, które takiego wsparcia były pozbawione, realizowana jest pomoc w ramach usług opiekuńczych, w tym Program Opieka 75+. W 2024 r. wsparcie takie realizowane było dla 22 osób, w tym 15 osób Program Opieka 75+.²⁰

Na terenie gminy i miasta działa także Klub Senior w Żurominie, w ramach którego seniorzy mogą uczestniczyć m.in. w zajęciach kulinarnych, rękodzielniczych, artystycznych i muzycznych. Do końca 2021 r. funkcjonował jako odrębna jednostka, natomiast od 1 stycznia 2022 r. zgodnie z uchwałą nr 274/XXXIX/21 Rady Miejskiej w Żurominie z dnia 30 listopada 2021 r. w sprawie uchylenia uchwały nr 182/XX/20 Rady Miejskiej w Żurominie z dnia 28 sierpnia 2020 r. w sprawie utworzenia ośrodka wsparcia pod nazwą „Klub Senior +” zadania związane z działalnością Klubu Seniora są prowadzone przez Żuromińskie Centrum Kultury w ramach struktury tej jednostki.²¹

5.10.1.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Bezradność opiekuńczo-wychowawcza to jeden z najczęściej występujących powodów korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w tym: pracy socjalnej, a także często jest powodem przyznania rodzinie asystenta rodziny, który robi wszystko aby rodzina była wydolna wychowawczo i radziła sobie z opieką i wychowywaniem dzieci. Odpowiedzialny jest on za zapewnienie wszechstronnej pomocy rodzinom mającym problemy z wypełnianiem funkcji

²⁰ Raport o stanie gminy za 2024 rok, str. 12.

²¹ <https://www.mgopszuromin.pl/klub-senior-w-zurominskim-centrum-kultury/> (dostęp: 2.06.2026 r.)

opiekuńczo-wychowawczych. Rolą asystenta jest pomoc rodzinie w poprawie jej sytuacji życiowej, nauka prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, a także pomoc rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, zdrowotnych, psychologicznych i wychowawczych. Ponadto asystent rodziny ma wspierać codzienną aktywność rodziny, motywować ją do poprawy jej sytuacji.

Na terenie gminy i miasta Żuromin liczba rodzin objęta pomocą asystenta rodziny na przestrzeni lat 2021-2025 zmniejszyła się o 21,43%, natomiast liczba dzieci w tych rodzinach spadła o 10,00%. Szczegóły prezentuje poniższa tabela.

Tabela 34. Liczba rodzin objęta pomocą asystenta rodziny oraz liczba dzieci w tych rodzinach w latach 2021-2025

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba rodzin objęta pomocą asystenta rodziny	14	11	14	17	11
Liczba dzieci w tych rodzinach	30	b.d.	38	47	27

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurominie za 2021, 2022, 2023, 2024 i 2025 r.

Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa na przestrzeni lat 2021-2025 wzrosła o 9 rodzin tj. 37,50%, w tym odnotowano spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony wielodzietności o 45,83%.

Tabela 35. Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2021-2025

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	24	22	19	49	33
<i>w tym: potrzeba ochrony wielodzietności</i>	24	16	18	18	13

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurominie za lata 2021, 2022, 2023, 2024 i 2025

Rodziny wielodzietne mogą uzyskać tzw. Kartę Dużej Rodziny, która jest systemem zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Posiadacze KDR mają możliwość tańszego korzystania z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej. KDR wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług.

5.10.1.6. Uzależnienia

Przyczyny uzależnień mogą być:

- psychospołeczne – zaburzone oddziaływanie środowiska rodzinnego i szkolno-wychowawczego, czego przyczyną są różnorodne niepowodzenia w życiu (w sferze zawodowej lub osobistej), co w konsekwencji może doprowadzić do wycofania się jednostki w świat iluzji,
- biopsychiczne – zaburzenia emocjonalne i związana z nimi podatność na uzależnienia, zaburzony rozwój osobowości, nadpobudliwość psychiczną,
- kulturowe – potrzeba odniesienia sukcesu, zbyt mała ilość rozrywek, brak atrakcyjnych zajęć, brak celów i perspektyw, ogólna dostępność środków odurzających, sprzeciw wobec obowiązujących i społecznie akceptowanych systemów norm i wartości.

Najczęściej występującymi uzależnieniami są alkoholizm i narkomania. Nadużywanie alkoholu czy sięganie po narkotyki jest bardzo poważnym problemem społecznym, który może prowadzić do wzrostu przemocy i przestępczości. Efektem uzależnień może być także izolacja społeczna i problemy finansowe prowadzące do wykluczenia i ubóstwa.

Na przestrzeni lat 2021-2025 na obszarze gminy i miasta zauważalny jest wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii. Do roku 2023 problem ten był praktycznie marginalny, natomiast od 2024 r. notowany jest nagły wzrost liczby rodzin borykających się z problemem uzależnień.

Tabela 36. Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii w latach 2021-2025

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu	0	1	0	7	7
Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu narkomanii	1	0	1	5	6

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurominie za lata 2021, 2022, 2023, 2024 i 2025

Analizując dane dotyczące osób zgłoszonych na Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, osób skierowanych na leczenie czy korzystających z form wsparcia na przestrzeni lat 2021-2025 zauważyć można brak jednoznacznego trendu. Liczba osób borykających się z tym problemem nie odnotowuje znaczących wahań i co roku jest na podobnym poziomie. Szczegóły prezentuje poniższa tabela.

Tabela 37. Dane dotyczące uzależnień na obszarze gminy i miasta na przestrzeni lat 2021-2025

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba osób zgłoszonych na Komisję	14	14	18	17	15
Liczba osób, które zgłosiły się na wezwanie	25	32	22	20	27
Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie	3	6	4	2	1
Liczba osób korzystających z różnych form terapii	7	7	10	10	10
Liczba dzieci korzystających z programów profilaktycznych w szkołach	450	400	450	500	450
Liczba dzieci korzystających z różnych form wypoczynku	100	100	100	100	100

Źródło: Dane Urzędu Gminy i Miasta Żuromin

Osoby z problemem uzależnień, w tym od alkoholu mogą liczyć na fachową pomoc przez członków Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz specjalistów zatrudnionych w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym. Do zadań Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należą m.in.: czynności zmierzające do opiniowania o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. Komisja prowadzi postępowanie w sprawie motywowania osób zgłoszonych, podjęcia współpracy z psychologiem oraz terapeutą lub podjęcia leczenia odwykowego. W Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym odbywają się z kolei rozmowy z terapeutą i psychologiem, w tym dostępna jest również pomoc psychologa dla dzieci i młodzieży.

Ponadto bezpłatna pomoc prawna i psychologiczna dla osób uzależnionych udzielana jest przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie - Specjalistyczne Poradnictwo Rodzinne oraz w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Żurominie. Również na terenie miasta funkcjonuje Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu.

Na terenie gminy i miasta co roku uchwalany jest Gminny Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, którego celem jest ochrona zdrowia publicznego, edukacja oraz pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom.

5.10.1.7. Bezdomność

Osoba bezdomna to osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Bezdomność wyklucza osoby z właściwego funkcjonowania w życiu społecznym oraz związana jest z występowaniem różnego rodzaju patologii. Jeśli jest to proces długotrwały, zjawisko to skutkuje zerwaniem więzi społecznych i utratą tożsamości.

Do zadań własnych gminy należy udzielanie pomocy bezdomnym. Może ona przybrać formę przydzielania schronienia, posiłku, ubrania, czy zasiłku celowego.

Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu bezdomności w latach 2021-2025 zanotowała wzrost z 4 do 12 rodzin. W tym samym okresie liczba osób bezdomnych na terenie gminy i miasta wzrosła o 2 osoby tj. 66,67%.

Tabela 38. Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu bezdomności w latach 2021-2025

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba rodzin	4	5	4	8	12
Liczba osób bezdomnych	3	1	4	5	5
w tym: niepełnosprawni	1	1	1	2	1

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurominie za lata 2021, 2022, 2023, 2024 i 2025

Na terenie gminy i miasta Żuromin brak jest schronisk, ogrzewalni i noclegowni. Gmina posiada umowę z wybranym schroniskiem dla osób bezdomnych oraz schroniskiem dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi w drodze zapytania ofertowego. Ponadto w przypadku braku miejsc w w/w schroniskach osoby bezdomne kierowane są do schronisk posiadających wolne miejsca.

Przyznanie pomocy w formie schronienia w schronisku dla osób bezdomnych lub w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi następuje w drodze decyzji administracyjnej po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego i dokonaniu oceny sytuacji życiowej danej osoby lub rodziny.

W 2025 r. w schroniskach przebywało łącznie 5 osób bezdomnych z terenu Gminy i Miasta Żuromin, w tym 1 osoba przebywała w schronisku z usługami opiekuńczymi.

Należy podkreślić, że często pobyt osób w schroniskach jest krótkotrwały, ponieważ osoby tam umieszczone opuszczają placówkę bez uzasadnionej przyczyny.

5.10.1.8. Przemoc domowa

Przemoc domową definiuje się jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej. Najczęstszymi przyczynami przemocy są: destrukcja podstawowych funkcji rodziny i konflikty rodzinne. Ponadto zjawiskiem często towarzyszącym przemocy domowej jest alkoholizm i narkomania. Ofiarami są zazwyczaj kobiety, dzieci, osoby starsze, rzadziej mężczyźni.

Z naukowego punktu widzenia istnieją dwa rodzaje przemocy:

- przemoc gorąca – charakteryzuje się agresją fizyczną i słowną, związana jest z odreagowywaniem emocji na osobach najbliższych oprawcy;
- przemoc chłodna – pozbawiona gwałtownych wybuchów, emocji, przypomina najczęściej realizację z góry zaplanowanego scenariusza, często stosowana w imię „wyższych celów” np. konsekwentnego wychowywania dziecka.²²

Na przestrzeni lat 2021-2025 liczba ofiar przemocy domowej zanotowała spadek o 12 osób tj. 20,00%, z kolei liczba sprawców przemocy domowej zmniejszyła się o 20 osób tj. 34,48%. Analizując dane zauważyć można, że głównymi ofiarami przemocy domowej są kobiety, natomiast sprawcami mężczyźni. W analizowanym okresie czasu liczba interwencji domowych dotyczących przemocy domowej oraz liczba sporządzonych Niebieskich Kart spadły o 34,48%. Szczegóły przedstawia poniższa tabela.

Tabela 39. Liczba ofiar i sprawców przemocy domowej oraz Niebieskich Kart w latach 2021-2025

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba ofiar przemocy domowej, w tym:	60	54	27	49	48
<i>kobiety</i>	53	40	24	41	23
<i>mężczyźni</i>	6	4	2	4	9
<i>dzieci</i>	1	10	1	4	16
Liczba sprawców przemocy domowej, w tym:	58	44	27	47	38
<i>kobiety</i>	1	3	1	2	7
<i>mężczyźni</i>	57	40	26	45	31
<i>dzieci</i>	0	1	0	0	0
Liczba interwencji domowych dotyczących przemocy domowej	58	44	27	47	38
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart	58	44	27	47	38

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Żurominie

„Niebieska Karta” jest dokumentem służbowym wypełnianym przez m.in. pracownika socjalnego jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, funkcjonariusza Policji, żołnierza Żandarmerii Wojskowej (jedynie w sprawach żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową stosujących przemoc domową), pracownika socjalnego specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, asystenta rodziny, nauczyciela wychowawcy będącego wychowawcą klasy lub nauczyciela znającego sytuację domową małoletniego, osobę wykonującą zawód medyczny, w tym lekarza, pielęgniarki, położnej lub ratownika medycznego, przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, a także pedagoga, psychologa czy terapeutę. Służy dokumentowaniu faktów związanych

²² <http://www.niebieskalinia.info/> (dostęp: 2.06.2026 r.); <https://www.ms.gov.pl/> (dostęp: 2.06.2026 r.)

z przemocą i ocenie jej dalszego zagrożenia. Założenie karty nie jest złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa oraz nie stanowi podstawy do wszczęcia postępowania karnego. „Niebieska Karta” jest informacją, że w danym środowisku dochodzi do przemocy oraz pozwala na uruchomienie dalszych procedur w celu ochrony ofiar przemocy domowej.

Zjawisko przemocy domowej jest problemem występującym znacznie częściej, niż wskazują na to oficjalne statystyki. Niejednokrotnie doświadczenie przemocy, którą stosują bliskie osoby, oddziałuje na mechanizmy psychologiczne, które to powodują, że osoby dotknięte przemocą usprawiedliwiają sprawców. Wynika z tego, że przyjęte statystyki niestety nie oddają rzeczywistej skali problemu. Przemoc bardzo często nazywa się problemem tzw. czterech ścian, ponadto jest procesem chronicznym i najczęściej bagatelizowanym przez osoby, które dotyka. Należy zaznaczyć, że przemoc ze strony osób bliskich często związana jest z brakiem poszukiwania pomocy na zewnątrz i usprawiedliwianiem sprawców.

Zintegrowane działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej realizuje Miejski Zespół Interdyscyplinarny, działający od 2010 r., który podejmował działania zarówno dla ofiar przemocy jak i dla sprawców. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego mają na celu złagodzenie skutków przemocy domowej. Poprzez bezpośredni kontakt przedstawicieli poszczególnych instytucji i współdziałanie specjalistów różnych dziedzin ułatwiona była wymiana informacji na temat konkretnego przypadku.

Szczegółowe działania jakie podejmuje Zespół Interdyscyplinarny określone są w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy i Miasta Żuromin przyjętym Uchwałą Nr 342/XLVII/10 Rady Miejskiej w Żurominie z dnia 10 listopada 2010 r. w sprawie uchwalenia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy i Miasta Żuromin.

Zespół Interdyscyplinarny stanowi grupa specjalistów z różnych instytucji, działających na rzecz dziecka i rodziny i łącząca swoją wiedzę, umiejętności oraz możliwości wynikające z kompetencji instytucji, którą reprezentują. W skład tej grupy wchodzi m.in. przedstawiciele policji, ośrodka pomocy społecznej, sądu, służby zdrowia, oświaty i komisji alkoholowych którzy podejmują współpracę i skoordynowane działania, mające na celu niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie zjawisku przemocy na terenie Gminy i Miasta. W 2024 r. Zespół liczył 13 członków powołanych zarządzeniem Burmistrza Gminy i Miasta Żuromin.

W celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy domowej w indywidualnych przypadkach Zespół Interdyscyplinarny działał poprzez tzw. grupy

diagnostyczno-pomocowe, których prace prowadzone były w zależności od potrzeb oraz przeprowadzonych interwencji „Niebieskie Karty”.

5.10.1.9. Przestępczość

Policja jest organem ścigania, który stoi na straży porządku i bezpieczeństwa. Jest to uzbrojona oraz umundurowana formacja służąca obywatelom, podlegająca ministrowi właściwemu ds. wewnętrznych. Jej głównym celem jest ochrona zdrowia i życia mieszkańców państwa. Również władze gmin są zobowiązane zapewniać obywatelom bezpieczeństwo.

Na tutejszym obszarze zlokalizowana jest Komenda Powiatowa Policji w Żurominie. Gmina i Miasto Żuromin funkcjonuje jako kilka rejonów służbowych, w których swoje zadania wykonują dzielnicowi.

Szczegółowe dane dotyczące przestępczości przedstawione zostały w rozdziale 3.8. Stan bezpieczeństwa. W zakresie bezpieczeństwa zidentyfikowane problemy nie odbiegają znacząco od tych, które występują w innych gminach.

5.10.2. Ekonomia społeczna i współpraca z organizacjami pozarządowymi

Gmina i Miasto Żuromin corocznie opracowuje i uchwała *„Roczny Program Współpracy Gminy i Miasta Żuromin z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*.

Program określa cele, zasady i zakres przedmiotowy oraz formę współpracy Gminy i Miasta z organizacjami pozarządowymi, wymienia priorytetowe zadania publiczne, które powinny być w pierwszej kolejności wsparte środkami publicznymi, wyznacza okres realizacji przewidzianych zadań, a także porusza kwestie sposobu realizacji Programu, wysokości środków przeznaczonych na realizację i sposobu oceny realizacji Programu.

Współpraca z organizacjami określonymi ustawą realizowana jest w oparciu o zasadę pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności.

Współpraca Gminy i Miasta z organizacjami dotyczy realizacji zadań określonych w ustawie, w szczególności zadań z obszarów:

- 1) wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu,
- 2) wypoczynku dzieci i młodzieży,
- 3) edukacji, oświaty i wychowania,
- 4) kultury i sztuki,
- 5) pomocy społecznej,
- 6) ochrony i promocji zdrowia,
- 7) turystyki i krajoznawstwa,

- 8) porządku i bezpieczeństwa publicznego,
- 9) przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym,
- 10) działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
- 11) działalność na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego,
- 12) działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym,
- 13) działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości,
- 14) ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego,
- 15) działalności na rzecz osób niepełnosprawnych,
- 16) podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej,
- 17) ratownictwa i ochrony ludności.

Ekonomia Społeczna to sfera aktywności obywatelskiej i społecznej, która poprzez działalność gospodarczą i działalność pożytku publicznego służy: integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej (na rzecz interesu ogólnego) oraz rozwojowi lokalnemu. To działalność o celach głównie społecznych, w ramach której zyski nie podlegają podziałowi, a są przeznaczane na te cele lub na rzecz wspólnoty – w przeciwieństwie do zwykłych przedsiębiorstw, gdzie celem jest maksymalizacja zysku i zwiększenie dochodu właścicieli.

Warsztaty Terapii Zajęciowej w Żurominie prowadzą działania z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Warsztaty stwarzają osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Realizacja tego celu przez warsztaty odbywa się przy zastosowaniu technik terapii zajęciowej, zmierzających do rozwijania u uczestników warsztatów.²³

Do 2025 r. funkcjonowała także Spółdzielnia socjalna SZANSA, która prowadziła działalność w zakresie zarządzania terenami zielonymi i utrzymania czystości, usługami remontowo-budowlanymi i wykończeniowymi oraz usług kurierskich. Spółdzielnia wykonywała zlecenia na rzecz gminy i miasta, jak również osób prywatnych.

²³ <http://www.wtzzuromin.pl/> (dostęp: 2.06.2026 r.)

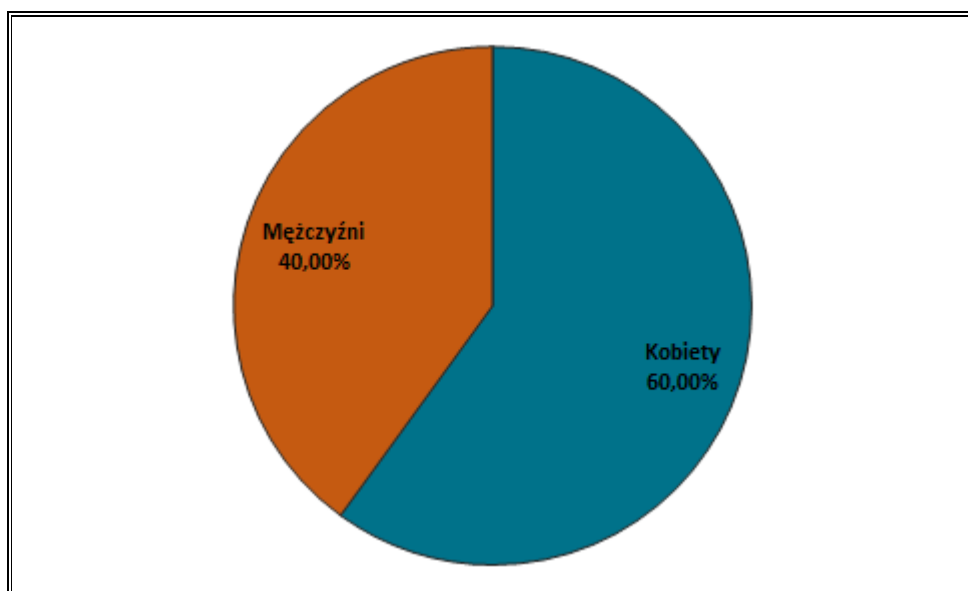
5.11. Wyniki badania ankietowego

W ramach opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin na lata 2026-2032 przeprowadzono wśród mieszkańców ankietyzację w celu zdiagnozowania problemów społecznych.

Ankieta składała się z 17 pytań, w tym 11 pytań zamkniętych, 5 pytań półotwartych oraz jednego pytania otwartego. Ankietowani mogli wyrazić swoją opinię dotyczącą sfery społecznej mieszkańców gminy i miasta. Pytania dotyczyły m.in. ogólnych warunków życia, ubóstwa, niepełnosprawności, osób starszych, problemu uzależnień czy bezpieczeństwa.

W ankiecie wzięły udział 473 osoby. Większość respondentów stanowiły kobiety, których udział w ogólnej liczbie badanych wyniósł 60,00%, natomiast udział mężczyzn wyniósł 40,00%.

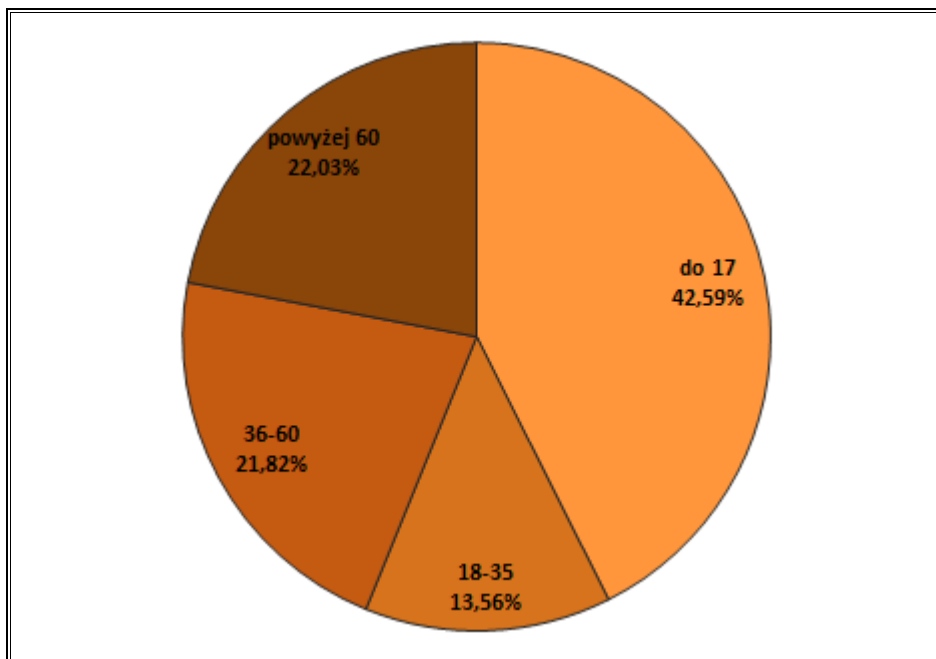
Wykres 7. Ankietowani według płci

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Największy odsetek ankietowanych stanowiły osoby w przedziale wiekowym do 17 lat (42,59%). Kolejnymi grupami były osoby powyżej 60 lat (22,03%), osoby w wieku 26-60 lat (21,82%) oraz osoby między 18 a 35 rokiem życia (13,56%).

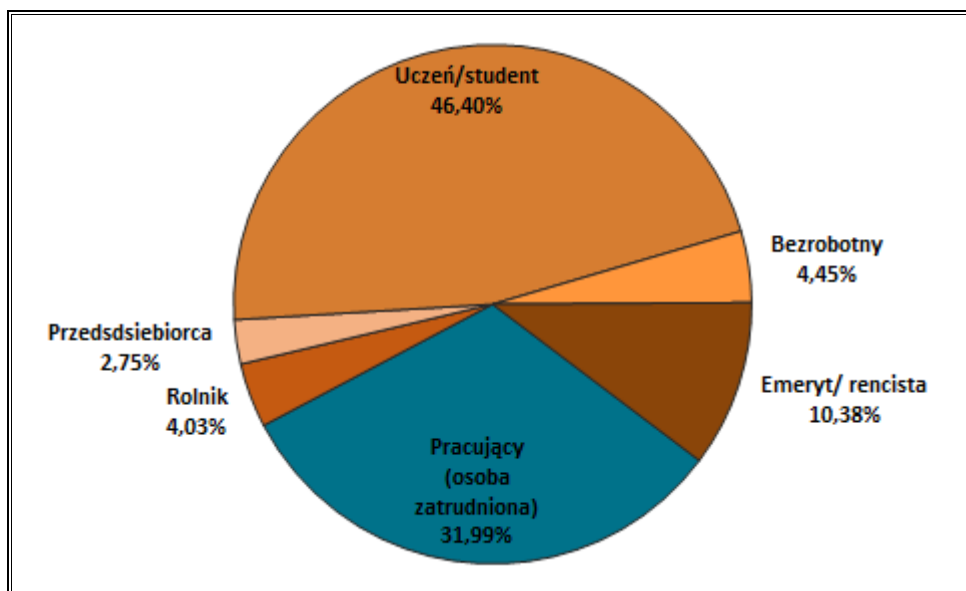
Wykres 8. Ankietowani według wieku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Pod względem statusu zawodowego, największy odsetek ankietowanych stanowili uczniowie i studenci (46,40%). Kolejnymi grupami były osoby zatrudnione (31,99%), emeryci i renciści (10,38%), bezrobotni (4,45%), rolnicy (4,03%) oraz przedsiębiorcy (2,75%).

Wykres 9. Ankietowani według statusu zawodowego

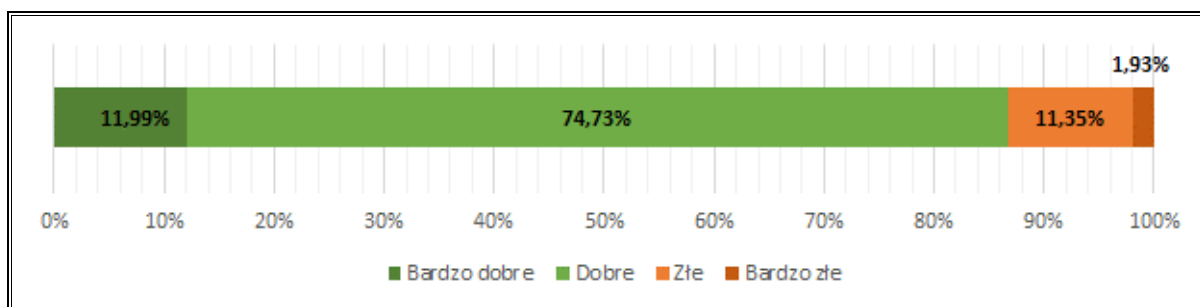
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Pytanie 1. Jak oceniają Państwo ogólne warunki życia mieszkańców na terenie gminy?

Na pierwsze pytanie, dotyczące oceny ogólnych warunków życia mieszkańców na terenie gminy zdecydowana większość ankietowanych oceniła je jako dobre (74,73%). Kolejne 11,99% wskazało na odpowiedź „bardzo dobre”. Przeciwnego zdania było 11,35%

ankietowanych, którzy ocenili ogólne warunki życia jako złe oraz 1,93%, którzy wskazali że są one bardzo złe.

Wykres 10. Ogólne warunki życia mieszkańców na terenie gminy

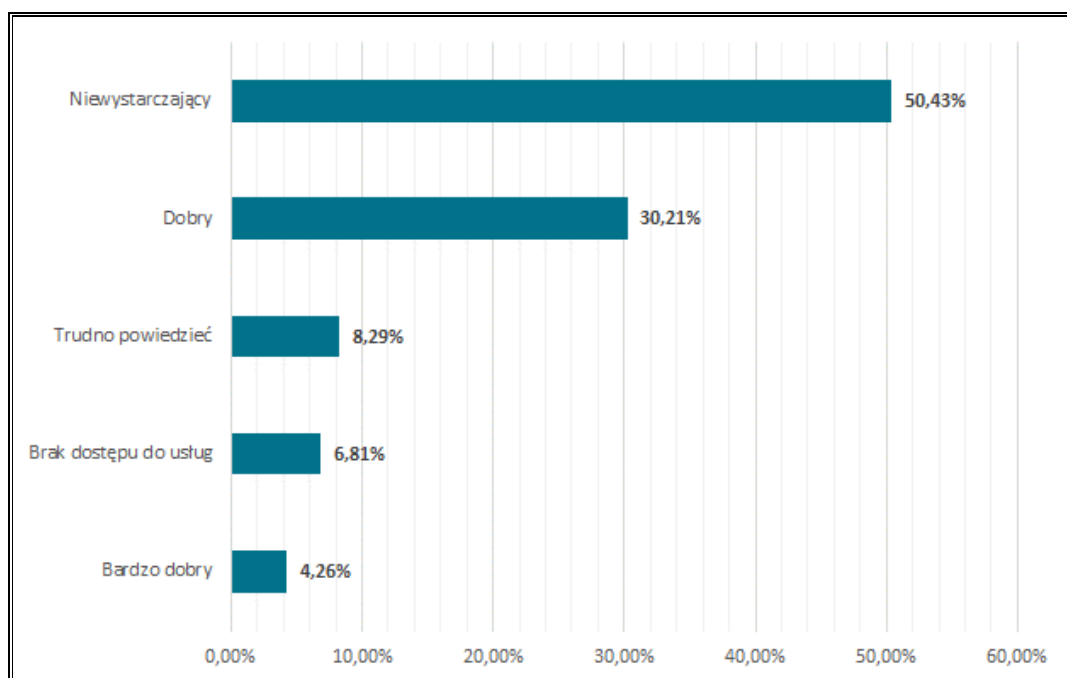

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Pytanie 2. Jak oceniają Państwo dostęp do usług zdrowotnych i rehabilitacji na terenie gminy?

Drugie pytanie dotyczyło oceny dostępu do usług zdrowotnych i rehabilitacji na terenie gminy. Większość ankietowanych wskazała, że jest on niewystarczający (50,43%). Kolejną grupą były osoby, które oceniły go jako dobry (30,21%). 8,29% ankietowanych wskazało „trudno powiedzieć”, kolejne 6,81% było zdania, iż na terenie gminy brak jest dostępu do takich usług, natomiast 4,26% odpowiedziało, iż jest on bardzo dobry.

Wykres 11. Dostęp do usług zdrowotnych i rehabilitacji na terenie gminy

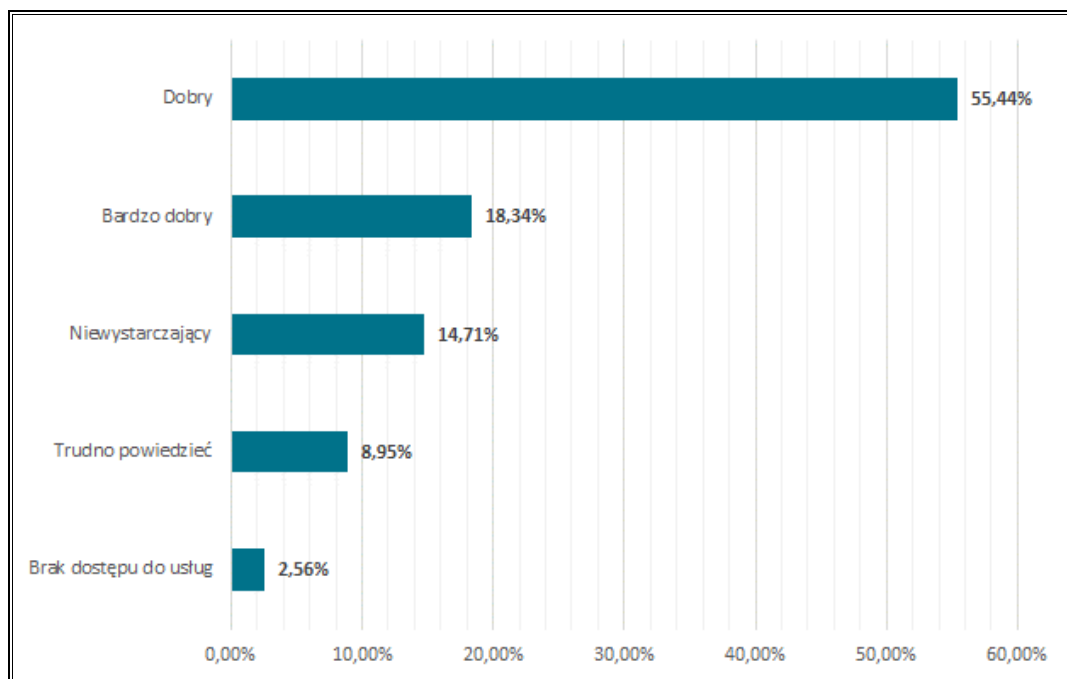

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Pytanie 3. Jak oceniają Państwo dostęp do usług w zakresie edukacji na terenie gminy?

Zdecydowana większość ankietowanych (55,44%) ocenia dostęp do usług w zakresie edukacji na terenie gminy jako dobry, natomiast kolejne 18,34% jako bardzo dobry. Z kolei dla 14,71% respondentów jest on niewystarczający. 8,95% ankietowanych wskazała, iż trudno powiedzieć, a 2,56% odpowiedziało, że na terenie gminy brak jest dostępu do tego typu usług.

Wykres 12. Dostęp do usług w zakresie edukacji na terenie gminy

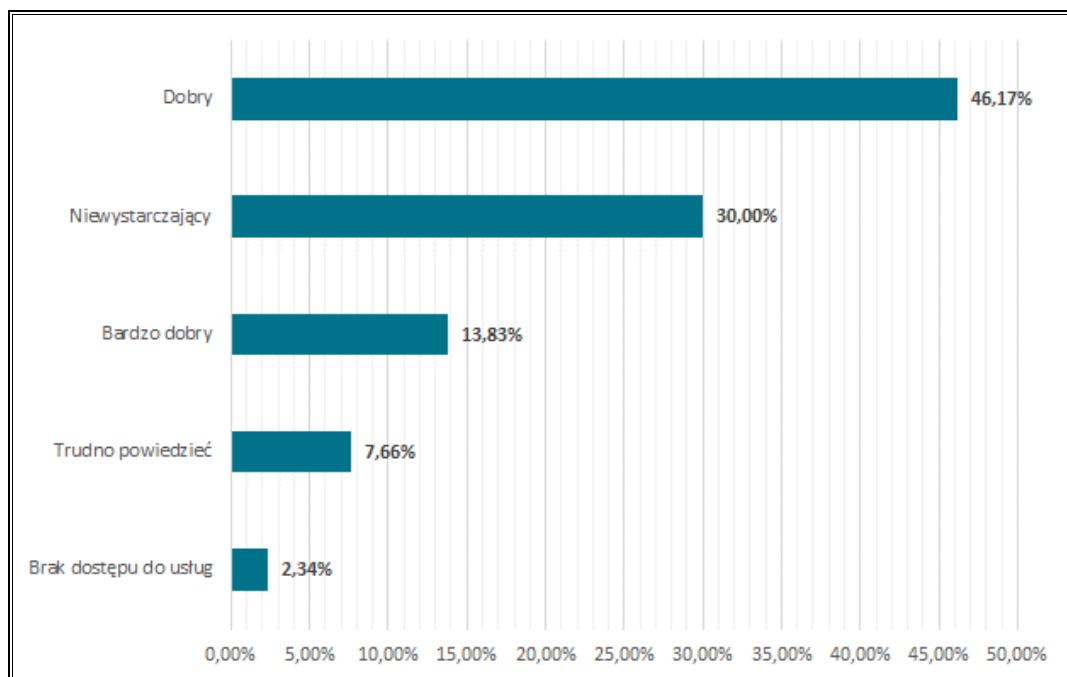

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Pytanie 4. Jak oceniają Państwo dostęp do usług w zakresie kultury, sportu i rekreacji na terenie gminy?

Zdecydowana większość ankietowanych (46,17%) ocenia dostęp do usług w zakresie kultury, sportu i rekreacji na terenie gminy jako dobry. W dalszej kolejności znalazły się odpowiedzi „niewystarczający” – 30,00%, „bardzo dobry” – 13,83%, „trudno powiedzieć” – 7,66% oraz „brak dostępu do usług” – 2,34%.

Wykres 13. Dostęp do usług w zakresie kultury, sportu i rekreacji na terenie gminy

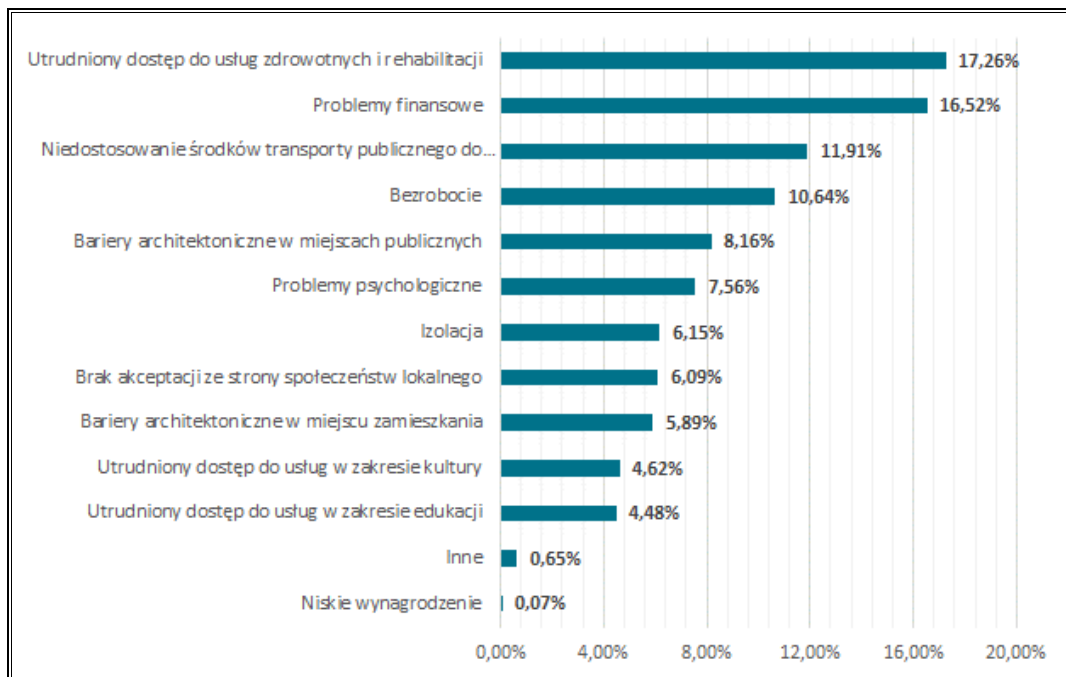

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Pytanie 5. Z jakimi problemami Państwa zdaniem najczęściej spotykają się osoby z niepełnosprawnościami i ich rodziny?

Ankietowani wskazali, iż największymi problemami spotykającymi osoby z niepełnosprawnościami i ich rodziny jest utrudniony dostęp do usług zdrowotnych i rehabilitacji (17,26%) oraz problemy finansowe (16,52%). Na kolejnych miejscach znalazły się następujące problemy: niedostosowanie środków transportu publicznego do potrzeb (11,91%), bezrobocie (10,64%), bariery architektoniczne w miejscach publicznych (8,16%), problemy psychologiczne (7,56%), izolacja (6,15%), brak akceptacji ze strony społeczeństwa lokalnego (6,09%), bariery architektoniczne w miejscu zamieszkania (5,89%), utrudniony dostęp do usług w zakresie kultury (4,62%), utrudniony dostęp do usług w zakresie edukacji (4,48%), inne problemy (0,65%) oraz niskie wynagrodzenia (0,07%).

Wykres 14. Problemy spotykające osoby z niepełnosprawnościami i ich rodziny

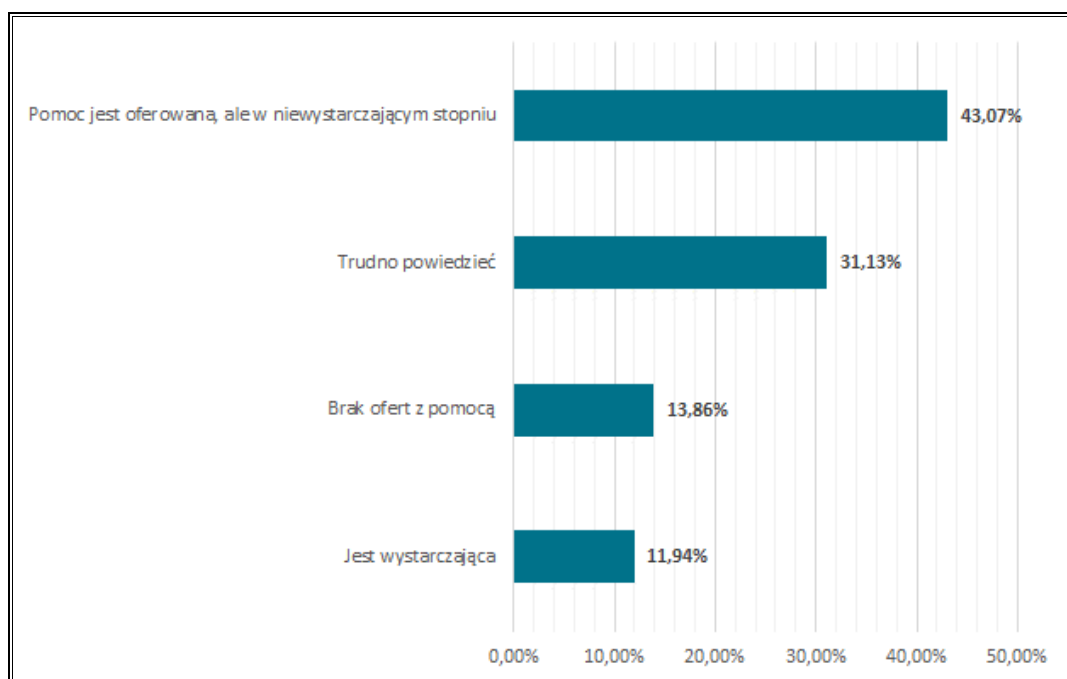

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Pytanie 6. Jak oceniają Państwo ofertę pomocy dostępną na terenie gminy dla osób z niepełnosprawnością ruchową?

Największa część ankietowanych (43,07%) wskazała, że pomoc dostępna na terenie gminy dla osób z niepełnosprawnością ruchową oferowana jest w niewystarczającym stopniu. 31,13% respondentów zaznaczyła odpowiedź „trudno powiedzieć”. Z kolei według 13,86% ankietowanych na terenie gminy brak jest ofert z taką pomocą, natomiast 11,94% ankietowanych oceniła istniejącą pomoc jako wystarczającą.

Wykres 15. Ocena oferty pomocy dostępnej na terenie gminy dla osób z niepełnosprawnością ruchową

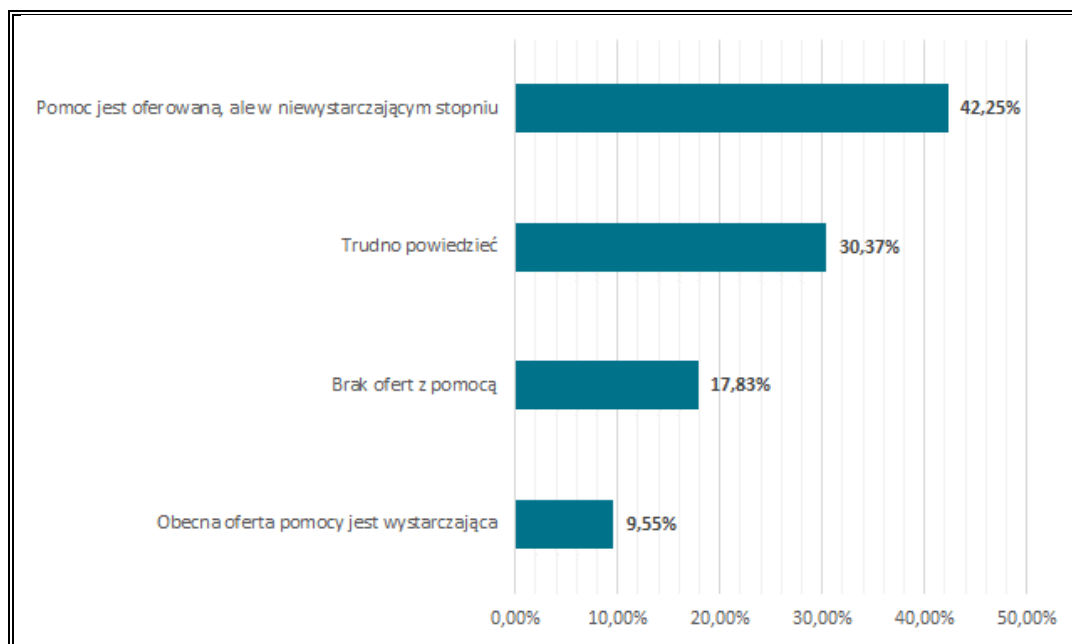

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Pytanie 7. Jak oceniają Państwo ofertę pomocy dostępną na terenie gminy dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, chorobami psychicznymi?

W przypadku oceny oferty pomocy dostępnej na terenie gminy dla osób z niepełnosprawnością intelektualną i/lub chorobami psychicznymi największa część respondentów (42,25%) wskazała, iż pomoc taka jest oferowana, jednak w niewystarczającym stopniu. 30,37% wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć”, kolejne 17,83% odpowiedziało, że na obszarze gminy brak jest takiej oferty pomocy, natomiast według pozostałych 9,55% obecna oferta jest wystarczająca.

Wykres 16. Ocena oferty pomocy dostępnej na terenie gminy dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, chorobami psychicznymi

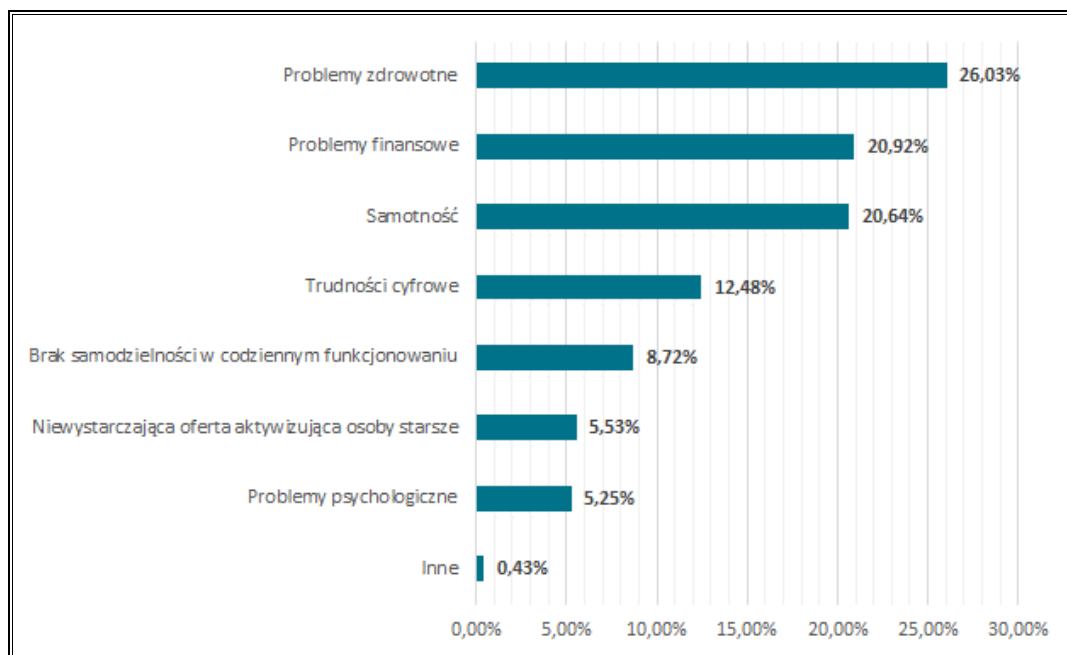

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Pytanie 8. Z jakimi problemami Państwa zdaniem najczęściej spotykają się osoby starsze?

Najczęściej wskazywanymi problemami z jakimi spotykają się osoby starsze są kolejno: problemy zdrowotne (26,03%), problemy finansowe (20,92%), samotność (20,64%), trudności cyfrowe (12,48%), brak samodzielności w codziennym funkcjonowaniu (8,72%), niewystarczająca oferta aktywizująca osoby starsze (5,53%), problemy psychologiczne (5,52%) oraz inne problemy (0,43%).

Wykres 17. Problemy z jakimi najczęściej spotykają się osoby starsze

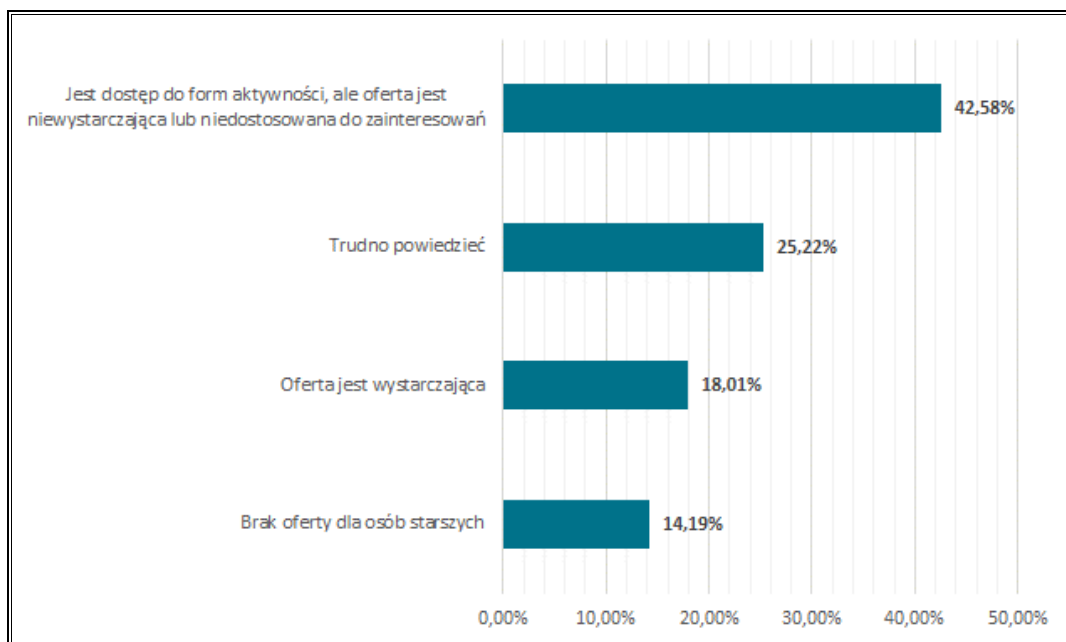

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Pytanie 9. Jak oceniają Państwo dostępność różnych form aktywności na terenie gminy dla osób w wieku powyżej 60 lat?

W przypadku oceny dostępności różnych form aktywności na terenie gminy dla osób w wieku powyżej 60 lat największa część respondentów (42,58%) wskazała, iż jest dostęp do tego typu form aktywności, ale oferta jest niewystarczająca lub niedostosowana do zainteresowań. 25,22% wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć”, kolejne 18,01% odpowiedziało, że na obszarze gminy obecna oferta jest wystarczająca, natomiast według pozostałych 14,19% na terenie gminy brak jest tego typu oferty.

Wykres 18. Ocena dostępności różnych form aktywności na terenie gminy dla osób w wieku powyżej 60 lat

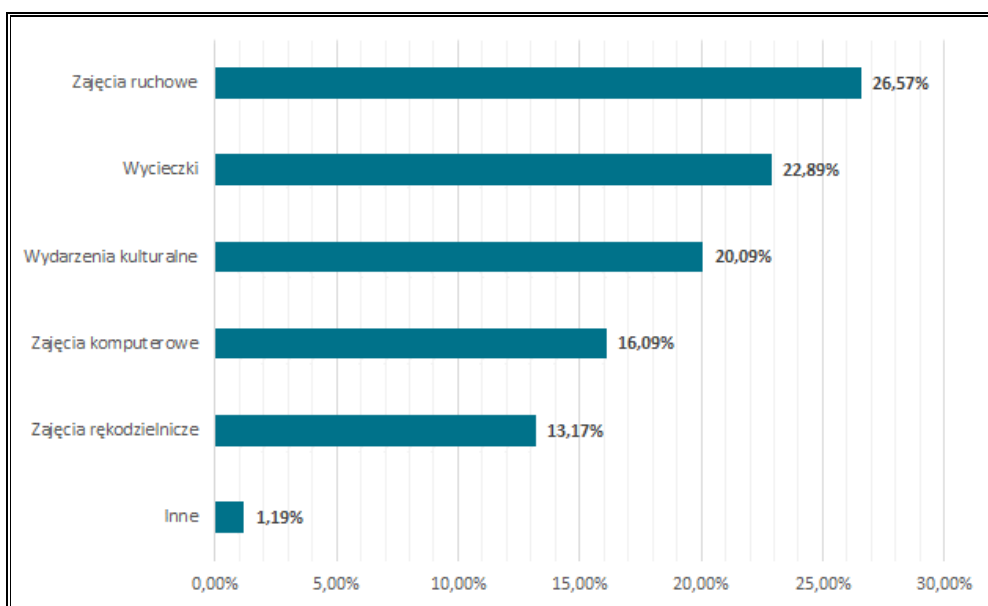

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Pytanie 10. Jakich zajęć lub form aktywności Państwa zdaniem brakuje lub powinno być więcej dla osób starszych?

Zgodnie z kolejnością od najczęściej do najmniej wskazywanych ankietowani wskazali: zajęcia ruchowe (26,57%), wycieczki (22,89%), wydarzenia kulturalne (20,09%), zajęcia komputerowe (16,09%), zajęcia rękodzielnicze (13,17%) oraz inne formy aktywności (1,19%).

Wykres 19. Zajęcia lub formy aktywności, których brakuje lub powinno być więcej dla osób starszych

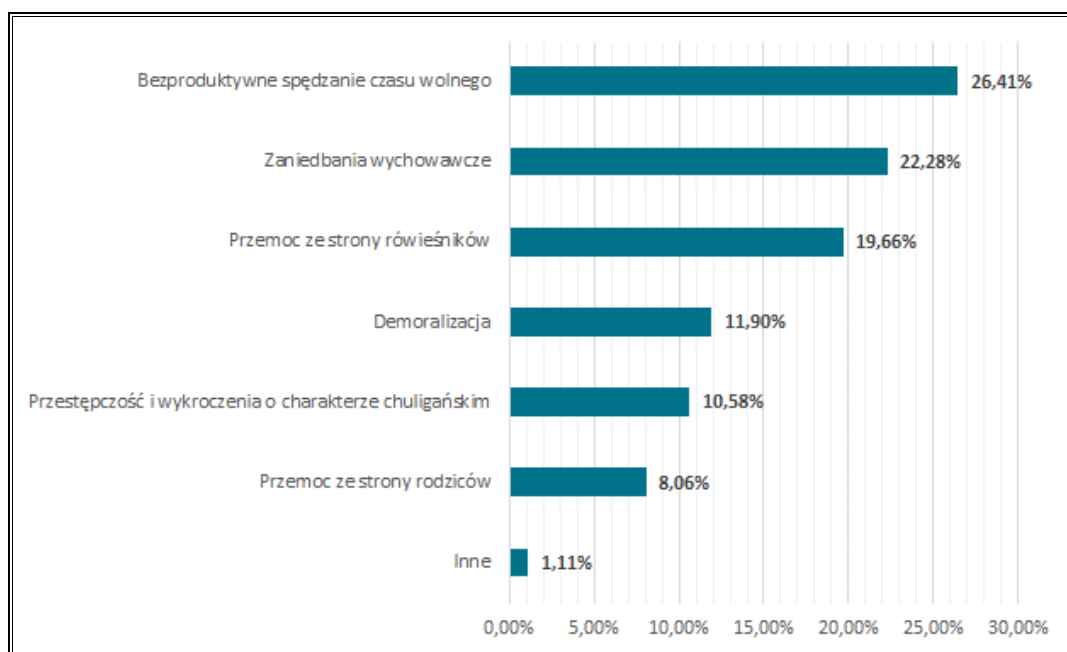

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Pytanie 11. Jakie negatywne zjawiska Państwa zdaniem najczęściej występują na terenie gminy wśród dzieci i młodzieży?

Zgodnie z kolejnością od najczęściej do najmniej wskazywanych ankietowani wskazali: bezproduktywne spędzanie czasu wolnego (26,41%), zaniedbania wychowawcze (22,28%), przemoc ze strony rówieśników (19,66%), demoralizacja (11,90%), przestępczość i wykroczenia o charakterze chuligańskim (10,58%), przemoc ze strony rodziców (8,06%) oraz inne zjawiska (1,11%).

Wykres 20. Negatywne zjawiska najczęściej występujące na terenie gminy wśród dzieci i młodzieży

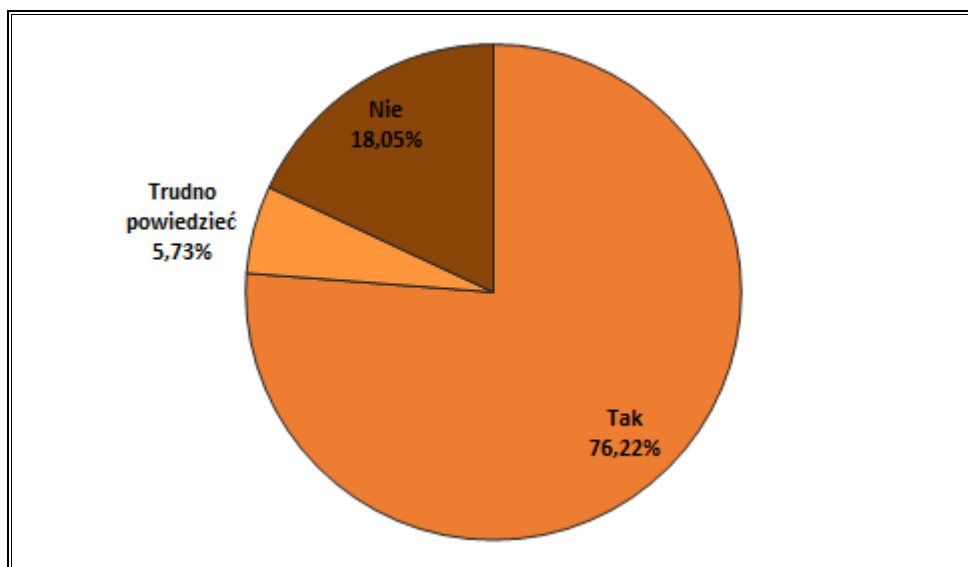

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Pytanie 12. Czy w Państwa ocenie na terenie gminy występuje problem uzależnień?

Kolejne pytanie dotyczyło występowania problemu uzależnień na terenie gminy. Zdecydowana większość ankietowanych (76,22%) potwierdziła, że taki problem występuje. Przeciwnego zdania było 18,50%. Pozostałe 5,73% wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Wykres 21. Czy na terenie gminy występuje problem uzależnień

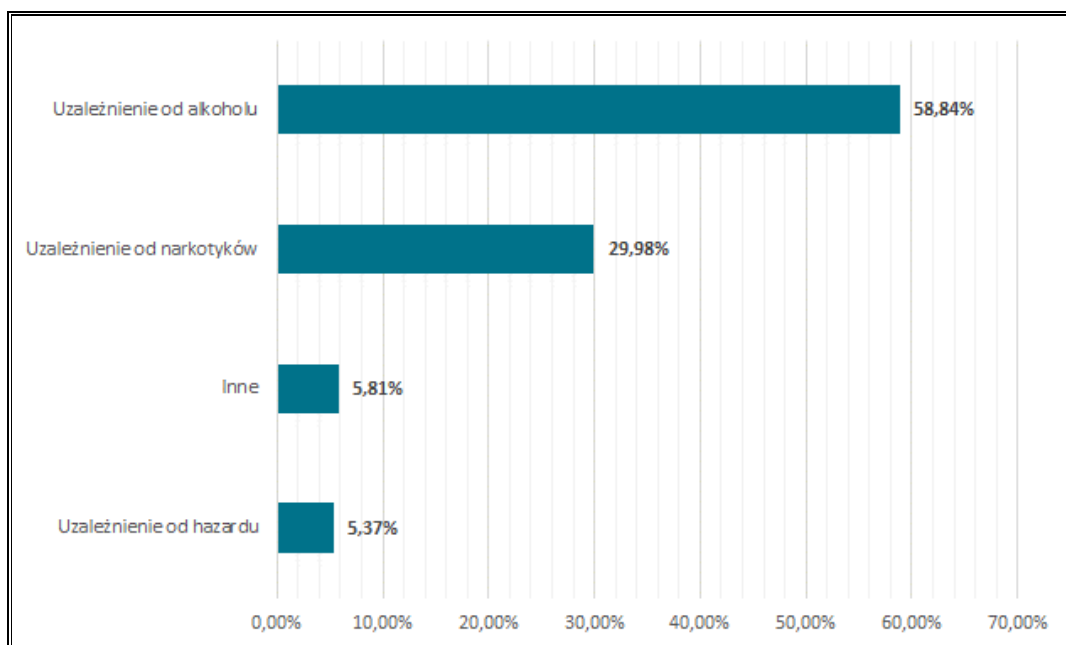

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Pytanie 13. Jaki rodzaj uzależnień Państwa zdaniem występuje najczęściej?

Zgodnie z kolejnością od najczęściej do najmniej wskazywanych ankietowani wskazali: uzależnienie od alkoholu (58,84%), uzależnienie od narkotyków (29,98%), uzależnienie od hazardu (5,81%) oraz inne uzależnienie (m.in. od telefonów, mediów społecznościowych, gier komputerowych, leków) (5,37%)

Wykres 22. Rodzaje uzależnień występujące najczęściej na terenie gminy

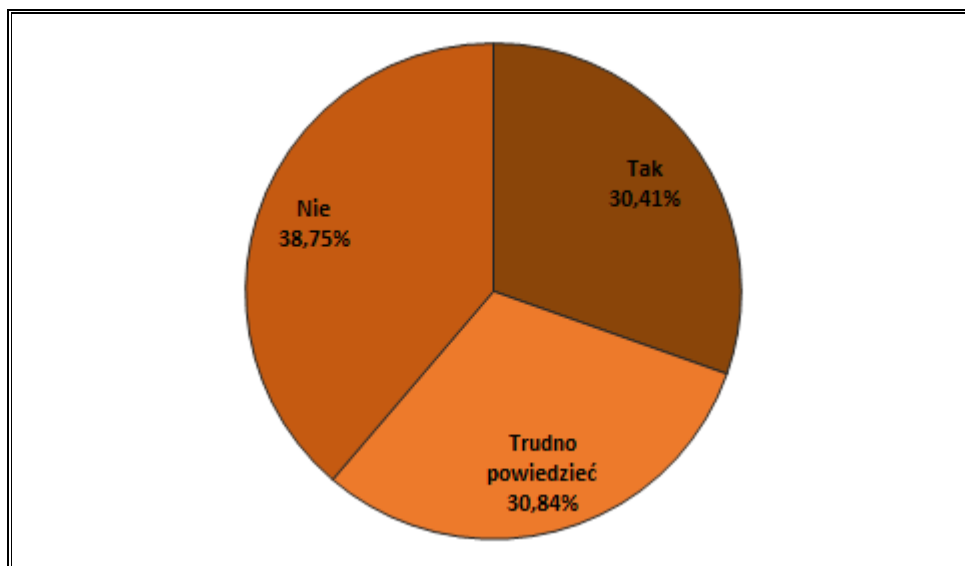

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Pytanie 14. Czy w Państwa ocenie na terenie gminy występuje problem bezdomności?

Kolejne pytanie dotyczyło występowania problemu bezdomności na terenie gminy. 38,75% ankietowanych wskazało, iż taki problem nie występuje. Przeciwnego zdania było 30,41%. Pozostałe 30,84% wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Wykres 23. Czy na terenie gminy występuje problem bezdomności

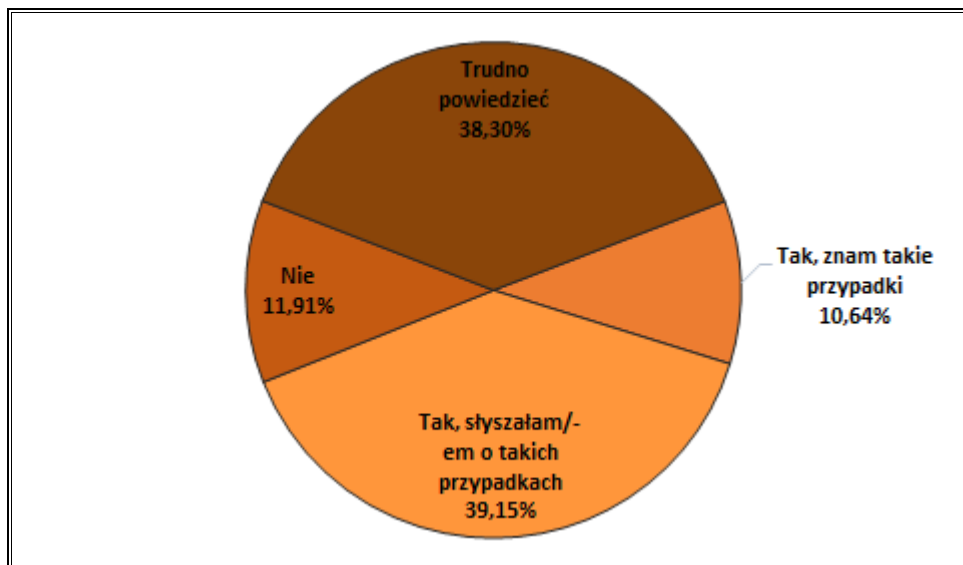

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Pytanie 15. Czy w Państwa ocenie na terenie gminy występuje problem przemocy domowej?

W przypadku pytania dotyczącego oceny występowania problemu przemocy domowej 39,15% ankietowanych wskazało, że słyszało o takich przypadkach, a 10,64% zna takie przypadki. Z kolei 11,91% respondentów wskazało, że nie spotkało się z tego typu problemem. Natomiast 38,30% odpowiedziało „trudno powiedzieć”.

Wykres 24. Czy na terenie gminy występuje problem przemocy domowej

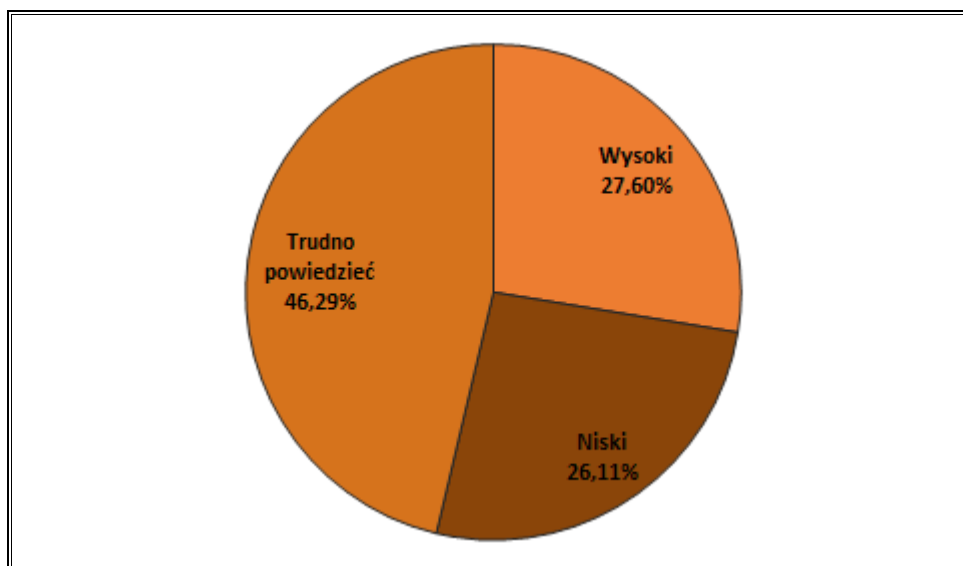

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Pytanie 16. Jak oceniają Państwo poziom bezpieczeństwa na terenie gminy?

Przedostatnie pytanie polegało na ocenie poziomu bezpieczeństwa na terenie gminy. 27,60% respondentów oceniło poziom bezpieczeństwa jako wysoki, natomiast 26,11% jako niski. Większość ankietowanych tj. 46,29% wskazało z kolei odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Wykres 25. Ocena poziomu bezpieczeństwa na terenie gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Pytanie 17. Jakiego Państwa zdaniem należałoby podjąć działania, aby ograniczyć występowanie problemów społecznych na terenie gminy?

Analiza odpowiedzi ankietowanych wskazuje, że za najważniejsze kierunki działań ograniczających występowanie problemów społecznych uznawane są: rozwój oferty

aktywizacyjnej dla dzieci, młodzieży i seniorów, poprawa dostępu do specjalistycznej pomocy psychologicznej, psychiatrycznej i zdrowotnej, przeciwdziałanie uzależnieniom oraz zwiększenie poziomu bezpieczeństwa publicznego.

Respondenci szczególnie często podkreślali potrzebę organizowania większej liczby bezpłatnych lub niskopłatnych zajęć pozalekcyjnych, sportowych, kulturalnych i edukacyjnych. Wskazywano na konieczność tworzenia miejsc, w których dzieci, młodzież i seniorzy mogliby bezpiecznie i aktywnie spędzać czas, takich jak świetlice, kluby młodzieżowe, kluby seniora, obiekty sportowe, boiska, orliki czy skateparki.

Istotnym problemem, który wybrzmiewa w odpowiedziach, jest niewystarczający dostęp do pomocy psychologicznej, psychiatrycznej, terapeutycznej i rehabilitacyjnej. Mieszkańcy wskazywali zwłaszcza na potrzebę zwiększenia liczby psychologów w szkołach, zapewnienia psychiatry dziecięcego w ramach NFZ, rozwijania wsparcia dla osób uzależnionych oraz poprawy dostępu do specjalistów dla seniorów, osób z niepełnosprawnościami i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Duże znaczenie przypisywano również profilaktyce uzależnień, edukacji społecznej i wychowawczej oraz wsparciu rodzin. Respondenci postulowali prowadzenie programów profilaktycznych w szkołach, warsztatów dla rodziców, zajęć dotyczących radzenia sobie ze stresem, komunikacji i empatii, a także działań ograniczających dostęp dzieci i młodzieży do alkoholu, narkotyków i innych środków odurzających.

Kolejnym często wskazywanym obszarem jest bezpieczeństwo. Mieszkańcy oczekują większej liczby patroli policji i straży miejskiej, skuteczniejszego reagowania na handel narkotykami, chuligaństwo i zakłócanie porządku publicznego, a także rozwoju monitoringu miejskiego. Wskazywano również potrzebę kontroli miejsc szczególnie zagrożonych oraz punktów sprzedaży alkoholu.

W odpowiedziach widoczna jest także potrzeba aktywizacji zawodowej i gospodarczej. Mieszkańcy zwracali uwagę na brak wystarczających perspektyw zatrudnienia, szczególnie dla ludzi młodych, oraz konieczność tworzenia nowych miejsc pracy, pozyskiwania inwestorów, organizowania staży, szkoleń zawodowych i kursów umożliwiających zmianę kwalifikacji.

Respondenci wskazywali ponadto na potrzebę poprawy transportu publicznego, dostępności przestrzeni dla osób starszych i z niepełnosprawnościami, stanu chodników, dróg, ścieżek rowerowych i infrastruktury rekreacyjnej.

5.12. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najczęściej stosowanych i najprostszych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: **S**trengths (silne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse) oraz **T**hreats (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- szanse – zewnętrzne zjawiska i tendencje, które mają miejsce w otoczeniu, a odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiać występujące niekorzystne zjawiska;
- zagrożenia – wszystkie zewnętrzne zjawiska uznawane jako bariery dla rozwoju gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi zostać uwzględnione przy planowaniu podejmowanych działań;
- mocne strony – zalety wynikające z uwarunkowań wewnętrznych gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają je spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę, jak i być zasługą lokalnej społeczności;
- słabe strony – stanowią konsekwencję ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej gminy, jak i jej części.

Prawidłowa diagnoza poszczególnych okoliczności pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmacnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Z uwagi na zagadnienie przygotowywanego dokumentu z zakresu polityki społecznej zagadnienia ujęte w tabeli przedstawiającej analizę SWOT zredukowano do kwestii mających wpływ na politykę społeczną.

Tabela 40. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
— funkcjonowanie Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, — działalność Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego, — funkcjonowanie wielu programów pomocy; — spadek bezrobocia na terenie Gminy i Miasta, — organizowanie miejsca spotkań dla seniorów, — funkcjonowanie programów wsparcia, — dostęp do infrastruktury sportowej, — funkcjonowanie Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej jako podstawowej, wyspecjalizowanej instytucji wsparcia lokalnego, — obecność placówek ochrony zdrowia, w tym SP ZZOZ w Żurominie, poradni, rehabilitacji, nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej oraz aptek, — rozwinięta podstawowa infrastruktura edukacyjna: żłobek, przedszkola, szkoły podstawowe i szkoły ponadpodstawowe, — wyniki egzaminów ósmoklasisty i matur zasadniczo lepsze niż średnia powiatowa w części analizowanych obszarów, — wzrost aktywności kulturalnej, — aktywność organizacji pozarządowych, klubów, stowarzyszeń, OSP i grup społecznych działających w obszarach sportu, kultury, seniorów, rodziny i lokalnej integracji, — spadek liczby przestępstw w latach 2021–2025 oraz obecność lokalnych służb bezpieczeństwa.	— wzrost liczby przyznawanych zasiłków stałych, — wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej, — postępujący spadek liczby mieszkańców oraz starzenie się społeczności lokalnej, — ujemny przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji, — koncentracja usług społecznych, zdrowotnych, rehabilitacyjnych i administracyjnych w mieście Żuromin, co pogarsza dostępność dla mieszkańców wsi, osób starszych, samotnych i niezmotywowanych, — wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności oraz rosnące obciążenie rodzin opieką nad osobami zależnymi, — wyższy poziom bezrobocia względem województwa, — wzrost liczby osób umieszczonych w DPS.
SZANSE	ZAGROŻENIA
— rozwój usług środowiskowych i deinstytucjonalizacji, — rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi, w szczególności w obszarze pomocy społecznej, seniorów, osób z niepełnosprawnościami, profilaktyki uzależnień i aktywizacji lokalnej, — rozwój polityki mieszkaniowej, — wykorzystanie terenów inwestycyjnych i lokalnych instrumentów wsparcia inwestorów do tworzenia miejsc pracy, — rozwój transportu do usług publicznych, zdrowotnych, rehabilitacyjnych, edukacyjnych i kulturalnych dla mieszkańców terenów wiejskich,	— starzenie się społeczeństwa, — spadek liczby ludności, — pogłębianie się różnic w dostępie do usług między miastem Żuromin a sołectwami, — bariery transportowe i przestrzenne ograniczające dostęp do pomocy, rehabilitacji, lekarzy specjalistów, kultury i aktywizacji społecznej, — bierność i pasywność osób objętych pomocą społeczną, nasilanie się postaw roszczeniowych, — zjawisko „dziedziczenia bezrobocia” i wyuczonej bezradności, — izolowanie się osób starszych,

— współpraca z sąsiednimi gminami, — dotacje ze środków zewnętrznych, — wzmocnienie profilaktyki zdrowotnej, psychicznej, uzależnień i przemocy domowej, — rozwój oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej jako narzędzia integracji społecznej, profilaktyki i aktywizacji międzypokoleniowej.	— wzrost skali problemów uzależnień, przemocy domowej, zaburzeń psychicznych, samotności i kryzysów rodzinnych.
---	---

Źródło: Opracowanie własne

6. Prognoza trendów rozwojowych w obszarze polityki społecznej

Prognoza obejmuje informacje o zasobach, potrzebach, problemach danej społeczności lokalnej, które:

- są wynikiem analizy danych opisujących stan społeczności lokalnej w ostatnich latach,
- biorą pod uwagę tendencje rozwojowe właściwe dla danego kraju, regionu oraz owej społeczności,
- dotyczą okresu, w którym będzie realizowana Strategia, czyli lata 2026-2032.

6.1. Prognoza demograficzna

W poniższej tabeli przedstawiono prognozowaną liczbę ludności Gminy i Miasta Żuromin w latach 2026-2032. Według prognozy trendu na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego:

- ogólna liczba ludności spadnie o 6,29%,
- liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym spadnie o 16,32%,
- liczba ludności w wieku produkcyjnym spadnie o 8,71%,
- liczba ludności w wieku poprodukcyjnym wzrośnie o 5,66%.

Tabela 41. Prognoza liczby ludności Gminy i Miasta Żuromin na lata 2026-2032

Lata	Liczba ludności			
	Ogółem	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
2026	12 913	2 261	7 275	3 377
2027	12 779	2 208	7 150	3 421
2028	12 645	2 152	7 033	3 460
2029	12 509	2 092	6 923	3 494
2030	12 373	2 029	6 821	3 523
2031	12 237	1 962	6 727	3 548
2032	12 101	1 892	6 641	3 568

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

6.2. Prognoza zmian

Przewiduje się, że konsekwencją realizacji działań ujętych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin na lata 2026 - 2032 będzie wzrost zaufania mieszkańców, w tym beneficjentów pomocy społecznej w stosunku do placówek pomocowych oraz zmniejszenie obszarów, w których występują problemy społeczne, przedstawione w niniejszej Strategii.

Tabela 42. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Problem społeczny	Prognoza zmian
Bezrobocie	— spadek liczby osób bezrobotnych, — zwiększenie szans osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia poprzez reintegrację zawodową i społeczną, — wzrost kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie, — wzrost liczby osób bezrobotnych skierowanych do instrumentów rynku pracy, w tym poradnictwa zawodowego, pośrednictwa pracy, robót publicznych, prac społecznie użytecznych i szkoleń zawodowych.
Ubóstwo	— spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej w wyniku ubóstwa, — zmniejszenie liczby rodzin ubogich, — rozszerzenie działań w formie pracy socjalnej.
Niepełnosprawność	— zapewnienie udziału osobom z niepełnosprawnością w wydarzeniach współorganizowanych przez M-GOPS, — zwiększenie szans osób z niepełnosprawnością poprzez reintegrację zawodową i społeczną.
Problemy osób starszych	— wzrost aktywności osób starszych poprzez zapewnienie im dostępu do rekreacji, kultury i wypoczynku, — wzrost liczby osób zatrudnionych sprawujących opiekę nad osobami starszymi, — wzrost liczby seniorów wyposażanych w urządzenia alarmowe umożliwiające wezwanie pomocy, — wzrost liczby zorganizowanych wydarzeń i imprez w ramach Klubu Senior, — wzrost liczby aktywnych członków Klubu Senior.
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz przemoc domowa	— spadek liczby rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, — spadek liczby rodzin objętych pomocą asystenta rodziny, — rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy domowej,

Problem społeczny	Prognoza zmian
	— zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy psychologicznej dla rodzin dotkniętych przemocą, — wzrost liczby osób zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy, które podniosły kompetencje,
Uzależnienia	— zwiększenie dostępności do poradnictwa w zakresie uzależnień, — spadek liczby osób uzależnionych, — zwiększenie świadomości społecznej na temat uzależnień.
Bezdomność	— spadek liczby osób bezdomnych.

Źródło: Opracowanie własne

7. Spójność z lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i europejskimi dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jednym ze sposobów realizacji strategii rozwoju gminy i dokumentem wdrażającym politykę lokalną, a w wyniku tego dokumentem wypełniającym politykę regionalną i krajową. Konstruowana jest zgodnie z logiką kaskadowego układu strategii i programów, co ma na celu uspojnienie podejścia do procesu programowania, zarówno w odniesieniu do relacji strategii z programami szerszego zasięgu, jak i programami konstruowanymi w jej ramach. W praktyce oznacza to, że długo i średniookresowe programy operacyjne i strategiczne na poziomie krajowym są planami wykonawczymi dla polityk formułowanych na poziomie Unii Europejskiej. Z kolei na poziomie lokalnym programy operacyjne i strategie rozwoju stanowią głównie długo i średniookresowe plany wykonawcze dla polityk formułowanych na poziomie krajowym. Zachowanie spójności niesie ze sobą również korzyści związane z możliwością aplikowania o środki pomocowe z funduszy Unii Europejskiej.

Poniżej ukazano sprzężenie niniejszego dokumentu z dokumentami strategicznymi wyższej rangi, a także z dokumentami lokalnymi.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku) została przyjęta uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (M.P. 2017 poz. 260).

Jest to dokument strategiczny na szczeblu krajowym, przedstawia wyzwania, jakie stoją przed polską gospodarką (tzw. pułapki rozwojowe), a także zarysowuje przykładowe instrumenty

gospodarcze, finansowe i instytucjonalne, koncentrując propozycje działań wokół pięciu filarów rozwojowych. Prezentuje on nowe podejście do polityki gospodarczej, a także inicjatywy kluczowe dla realizacji założeń przyjętych w Planie.

W Strategii zawarte są rekomendacje dla polityk publicznych. Stanowi ona podstawę dla zmian w systemie zarządzania rozwojem, w tym obowiązujących dokumentów strategicznych (strategii, polityk, programów) oraz weryfikacji pozostałych instrumentów wdrożeniowych.

Dokument ten zawiera cele szczegółowe, w tym Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin na lata 2026 – 2032 jest spójna z wyżej wymienionym celem, a konkretnie z obszarem interwencji nazwanym „Spójność społeczna”.

Strategia Demograficzna 2040

Projekt Strategii Demograficznej 2040 to pierwszy w Polsce kompleksowy dokument mierzący się z niekorzystnymi trendami w obszarze demografii. Jej strategicznym celem jest wyjście z pułapki niskiej dzietności i zbliżenie się do poziomu dzietności gwarantującego zastępowalność pokoleń.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin na lata 2026 – 2032 jest spójna z wyżej wymienioną Strategią w zakresie następujących celów szczegółowych i kierunków działania:

— cel szczegółowy: wzmocnienie rodziny:

- kierunek interwencji: zabezpieczenie finansowe rodzin,
- kierunek interwencji: wzmocnienie współpracy z III sektorem i innymi podmiotami działającymi na rzecz rodziny,

— cel szczegółowy: znoszenie barier dla rodziców chcących mieć dzieci:

- kierunek interwencji: rozwój form opieki nad dziećmi,
- kierunek interwencji: rozwój infrastruktury i usług potrzebnych rodzinom.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 została przyjęta uchwałą nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r. w sprawie przyjęcia „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030” (M.P. 2019 poz. 1060).

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), określone w filarze rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin na lata 2026 – 2032 jest spójna z wyżej wymienioną Strategią w zakresie następujących celów głównych, szczegółowych i kierunków działań:

- cel główny: Efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym:
- cel szczegółowy 1: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym:
 - kierunek działania 1.5.: rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów,
- cel szczegółowy 3: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie:
 - kierunek działania 3.3.: Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

Strategia przyjęta została uchwałą nr 184/2020 Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 2020 r. Celem głównym Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Odpowiada to celowi szczegółowemu II Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR): Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, przede wszystkim w obszarze „Spójność społeczna”. Cel nawiązuje także do zagadnień wymienionych w ramach obszaru horyzontalnego SOR „Kapitału ludzki i społeczny”.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin na lata 2026 – 2032 jest spójna z wyżej wymienioną Strategią w zakresie celu szczegółowego 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030

Krajowy Program Przeciwdziałaniu Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030 został przyjęty uchwałą nr 105 Rady Ministrów z dnia 17 sierpnia 2021 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą „Krajowy Program Przeciwdziałaniu Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030” (M.P. 2021 poz. 843).

Jest to dokument ustanowiony w celu realizacji polityki publicznej w obszarach związanych z przeciwdziałaniem ubóstwu i wykluczeniu społecznemu zawartych w średniookresowej

strategii rozwoju kraju – „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju” oraz Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, jak również nawiązujący do problematyki ubóstwa i wykluczenia zawartych w innych dokumentach strategicznych.

Celem głównym Programu jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Cel ten jest tożsamy z celem nr 4 wskazanym w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, gdyż KPPUiWS jako polityka publiczna stanowi rozwinięcie i uzupełnienie Strategii w tym konkretnym obszarze.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin na lata 2026 – 2032 jest spójna z wyżej wymienionym Programem z zakresie celów szczegółowych I i III: przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży, usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030

Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 została przyjęta uchwałą nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r. w sprawie przyjęcia dokumentu Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 (M.P. 2021 poz. 218).

Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami stanowi wypełnienie wymogów tak zwanej warunkowości podstawowej. Przewiduje ona działania z zakresu wzmocnienia koordynacji polityki państwa w obszarze niepełnosprawności. Strategia stanowi również jedno z narzędzi realizacji celu szczegółowego SOR pt. „Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony”. Działania przewidziane w Strategii stanowią odpowiedź na wyzwanie ustanowione w ramach celu szczegółowego SOR: „Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu”.

Celem głównym Strategii jest włączenie społeczne i zawodowe osób z niepełnosprawnościami. Oznacza to, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin na lata 2026 – 2032 jest spójna z wyżej wymienioną Strategią.

Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)

Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna na lata 2021-2035 została przyjęta uchwałą nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.).

W dokumencie przyjęto następujące cele strategiczne, które są spójne z Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin na lata 2026 - 2032:

- cel strategiczny 1: zwiększenie udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci,
- cel strategiczny 2: zbudowanie skuteczne i trwałego systemu świadczącego usługi społeczne dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- cel strategiczny 3: włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami dające możliwość życia w społeczności lokalne niezależnie od stopnia sprawności.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030

Strategia (dalej SRKS) przyjęta została uchwałą nr 155 Rady Ministrów z dnia 27 października 2020 r. (M.P. 2020 poz. 1060).

Głównym celem SRKS jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. W dokumencie wyznaczono następujące trzy cele szczegółowe:

1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne,
2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich,
3. Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju przez sektory kultury i kreatywne.

Działania skierowane do mieszkańców gminy i miasta Żuromin, w szczególności beneficjentów Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurominie, będą miały wpływ na osiągnięcie wyżej wymienionych założeń, a zwłaszcza na zwiększenie aktywności i wzrost poziomu umiejętności wspomagających rozwój kapitału społecznego.

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze

Uchwałą nr 72/22 Sejmik Województwa Mazowieckiego z dnia 24 maja 2022 r. przyjął Strategię rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze. Jest to kolejna edycja podstawowego dokumentu strategicznego regionu, określającego długofalową wizję rozwoju województwa, jak też średniookresowe kierunki działań.

Strategia rozwoju jest najważniejszym dokumentem, który opracowuje Samorząd Województwa w celu wyznaczenia kierunków rozwoju województwa na najbliższe lata. Kierunki te są następnie realizowane poprzez bardzo różne działania władz, ale także innych podmiotów zainteresowanych rozwojem.

Celem głównym wskazanej Strategii jest: zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwały i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu zasobów środowiska.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin na lata 2026 – 2032 jest zgodna z określonym w ramach ww. celu głównego celem: Mazowsze zintegrowane społecznie, który zakłada poprawę jakości i dostępności do usług społecznych oraz wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego w ramach nowoczesnej gospodarki.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2030

Strategia przyjęta została uchwałą nr 92/22 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 21 czerwca 2022 r..

Wizja polityki społecznej Mazowsza brzmi: Mazowsze będzie obszarem, którego mieszkańcy cieszą się wysoką jakością życia oraz aktywnie uczestniczą w życiu gospodarczym, społecznym i kulturalnym. W razie trudnej sytuacji życiowej mogą zaś uzyskać niezbędną pomoc i wsparcie.

Celem głównym Strategii jest: Wzmacnianie kapitału ludzkiego, społecznego i kulturowego, większa spójność społeczna przez inwestycje społeczne. W jego ramach określono następujące cele:

- I. Zapobieganie pogłębianiu się problemów społecznych poprzez wdrażanie programów i projektów na rzecz ogółu mieszkańców i wybranych grup (w tym mniejszości narodowych i etnicznych) oraz sprawne realizowanie polityki społecznej na Mazowszu.
- II. Deinstytucjonalizacja i rozwój spersonalizowanych, zintegrowanych usług społecznych, w tym o charakterze środowiskowym.
- III. Inwestycje w służby społeczne oraz zawody pomocowe. Poprawa wizerunku pomocy społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin na lata 2026 – 2032 realizować będzie ww. cele wobec czego jest ona zgodna ze Strategią Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego. Oba dokumenty dążą do minimalizowania skutków wykluczenia społecznego oraz rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Żuromin do 2030

Strategia przyjęta została uchwałą nr 416/LVII/23 Rady Miejskiej w Żurominie z dnia 15 maja 2023 r. Jest ona planem osiągnięcia długoterminowych zamierzeń, implikując przejście ze stanu istniejącego do pożądanego, wyrażonego w wizji rozwoju. Strategia rozwoju stanowi najważniejszy dokument przygotowany przez samorząd gminy, który określa priorytety i cele rozwoju społeczno-gospodarczego danej jednostki.

Określona wizja rozwoju brzmi następująco: W 2030 roku Gmina i Miasto Żuromin jest atrakcyjnym miejscem do zamieszkania, posiadającym rozwiniętą infrastrukturę społeczną, wyposażonym w infrastrukturę techniczną oraz dbającym o środowisko.

Obligatoryjnym elementem w Strategii Rozwoju Gminy jest określenie celów strategicznych rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. W obszarze społecznym określono dwa następujące cele strategiczne:

- zaspokajanie potrzeb społecznych mieszkańców gminy i miasta Żuromin,
- zapobieganie marginalizacji i wykluczeniom społecznym.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin na lata 2026 – 2032 wpisuje się w realizację ww. celów, a zatem jest ona zgodna ze Strategią Rozwoju Gminy i Miasta Żuromin do 2030.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy i Miasta Żuromin na lata 2024-2030

Program przyjęty został uchwałą nr 158/XXI/26 Rady Miejskiej w Żurominie z dnia 25 marca 2026 r.

Za obszar rewitalizacji uznano następujące jednostki analityczne: Obwód 2, Wiadrowo, Rzęzawy oraz Brudnice. Zgodnie z przeprowadzoną diagnozą delimitacyjną na obszarze tym zidentyfikowano intensywne natężenie problemów społecznych, związanych z ubóstwem, wysokim odsetkiem osób bezrobotnych oraz niskim poziomem aktywności społecznej. Negatywne zjawiska na wyznaczonym obszarze zdiagnozowano również w następujących sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Ponadto są to obszary o kluczowym znaczeniu dla rozwoju lokalnego.

Dla obszaru rewitalizacji Gminy i Miasta Żuromin sformułowano następującą wizję: W 2030 roku obszar rewitalizacji Gminy i Miasta Żuromina będzie nowoczesnym, zielonym i przyjaznym miejscem, w którym estetyczne przestrzenie publiczne sprzyjają spotkaniom mieszkańców i integracji społecznej. Rozbudowana infrastruktura sportowa, rekreacyjna i turystyczna umożliwi aktywne spędzanie czasu, a programy edukacyjne i zawodowe wzmacniają kompetencje mieszkańców i wspierają rozwój lokalnej przedsiębiorczości. Rozwój elektromobilności, termomodernizacja budynków oraz nowe tereny zielone przyczyniają się do poprawy jakości powietrza i zwiększenia bioróżnorodności. Dzięki dbałości o dziedzictwo kulturowe oraz rosnącej świadomości ekologicznej Gmina i Miasto Żuromin staje się miejscem atrakcyjnym do życia, pracy i wypoczynku, oferującym wysoką jakość życia i harmonijne relacje ze środowiskiem

W dokumencie określone zostały następujące cele rewitalizacji:

- Cel 1: Poprawa jakości życia mieszkańców i integracja społeczna,
- Cel 2: Rozwój infrastruktury sprzyjającej aktywnemu stylowi życia,
- Cel 3: Aktywizacja zawodowa i edukacyjna mieszkańców,
- Cel 4: Ochrona środowiska naturalnego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin wpisuje się przede wszystkim w cel 1, cel 2 oraz cel 3. Jest ona zatem zgodna z Gminnym Programem Rewitalizacji dla Gminy i Miasta Żuromin, gdyż oba wskazane dokumenty w ramach wymienionych celów będą m.in. służyć ograniczeniu, a także wyeliminowaniu negatywnych zjawisk w sferze społecznej.

8. Cele strategiczne, cele operacyjne wraz z przyporządkowanymi działaniami

Na podstawie dokonanej analizy sytuacji społecznej i występujących problemów społecznych na terenie Gminy i Miasta Żuromin, dotychczasowego doświadczenia pracowników Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurominie oraz prognozowanych zmian wytypowano **następujące obszary priorytetowe** wymagające wsparcia:

- osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym,
- osoby starsze,
- osoby dotknięte przemocą domową.

Do każdego z wyżej wymieniony obszarów priorytetowych wyznaczono **cele strategiczne i cele operacyjne**, poprzez realizację których, Gmina i Miasto Żuromin będzie dążyć do osiągnięcia wizji rozwoju przedstawionej w rozdziale 3 niniejszej Strategii.

Tabela 43. Cele strategiczne i cele operacyjne

Lp.	Obszar Priorytetowy	Cele Strategiczne
1	Osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym	<u>Cel strategiczny 1.</u> Pomoc dla osób ubogich i wykluczonych społecznie oraz wspieranie poprzez aktywizację społeczną i zawodową
2	Osoby starsze	<u>Cel strategiczny 2.</u> Przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu osób starszych
3	Osoby dotknięte przemocą domową	<u>Cel strategiczny 3.</u> Przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej i łagodzenie jej skutków

Źródło: Opracowanie własne

W celu urzeczywistnienia założeń Strategii niezbędne jest wskazanie zasadniczych działań oraz zadań w ramach skonkretyzowanych celów strategicznych. Owe działania wyrażono w postaci celów operacyjnych oraz zaproponowano główne działania do realizacji. Wskazane cele strategiczne, cele operacyjne i działania są długofalowe i ich realizacja będzie trwać przez cały okres obowiązywania Strategii, tj. w latach 2026-2032.

Tabela 44. Kierunki niezbędnych działań oraz podmioty odpowiedzialne

Cel strategiczny	Cele operacyjne	Działania	Podmioty odpowiedzialne
Cel strategiczny 1. Pomoc dla osób ubogich i wykluczonych społecznie oraz wspieranie poprzez aktywizację społeczną i zawodową	— zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego osobom i rodzinom w trudnej sytuacji życiowej, — rozwój pracy socjalnej i indywidualizacji wsparcia, — aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i biernych zawodowo, — przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin wieloproblemowych, — rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi i podmiotami ekonomii społecznej.	— udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom oraz rodzinom spełniającym kryteria pomocy społecznej, — prowadzenie pracy socjalnej ukierunkowanej na wzmacnianie samodzielności życiowej osób i rodzin, — prowadzenie wizyt terenowych osób potrzebujących, — wzmacnianie współpracy M-GOPS z Powiatowym Urzędem Pracy w Żurominie w zakresie wymiany informacji, kierowania do ofert pracy, szkoleń, staży i prac interwencyjnych, — kierowanie osób bezrobotnych do instrumentów rynku pracy, w tym poradnictwa zawodowego, pośrednictwa pracy, robót publicznych, prac społecznie użytecznych i szkoleń zawodowych, — zapewnienie dostępu do poradnictwa socjalnego, rodzinnego, psychologicznego, prawnego i zawodowego, — wspieranie inicjatyw lokalnych na rzecz osób ubogich, bezrobotnych, samotnych, z niepełnosprawnościami i zagrożonych marginalizacją.	<u>Podmioty główne:</u> M-GOPS; Urząd Gminy i Miasta; <u>Partnerzy:</u> Jednostki oświatowe; NGO; Powiatowy Urząd Pracy w Żurominie; Podmioty świadczące usługi psychologiczno-pedagogiczne; Grupy wsparcia; Przedsiębiorcy; Społeczność lokalna;
Cel strategiczny 2. Przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu osób starszych	— wzrost aktywności osób starszych w życiu społecznym, — wsparcie instytucji działających na rzecz osób starszych, — podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób starszych, — rozwój usług opiekuńczych i środowiskowych w miejscu zamieszkania,	— zwiększanie dostępności usług opiekuńczych dla osób starszych, samotnych, chorych i niesamodzielnych, — wyposażanie seniorów w urządzenia alarmowe umożliwiające wezwanie pomocy, — dofinansowania organizacji pozarządowych oraz instytucji działających na rzecz osób starszych,	<u>Podmioty główne:</u> M-GOPS; Urząd Gminy i Miasta; Klub Senior; <u>Partnerzy:</u> Jednostki oświatowe; NGO;

Cel strategiczny	Cele operacyjne	Działania	Podmioty odpowiedzialne
	— aktywizacja społeczna, kulturalna i edukacyjna seniorów.	— rozwijanie działalności Klubu Senior jako miejsca integracji, aktywizacji i przeciwdziałania samotności, — organizacja wydarzeń międzypokoleniowych łączących seniorów, dzieci, młodzież i rodziny, — wykorzystanie świetlic wiejskich jako miejsc spotkań, animacji i wsparcia seniorów, — regularne wizyty środowiskowe pracowników socjalnych u seniorów szczególnie zagrożonych wykluczeniem.	Podmioty świadczące usługi psychologiczno-pedagogiczne; Podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne; Społeczność lokalna;
<u>Cel strategiczny 3.</u> Przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej i łagodzenie jego skutków	— wzmocnienie współpracy służb publicznych ze społecznością lokalną w zakresie wykrywania i zwalczania zjawiska przemocy domowej, — organizacja form wsparcia dla ofiar i sprawców przemocy domowej, — stworzenie jednolitego systemu wsparcia, — podnoszenie kompetencji kadr działających w obszarze przeciwdziałania przemocy.	— kontynuacja pracy Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego jako głównego mechanizmu lokalnej koordynacji przeciwdziałania przemocy, — rozpoznawanie przemocy wobec dzieci, kobiet, osób starszych, osób z niepełnosprawnościami i osób zależnych, — wsparcie psychologiczne, prawne i socjalne osób dotkniętych przemocą domową, — podnoszenie poziomu kompetencji przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy, — podjęcie odpowiednich działań wobec sprawców przemocy domowej.	<u>Podmioty główne:</u> M-GOPS; Urząd Gminy i Miasta; Miejski Zespół Interdyscyplinarny; <u>Partnerzy:</u> Policja; Jednostki oświatowe; NGO; Ośrodki zdrowia; Podmioty świadczące usługi psychologiczno-pedagogiczne; Społeczność lokalna;

Źródło: Opracowanie własne

9. Tryb i zasady oceny efektywności, monitoring i ewaluacja wraz ze wskaźnikami realizacji

Realizacja niniejszej Strategii będzie monitorowana:

1. w obszarze społecznym:
 - struktura demograficzna mieszkańców;
 - przyrost naturalny;
 - saldo migracji;
 - liczba beneficjentów pomocy społecznej;
 - powody korzystania z pomocy;
 - formy udzielanej pomocy.
2. w obszarze gospodarczym:
 - liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych;
 - liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych.

Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą ze sprawozdań Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurominie oraz danych statystycznych GUS.

Monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę osiągania celów i realizacji działań,
- prognozowanie możliwych zmian realizacji Strategii,
- podjęcie czynności naprawczych i zabezpieczających,
- informowanie lokalnej społeczności o osiągniętych efektach, m.in. poprzez informacje w rocznych raportach o stanie gminy i miasta.

Zadaniem Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurominie będzie sporządzanie raportu monitoringowego w Raporcie o stanie gminy, ukazującego stan realizacji Strategii. Będzie on wykonywany na podstawie rocznych danych. Raport będzie stanowił podstawę do wszelkich prac aktualizacyjnych i składania sugestii adaptacji zapisów Strategii w stosunku do zachodzących zmian społeczno-gospodarczych na terenie gminy i miasta.

Wyznacznikiem realizacji celów strategicznych będzie przede wszystkim stopień zadowolenia mieszkańców z jakości życia. Ponadto wskaźnikiem monitorującym zachodzące zmiany będzie również zmniejszająca się liczba beneficjentów pomocy.

Tabela 45. Wskaźniki realizacji wyznaczonych celów

Cel strategiczny	Wskaźniki realizacji działania
<u>Cel strategiczny 1.</u> Pomoc dla osób ubogich i wykluczonych społecznie oraz wspieranie poprzez aktywizację społeczną i zawodową	— kwota udzielonej pomocy finansowej i rzeczowej osobom oraz rodzinom spełniającym kryteria pomocy społecznej, — liczba przeprowadzonych wizyt terenowych osób potrzebujących, — liczba skierowanych osób bezrobotnych do instrumentów rynku pracy, w tym poradnictwa zawodowego, pośrednictwa pracy, robót publicznych, prac społecznie użytecznych i szkoleń zawodowych, — liczba wspartych inicjatyw lokalnych na rzecz osób ubogich, bezrobotnych, samotnych, z niepełnosprawnościami i zagrożonych marginalizacją.
<u>Cel strategiczny 2.</u> Przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu osób starszych	— liczba osób zatrudnionych przez M-GOPS sprawujących opiekę nad osobami starszymi, — liczba seniorów wyposażonych w urządzenia alarmowe umożliwiające wezwanie pomocy, — liczba dofinansowanych organizacji pozarządowych oraz instytucji działających na rzecz osób starszych, — liczba zorganizowanych wydarzeń i imprez w ramach działalności Klubu Senior, — liczba zorganizowanych wydarzeń międzypokoleniowych łączących seniorów, dzieci, młodzież i rodziny, — liczba wydarzeń kulturalnych zorganizowana w świetlicach wiejskich, — liczba wizyt środowiskowych pracowników socjalnych u seniorów szczególnie zagrożonych wykluczeniem.
<u>Cel strategiczny 3.</u> Przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej i łagodzenie jego skutków	— liczba interwencji policyjnych z powodu przemocy domowej, — liczba założonych „Niebieskich kart”, — liczba przeprowadzonych spotkań edukacyjno-informacyjnych, — liczba osób dotkniętych przemocą domową, którym udzielono wsparcia psychologicznego, prawnego lub socjalnego, — liczba przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy, które skierowano na podnoszenie poziomu kompetencji.

Źródło: Opracowanie własne

10. Zarządzanie realizacją strategii

Realizowanie założeń Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych należy do obowiązku władzy wykonawczej gminy i miasta, przy czym bezpośrednim realizatorem celów wskazanych w niniejszej Strategii jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurominie.

Programy i projekty realizowane w ramach wdrażania Strategii muszą być analogiczne z założeniami Strategii oraz tak zaplanowane, by zawierały się w strukturze celów strategicznych, zaś rezultaty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie wizji.

Skuteczne wdrożenie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie opierało się na poniżej przedstawionych założeniach. W procesie wdrażania Strategii uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno-gospodarczych.

Podstawowe założenia

1. Liderem i koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest Gmina i Miasto Żuromin.
2. Głównym partnerem w jej realizacji jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurominie.

Ramy finansowe Strategii

Jednym z najważniejszych warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin obejmują lata 2026-2032, gdyż w tym okresie będą realizowane w sposób stały zdefiniowane cele strategiczne.

Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu Gminy i Miasta finansowane z jego dochodów;
- środki przekazane Gminie i Miastu z budżetu państwa (dotacje);
- środki funduszu krajowego;
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków rządowych, ministerialnych oraz Unii Europejskiej;
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej.

Spis tabel i wykresów

Tabela 1. Liczba ludności na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2025	8
Tabela 2. Liczba ludności na terenie powiatu żuromińskiego i województwa mazowieckiego w latach 2021-2025	9
Tabela 3. Ludność gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2025 wg grup ekonomicznych	9
Tabela 4. Udział poszczególnych grup ekonomicznych powiatu żuromińskiego i województwa mazowieckiego w latach 2021-2025 wg grup ekonomicznych w [%]	10
Tabela 5. Liczba rodzin posiadających Kartę Dużej Rodziny na terenie gminy i miasta Żuromin, powiatu żuromińskiego i województwa mazowieckiego w latach 2021-2024	11
Tabela 6. Migracja na pobyt stały na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2024	11
Tabela 7. Małżeństwa zawarte na terenie gminy i miasta Żuromin, powiatu żuromińskiego i województwa mazowieckiego w latach 2021-2024	12
Tabela 8. Urodzenia żywe i zgony ogółem oraz przyrost naturalny na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2024	13
Tabela 9. Przyrost naturalny na terenie powiatu żuromińskiego i województwa mazowieckiego w latach 2021-2024	13
Tabela 10. Bezrobocie na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2025	15
Tabela 11. Bezrobotni zarejestrowani według wieku na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2025	16
Tabela 12. Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2024	17
Tabela 13. Zabudowa mieszkaniowa na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2024	17
Tabela 14. Liczba mieszkań komunalnych i lokali socjalnych w zasobie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2025	18
Tabela 15. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty w [%] dla szkół na terenie gminy i miasta Żuromin, powiatu żuromińskiego i województwa mazowieckiego w roku 2023, 2024 i 2025	22
Tabela 16. Średnie wyniki procentowe egzaminu maturalnego w [%] dla szkół ponadpodstawowych na terenie gminy i miasta Żuromin, powiatu żuromińskiego i województwa mazowieckiego w roku 2023, 2024 i 2025	24
Tabela 17. Liczba zorganizowanych imprez oraz liczba uczestników na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2025	25
Tabela 18. Księgozbiór biblioteki oraz liczba wypożyczeń księgozbioru na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2024	26
Tabela 19. Opieka zdrowotna na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2025	28
Tabela 20. Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2025	32
Tabela 21. Liczba interwencji porządkowych podjętych przez straż miejską na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2024	32
Tabela 22. Działania ratownicze straży pożarnej na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2024	33
Tabela 23. Liczba przyznanych zasiłków stałych i okresowych na przestrzeni lat 2021-2025	40
Tabela 24. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej na przestrzeni lat 2021-2025	42
Tabela 25. Powody trudnej sytuacji życiowej na przestrzeni lat 2021-2025	45
Tabela 26. Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku w latach 2021-2025	46
Tabela 27. Zasiłek okresowy otrzymywany z tytułu bezrobocia w latach 2021-2025	47
Tabela 28. Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w latach 2021-2025	47
Tabela 29. Wydatki na realizację dodatku osłonowego w latach 2022-2025	48

Tabela 30. Liczba rodzin pobierająca zasiłek celowy w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” oraz liczba osób pobierających posiłek na przestrzeni lat 2021-2025	48
Tabela 31. Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2021-2025.....	50
Tabela 32. Liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych z powodu niepełnosprawności w latach 2021-2025.....	50
Tabela 33. Ludność w wieku starszym na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2025	52
Tabela 34. Liczba rodzin objęta pomocą asystenta rodziny oraz liczba dzieci w tych rodzinach w latach 2021-2025.....	53
Tabela 35. Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2021-2025	53
Tabela 36. Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii w latach 2021-2025.....	54
Tabela 37. Dane dotyczące uzależnień na obszarze gminy i miasta na przestrzeni lat 2021-2025.....	55
Tabela 38. Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu bezdomności w latach 2021-2025	56
Tabela 39. Liczba ofiar i sprawców przemocy domowej oraz Niebieskich Kart w latach 2021-2025 ...	57
Tabela 40. Analiza SWOT	77
Tabela 41. Prognoza liczby ludności Gminy i Miasta Żuromin na lata 2026-2032	79
Tabela 42. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	80
Tabela 43. Cele strategiczne i cele operacyjne.....	88
Tabela 44. Kierunki niezbędnych działań oraz podmioty odpowiedzialne	89
Tabela 45. Wskaźniki realizacji wyznaczonych celów.....	92
Wykres 1. Liczba ludności (wg płci) gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2025	8
Wykres 2. Udział poszczególnych grup ekonomicznych gminy i miasta Żuromin w ogólnej liczbie ludności w [%] w latach 2021-2025	10
Wykres 3. Migracja na pobyt stały na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2024	12
Wykres 4. Przyrost naturalny na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2024	13
Wykres 5. Bezrobotni zarejestrowani według płci na terenie gminy i miasta Żuromin w latach 2021-2025	16
Wykres 6. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty w [%] (zaokrąglone do wartości całkowitych) na terenie gminy i miasta Żuromin, powiatu żuromińskiego i województwa mazowieckiego w roku 2023, 2024 i 2025	23
Wykres 7. Ankietowani według płci	61
Wykres 8. Ankietowani według wieku	62
Wykres 9. Ankietowani według statusu zawodowego	62
Wykres 10. Ogólne warunki życia mieszkańców na terenie gminy.....	63
Wykres 11. Dostęp do usług zdrowotnych i rehabilitacji na terenie gminy	63
Wykres 12. Dostęp do usług w zakresie edukacji na terenie gminy	64
Wykres 13. Dostęp do usług w zakresie kultury, sportu i rekreacji na terenie gminy	65
Wykres 14. Problemy spotykające osoby z niepełnosprawnościami i ich rodziny	66

Wykres 15. Ocena oferty pomocy dostępnej na terenie gminy dla osób z niepełnosprawnością ruchową	67
Wykres 16. Ocena oferty pomocy dostępnej na terenie gminy dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, chorobami psychicznymi	68
Wykres 17. Problemy z jakimi najczęściej spotykają się osoby starsze	69
Wykres 18. Ocena dostępności różnych form aktywności na terenie gminy dla osób w wieku powyżej 60 lat	70
Wykres 19. Zajęcia lub formy aktywności, których brakuje lub powinno być więcej dla osób starszych	70
Wykres 20. Negatywne zjawiska najczęściej występujące na terenie gminy wśród dzieci i młodzieży	71
Wykres 21. Czy na terenie gminy występuje problem uzależnień	72
Wykres 22. Rodzaje uzależnień występujące najczęściej na terenie gminy	72
Wykres 23. Czy na terenie gminy występuje problem bezdomności	73
Wykres 24. Czy na terenie gminy występuje problem przemocy domowej	74
Wykres 25. Ocena poziomu bezpieczeństwa na terenie gminy	74